

รายงานการศึกษา

เรื่อง ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชน
ด้านนครพัฒนาศักยภาพเพื่อกรมีส่วนร่วม
ในกรพัฒนาชุมชน สังคม

จัดทำโดย

โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนกลไกระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านเด็กและเยาวชน
กรมกิจการเด็กและเยาวชนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

จัดทำโดย

โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนกลไกระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านเด็กและเยาวชน
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
กุมภาพันธ์ 2560

รายงานการศึกษา

เรื่อง ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนด้านการพัฒนาศักยภาพ
เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม

คำนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 บัญญัติให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) เป็นกลไกเชิงนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รับผิดชอบงานธุรการและวิชาการคณะกรรมการฯ

ในช่วงปี ๒๕๕๗-๒๕๕๙ กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ จัดทำ “โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนกลไกระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านเด็กและเยาวชน” (พกน.) เพื่อหนุนเสริมให้เกิดนโยบายระดับชาติเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน และขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติที่เข้มแข็ง โดยใช้ฐานวิชาการและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เป็นกลไกการดำเนินงาน ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ซึ่งมีอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นประธาน

คณะกรรมการสนับสนุนฯ ได้พิจารณาคัดเลือกประเด็นที่เป็นจุดคานงัด (Critical Success Issues) ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อขับเคลื่อนเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติ 4 ประเด็น ได้แก่ การตั้งครรภในวัยรุ่น ความรุนแรงต่อเด็กและครอบครัว กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและครอบครัว และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน สำหรับประเด็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน คณะกรรมการสนับสนุนฯ ได้มีการศึกษาเรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของวัยรุ่นและเยาวชน และเป็นการทำงานร่วมกับของภาคีเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชน ได้แก่ สภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม เครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย รวมทั้งการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคธุรกิจ เด็กและเยาวชนทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ

ในโอกาสนี้ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และหวังว่ารายงานการศึกษานี้ จะนำมาซึ่งนโยบายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนในการพัฒนาชุมชน สังคม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องต่อไป

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

และ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ

กุมภาพันธ์ 2560

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชน ด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” มีวัตถุประสงค์ในการรวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่นและเยาวชน และบริบทของชุมชน/โครงการ และสังคม/นโยบาย เพื่อให้ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และปฏิบัติการที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน สามารถนำไปจัดทำเป็นเอกสารประกอบในการนำเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

วิธีการศึกษาข้อมูลประกอบด้วย

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับสากล ภูมิภาคและประเทศ ใน 7 มิติ คือ หลักการ ทฤษฎี นโยบาย ยุทธศาสตร์และแผน งานวิจัย กรณีศึกษา และคู่มือปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ความรู้ด้านวิชาการที่เป็นองค์รวมและครอบคลุมอย่างกว้างขวาง
2. การศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการจัดการประชุมกลุ่มย่อยของวัยรุ่น เยาวชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วทุกภาค และการประชุมหรือสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้เสียงสะท้อนและข้อเสนอแนะจากวัยรุ่นและเยาวชน และข้อมูลจากภาครัฐที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
3. การศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นแกนนำในพื้นที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในการมีส่วนร่วม รวมทั้งองค์กรเอกชนและภาคธุรกิจ ในด้านการให้ความสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ผลของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คือ สารสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน 5 เรื่อง คือ ความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน สถานการณ์การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย กระบวนการและประสบการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม และบทบาทของภาคส่วนของสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญของแต่ละเรื่อง ดังนี้

1. ความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสิทธิของเด็กและเยาวชนทุกคน เป็นไปด้วยความเต็มใจและผู้ใหญ่ต้องส่งเสริมสนับสนุน โดยขั้นตอนการมีส่วนร่วมมี 5 ขั้นตอน คือ การคิดริเริ่มวางแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล การเผยแพร่ข้อมูลและรณรงค์ และการขยายผลงาน
2. สถานการณ์การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย
กลุ่มเยาวชนจำนวนมากทำงานพัฒนาชุมชนและสังคมแต่ไม่ได้เชื่อมโยงกันให้เกิดพลังการขับเคลื่อนงานหรือผลักดันระดับนโยบาย ยังไม่มีกลไกรับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและมีเอกภาพ กลไกที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มและมีข้อจำกัดด้านศักยภาพในการทำงาน มีการกำหนดการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในยุทธศาสตร์และแผนงานของหน่วยงาน แต่ยังเป็นส่วนน้อย และการดำเนินงาน

ไม่สัมฤทธิ์ผล ภาคส่วนของสังคมเกิดความตระหนักแต่ไม่เข้าใจความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วม หน่วยงานที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมดำเนินการตามความต้องการของหน่วยงานในลักษณะกิจกรรม จิตอาสาเป็นครั้งคราว ไม่มีความเข้มข้นในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่มีส่วนร่วมและไม่มี การต่อเนื่องของงาน พี่เลี้ยงและที่ปรึกษาไม่ได้รับการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมจึงไม่สามารถทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม คือ มีโอกาสไม่เท่าเทียมกันและโอกาสในระดับ นโยบายมีจำกัด ความอ่อนด้อยประสบการณ์ของเด็กและเยาวชน และทัศนคติทางลบของผู้ใหญ่ เรื่องบทบาทของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาสังคม

3. กระบวนการและประสบการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน

ประเด็นของการมีส่วนร่วมที่สำคัญและดำเนินการมากที่สุด คือ กิจกรรมและพื้นที่สร้างสรรค์ นันทนาการ วัฒนธรรม กีฬา สิ่งแวดล้อม และอาสาพัฒนาชุมชน ขั้นตอนการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ในระดับพื้นที่เป็นการรับคำสั่งจากผู้ใหญ่ให้ทำงานมากที่สุด ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการ พิจารณาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีความแตกต่างระหว่างบทบาทและการได้รับความ สนับสนุนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นทางการกับกลุ่มอิสระ

4. การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม

เนื้อหาการพัฒนาศักยภาพต้องครอบคลุมทักษะส่วนบุคคล ทักษะวิชาการและทักษะการทำงาน โดยต้อง ดำเนินการตั้งแต่ก่อน ระหว่างและหลังการทำงาน และมีระบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและ เยาวชนในบริบทต่างๆ มีการกำหนดคุณสมบัติ คุณค่าและแรงบันดาลใจของเด็กและเยาวชนในการมีส่วนร่วม 8 ประการและทักษะที่เด็กและเยาวชนต้องการพัฒนาเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วม 13 เรื่อง นอกจากนี้ต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ใหญ่ และพัฒนาทักษะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับ ผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

5. บทบาทของภาคส่วนของสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ข้อมูลของภาครัฐ องค์กรเอกชน และภาคธุรกิจ ระบุว่าทั้ง 3 ภาคส่วนดำเนินการสนับสนุนการมีส่วนร่วม ของเด็กและเยาวชนในรูปแบบการพัฒนาจิตอาสา ทักษะการมีส่วนร่วมในชุมชน ทักษะชีวิตและการสร้าง เครือข่ายการทำงาน อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาความรู้ในประเด็นของหน่วยงานที่ต้องการ ให้เด็กและเยาวชนดำเนินงานและการให้ทุนสนับสนุน ไม่มีการเตรียมความพร้อมก่อนทำงานและติดตาม เสริมพลังให้กลุ่มเข้มแข็งหลังจากทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว หรือเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนคิดเอง ทำเองน้อยมาก จึงเป็นการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนทำงานเพื่อสนองภารกิจของหน่วยงานมากกว่า สนับสนุนให้ได้คิดริเริ่ม ดำเนินการเอง และพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ในระดับนโยบายมีข้อเสนอแนะให้รัฐจัดกลไกรับผิดชอบ เรื่องการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ และชัดเจนเพื่อให้เกิดเอกภาพและพลังในการทำงาน รัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องชาญด้านการมีส่วนร่วม ร่วมกัน ทรนรงค์เป็นระบบให้ความรู้ความเข้าใจต่อสังคมเรื่องความหมาย และขอบเขตที่แท้จริงของการมีส่วนร่วม

อย่างมีคุณค่าของเด็กและเยาวชน สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนการรวมกลุ่ม และการพัฒนาเครือข่ายของเด็กและเยาวชนเพื่อทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่องจริงจัง สร้างระบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม และระบบการสนับสนุนทรัพยากรให้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างเพียงพอ ต่อเนื่องและครอบคลุมทุกประเภทและทุกระดับ รวมทั้งพัฒนาเครือข่าย เยาวชนระดับชาติให้เข้มแข็ง และยกระดับให้เป็นส่วนหนึ่งของจตุภาคีการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเศรษฐกิจ และเครือข่ายเยาวชน และเป็นตัวแทนเด็กและเยาวชนไทยอย่างเป็นทางการ ในระดับภูมิภาคและระดับโลก

ในระดับปฏิบัติการควรปรับโครงสร้างของกลไกในกรมกิจการเด็กและเยาวชนให้ครอบคลุมกลุ่มเด็กและ เยาวชนทุกประเภท และเพิ่มเติมบทบาทในการเชื่อมประสานการทำงานและพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม และพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง จัดทำแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล และรณรงค์ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ พัฒนาชุดหลักสูตร/คู่มือการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเพื่อการมี ส่วนร่วม และจัดกระบวนการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กำหนดให้สถานศึกษาส่งเสริม การรวมกลุ่มและจัดสรรทรัพยากรให้แก่กลุ่มนักศึกษาที่ทำงานพัฒนาอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง พัฒนาระบบ การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมแบบขึ้นบันไดและรณรงค์ให้หน่วยงานสนับสนุนนำระบบ ไปใช้ และเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากเครือข่ายเยาวชนระดับชาติเข้าร่วมในคณะกรรมการระดับนโยบาย ของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ และทรัพยากรเพื่อให้ผู้แทนของเครือข่ายเยาวชนระดับชาติได้ปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนเด็กและเยาวชนไทยในเวที ระดับภูมิภาคและระดับโลก

คำนำ

บทสรุปผู้บริหาร

บทที่ 1	: บทนำ	1 - 2
บทที่ 2	: การทบทวนเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3 - 29
บทที่ 3	: วิธีการศึกษา	30 - 32
บทที่ 4	: สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)	33 - 62
บทที่ 5	: การสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่น และเยาวชนด้วยแบบสอบถาม	63 - 84
บทที่ 6	: บทบาทภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของเด็กและเยาวชน	85 - 99
บทที่ 7	: สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	100 - 106
ภาคผนวก	: บรรณานุกรม	108 - 110
	: แบบสอบถามความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนด้านการพัฒนา ศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม	111 - 115
	: ภาพกิจกรรม	116

1. ความเป็นมา

คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนกลไกระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านเด็กและเยาวชน (พกน.) กรมกิจการเด็กและเยาวชน โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้มีมติเห็นชอบให้ศูนย์ประสานงานโครงการ พกน. ศึกษาเรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอเชิงนโยบายต่อ กดยช. ในประเด็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนในการพัฒนาชุมชน สังคม

การศึกษาดังกล่าวเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง กรมกิจการเด็กและเยาวชน สภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนาและกลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม ในรูปแบบของทีมงานกลาง (core team) ซึ่งได้ออกแบบการเก็บข้อมูลโดยใช้กระบวนการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) ใน 9 พื้นที่ทั่วประเทศ โดยมีวัยรุ่นและเยาวชนเข้าร่วมจำนวน 424 คน และการใช้แบบสอบถามสำหรับผู้เข้าร่วมการประชุมจำนวน 400 คน ซึ่งได้นำมาวิเคราะห์ผลอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความน่าเชื่อถือและจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายและปฏิบัติการ

2. วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์

- 2.1 เพื่อให้ได้ผลการศึกษาเรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความน่าเชื่อถือ และมีการเสนอแนะเชิงนโยบาย และปฏิบัติการที่ครอบคลุมบริบทที่เกี่ยวข้องและทันต่อสถานการณ์การมีส่วนร่วม
- 2.2 เพื่อเป็นต้นฉบับรายงานการศึกษา เรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” ที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน สามารถนำไปใช้ในการจัดทำเป็นเอกสารประกอบการนำเสนอในการประชุม กดยช.

3. ขอบเขตการวิเคราะห์

เนื้อหาผลการวิเคราะห์ จากการประชุมกลุ่มย่อย 9 พื้นที่ และจากแบบสอบถาม ประกอบด้วย

- 3.1 ความหมาย ขอบเขต “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” ตามความคิดความเข้าใจของวัยรุ่นและเยาวชนที่เข้าร่วมประชุม
- 3.2 ใครเป็นสาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้น และใครควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขหรือป้องกันปัญหาได้บ้าง

- 3.3 ประเด็นใดบ้าง ที่วัยรุ่นและเยาวชนมีส่วนร่วมมากที่สุด และกิจกรรมที่มีส่วนร่วมนั้นคืออะไรบ้าง
- 3.4 ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมนั้น กิจกรรมใดบ้างที่ได้คิดเอง และได้ลงมือทำเอง กิจกรรมใดที่เป็นเพียงเข้าร่วมตามโครงการที่หน่วยงานจัดขึ้น
- 3.5 ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมนั้น ได้รับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมก่อนหรือไม่และรูปแบบใด (กิจกรรม/รูปแบบในด้านการพัฒนาศักยภาพ กิจกรรม/รูปแบบในด้านการมีส่วนร่วม และตัววัยรุ่นและเยาวชนเองในด้านสังคม)
- 3.6 คุณสมบัติของวัยรุ่นและเยาวชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน สังคม คุณค่าและแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน สังคม ของวัยรุ่นและเยาวชน
- 3.7 สถานการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนในระดับประเทศและระดับพื้นที่
- 3.8 ทักษะที่วัยรุ่นและเยาวชนต้องการพัฒนาศักยภาพเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม
- 3.9 การสนับสนุนทุนสำหรับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม (แหล่ง/วิธีการ)
- 3.10 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพและการสนับสนุนทุน

4. นิยามศัพท์

- 4.1 วัยรุ่นและเยาวชน หมายถึงบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปี ถึง 25 ปี อย่างไรก็ตามเนื่องจากประเด็นของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนไม่ได้มีการแยกย่อยกลุ่มอย่างชัดเจน แต่ระบุให้เป็นไปตามความเหมาะสมของวัยวุฒิและคุณวุฒิ การศึกษาจึงได้ขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเด็กและเยาวชนในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกสาร รวมทั้งเพิ่มเติมข้อมูลจากการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนของภาคส่วนของสังคม เพื่อให้ได้เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งจะทำได้จะทำให้สามารถให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ
- 4.2 การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง กระบวนการสร้างเสริมสมรรถนะและทักษะของวัยรุ่นและเยาวชน ในด้านจิตใจ สติปัญญา สังคมและอารมณ์ อย่างเหมาะสมกับวัย
- 4.3 การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนในการพัฒนาชุมชน สังคม หมายถึงการที่วัยรุ่นและเยาวชนได้รับการยอมรับในฐานะเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนและสังคม และได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน และสังคม ตั้งแต่ต้นจนจบ รวมทั้งได้รับการจัดสรรทรัพยากรสำหรับริเริ่มดำเนินกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนและสังคมในด้านต่างๆได้ด้วยตนเอง

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

รายงานการศึกษาเรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความน่าเชื่อถือ และมีการนำเสนอเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน สามารถนำไปใช้ในการจัดทำเอกสารประกอบการนำเสนอในการประชุม คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

บทที่ 2 : การทบทวนเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด หลักการและสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนมีทั้งในระดับสากล ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ในรูปแบบต่างๆมากมาย ทั้งในลักษณะของหลักการและทฤษฎี นโยบาย ยุทธศาสตร์และ แผนงาน ตลอดจนผลการศึกษาวิจัย กรณีศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ และคู่มือการปฏิบัติงาน ดังนั้นการทบทวน เอกสารนี้จึงได้เลือกผลงานที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นแนวคิด หลักการและสาระสำคัญ หลักของการมีส่วนร่วมของ เด็กและเยาวชนทั้งในระดับสากล ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

1. แนวคิด หลักการและสาระสำคัญระดับสากลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

แนวคิดหลักการและเนื้อหาสากลเรื่องการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนที่สำคัญปรากฏในเอกสารสำคัญทั้งใน ระดับสหประชาชาติและนานาชาติ ทั้งที่เป็นหลักการของข้อตกลงระหว่างประเทศ แนวทางการดำเนินงาน ระดับสากล ผลการศึกษาวิจัย ยุทธศาสตร์และแผน รวมทั้งกรณีศึกษาในระดับนานาชาติ โดยมีอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็กของสหประชาชาติเป็นกรอบหลัก

1.1 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)

อนุสัญญานี้ใช้สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี และระบุสิทธิพื้นฐานของเด็ก 4 ประการ ประการหนึ่ง คือ สิทธิในการมีส่วนร่วมโดยกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของเด็กในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อเด็ก ซึ่งเกี่ยวกับสิทธิในการแสดงออก แสวงหา ได้รับและถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร และความคิด เสรีภาพ ทางความคิด มโนธรรมและศาสนา เสรีภาพในการสมาคมและชุมนุมอย่างสงบ การรวมกลุ่มและเข้า ร่วมกิจกรรมด้านนันทนาการ วัฒนธรรมและศิลปะ รวมทั้งการนับถือศาสนา และภาษาของชนกลุ่ม น้อย ซึ่งปรากฏในข้อ 12 13 14 15 และ 31 ส่วนข้อที่ 23 และ 40 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของเด็กใน สภาวะยากลำบาก 2 กลุ่ม คือ เด็กพิการและเด็กที่มีปัญหาทางกฎหมาย โดยข้อที่ 23 ระบุการ ส่งเสริมเด็กพิการทางร่างกายหรือจิตใจให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเอื้ออำนวยให้เด็กพิการมีส่วน ร่วมอย่างแข็งขันในชุมชน ส่วนข้อที่ 40 ระบุการส่งเสริมความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้น พื้นฐานของผู้อื่นและส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคม รวมทั้งการมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ในสังคมของเด็กที่ ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหาหรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา

1.2 เอกสารโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก (A World Fit for Children)

เอกสาร A World Fit for Children นี้ ที่ประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติ สมัยพิเศษ สมัยที่ 17 ใน ระหว่างวันที่ 8 – 10 พฤษภาคม 2545 ได้มีมติให้การรับรอง มีผลผูกพันให้ประเทศสมาชิกนำไปเป็น แนวทางดำเนินงานด้านการปกป้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กโดยมีสาระสำคัญจำแนกได้ 3 ส่วน คือ

- 1.2.1 ส่วนที่หนึ่งเป็นส่วนของปฏิญญา (Declaration) ซึ่งมุ่งเน้นในการสร้างโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก โดยยึดมั่นในหลักการพื้นฐานและเป้าหมายของการตอบรับเพื่อเด็ก (Say Yes for Children) ได้แก่ 1) ผลประโยชน์ของเด็กต้องมาก่อน 2) ต่อสู้ความยากจน ลงทุนเพื่อเด็ก 3) เด็กต้องได้รับความเสมอภาค 4) เด็กทุกคนต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ 5) ให้การศึกษาแก่เด็กทุกคน 6) เลิกทำร้ายและเอาเปรียบเด็ก 7) คุ้มครองเด็กจากภัยสงคราม 8) ต่อสู้ HIV/AIDS 9) รับฟังความคิดเห็นของเด็กและการให้เด็กมีส่วนร่วม และ 10) พิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อเด็ก
- 1.2.2 ส่วนที่สองเป็นส่วนของการสรุปบทวนความก้าวหน้า และบทเรียนจากอดีต (Review of Progress and Lessons Learned)
- 1.2.3 ส่วนที่สามเป็นส่วนของแผนปฏิบัติการ (Plan of Action) ซึ่งประกอบด้วยการสร้างโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เป้าหมาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร สนับสนุน การติดตามและประเมินผล

สำหรับเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของเด็กและการให้เด็กมีส่วนร่วม นั้น ได้ระบุว่าเด็กและวัยรุ่นเป็นประชากรที่ถือเป็นทรัพยากรสำคัญที่สามารถช่วยสร้างอนาคตที่ดีขึ้น ทุกคนจึงต้องเคารพสิทธิของเด็กและเยาวชนในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนตามความเหมาะสมของวัยและวุฒิภาวะ

ส่วนในแผนปฏิบัติการได้กำหนดการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนไว้ในส่วนของการเป็นหุ้นส่วนและการมีส่วนร่วม ดังนี้

- เด็กและเยาวชนสามารถใช้สิทธิของตนในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระตามความสามารถในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน
- สนับสนุนการสร้างเสริมความนับถือตนเอง การมีความรู้และทักษะในการจัดการกับความขัดแย้ง การตัดสินใจและการสื่อสารเพื่อให้สามารถรับมือกับสิ่งท้าทายต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิต
- ส่งเสริมสิทธิของเด็กและเยาวชนในการแสดงความคิดเห็นของพวกเขาในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเขา โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับอายุและวุฒิภาวะของเด็ก
- บ่มเพาะพลังและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนเพื่อให้เขาได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการกำหนดสภาพแวดล้อม สังคม และโลกที่เขาจะรับช่วงต่อไป
- เด็กต้องมีโอกาส และเด็กชายขอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน ต้องการการเอาใจใส่ และการสนับสนุนเป็นพิเศษ เพื่อให้เข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน สร้างเสริมความนับถือตนเองและเตรียมพร้อมในการรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง

- มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและดำเนินการเพื่อส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการตัดสินใจทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

1.3 เอกสาร UNDP Youth Strategy 2014 – 2017 : Empower Youth, Sustainable Future

เอกสารนี้จัดทำโดย United Nations Development Programme ซึ่งมีสาระสำคัญ 7 ส่วน คือ

- 1.3.1 คำนิยามของเยาวชน
- 1.3.2 การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านความท้าทายของการพัฒนา
- 1.3.3 ผลของยุทธศาสตร์ด้านเยาวชน
- 1.3.4 วิธีการบรรลุผล 4 วิธี
- 1.3.5 การติดตามประเมินผล
- 1.3.6 การสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืนและสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผล
- 1.3.7 ประสิทธิภาพของ UNDP ในการทำให้บรรลุผล

ในส่วนของวิธีการบรรลุผล 4 วิธีนั้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทของเยาวชนให้สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีคุณภาพโดยแบ่งเป็น 4 วิธี คือ

วิธีที่ 1 : การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนและองค์กรของเยาวชน โดยเน้นสมรรถนะในการเป็นผู้นำ และการสร้างสภาวะที่เอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชน

วิธีที่ 2 : การใช้มาตรการเชิงรุกเพื่อรณรงค์และสอดแทรกประเด็นเยาวชนในแผนการพัฒนาทุกระดับ โดยวิธีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภูมิภาค และภาคส่วนของสังคม ผลักดันให้มีการนำนโยบายของสหประชาชาติไปเป็นแนวทางในการประสานงานของหน่วยงานในระบบสหประชาชาติในการทำโครงการร่วมกัน

การรณรงค์และร่วมมือกับภาครัฐ เพื่อให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในระดับนโยบายในเรื่องต่างๆที่เป็นที่สนใจของเยาวชนและผู้กำหนดนโยบาย และให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม โดยมีผู้แทนเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจด้วย

การรณรงค์และร่วมมือกับองค์กรพัฒนาสังคมและองค์กรเอกชน ในการพัฒนาทักษะของเยาวชนในด้านการรณรงค์ประเด็นของเยาวชนในระดับพื้นที่และระดับชาติ

การสนับสนุนให้สื่อมวลชนและสื่อสารสนเทศมีบทบาทในการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวทางการรณรงค์ประเด็นของเยาวชน และส่งเสริมบทบาทของเยาวชนในการแก้ไขปัญหาสังคมโดยผ่านสื่อต่างๆ

การสร้างเครือข่ายระหว่างเยาวชนและภาคส่วนต่างๆของสังคม รวมทั้งองค์กรของสหประชาชาติเพื่อผลักดันแนวคิดสู่การปฏิบัติ

วิธีที่ 3 : การสร้างอิทธิพลโดยใช้การเป็นผู้นำทางความคิด และเครือข่ายนโยบายระดับสากล เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีบทบาทในการทบทวนผลสัมฤทธิ์จากเป้าหมายการพัฒนาสากล (MDGs) และการพิจารณาเป้าหมายใหม่ที่เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย

วิธีที่ 4 : การสนับสนุนการพัฒนาและการดำเนินการตามนโยบายเยาวชนระดับชาติ โดยเยาวชนมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ

1.4 การมีส่วนร่วมของเด็กจาก “การทำพหุเป็นพิธี”สู่ “ความเป็นประชาชน” (Children’s Participation: from Tokenism to Citizenship)

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้จัดพิมพ์วารสารทางวิชาการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน คือ “Innocenti Essays No.4 Children’s Participation: from Tokenism to Citizenship” ซึ่งเขียนโดย Roger A. Hart และมีเนื้อหาเกี่ยวกับผลการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้เยาว์ในโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการในชุมชน และโรงเรียน ในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยมีแนวคิดสำคัญว่าการมีส่วนร่วมของเด็กเป็นปัจจัยพื้นฐานของการยกระดับสิทธิเด็ก ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในชุมชน อย่างไรก็ตามการที่เด็กจะสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนได้ จำเป็นต้องมีการเตรียมทักษะและความรับผิดชอบที่เหมาะสมให้แก่เด็กก่อน เพื่อให้เข้าใจการมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตยและต้องให้เด็กได้ฝึกฝนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและสามารถที่จะมีส่วนร่วมได้

ผู้เขียนเชื่อว่าการที่เด็กจะมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นเรื่องซับซ้อนและหลากหลาย ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับพัฒนาแรงจูงใจ และความสามารถตามวัยเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับสภาพทางวัฒนธรรม และครอบครัวของเด็กด้วย และในชุมชนที่ผู้ใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เด็กสามารถเป็นพลังริเริ่มการเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ครอบครัวและชุมชนต้องร่วมมือกันในการช่วยเหลือเลี้ยงดูเด็กในสภาวะยากลำบากเป็นพิเศษและเปิดโอกาสให้เด็กกลุ่มนี้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนมากขึ้น

ผู้เขียนได้นำเสนอบันไดแห่งการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเด็กในกิจกรรมชุมชน ซึ่งมี 8 ขั้น ดังนี้

การบงการทางอ้อม (Manipulation) คือ บันไดแห่งการมีส่วนร่วมขั้นต่ำสุด เด็กถูกบงการให้ทำหรือถูกใช้เป็นเครื่องมือ โดยไม่เข้าใจความหมายและการกระทำที่ผู้ใหญ่จัดให้ ซึ่งเป็นการใช้เด็กเป็นเครื่องมือภายใต้รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ไม่ใช่วิธีที่เหมาะสมเพราะเด็กไม่ได้เรียนรู้กระบวนการทางประชาธิปไตยจากการกระทำนั้น เนื่องจากบางครั้งการกระทำเหล่านั้นเกิดจากความไม่ตระหนักของผู้ใหญ่ต่อความสามารถของเด็ก และอาจถือได้ว่าเป็นการชักนำไปในทางที่ผิดโดยเป็นการหลอกล่อใช้เด็กเป็นเครื่องมือ

ไม่ประดับ (Decoration) คือ บันไดขั้นที่สองของการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้ใหญ่จัดให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีได้เสแสร้งว่าเด็กเป็นผู้คิดค้นงานนี้ขึ้นมา เพียงแต่ใช้เด็กเป็นตัวชูประเด็นโดยทางอ้อม

การทำพอเป็นพิธี (Tokenism) คือ บันไดขั้นที่สามของการมีส่วนร่วม รูปแบบก็คือการให้เด็กๆ ได้มีโอกาสพูด แต่ความจริงแล้วผู้ใหญ่เป็นคนคิดรูปแบบและเนื้อหา เด็กไม่ได้เลือกหรือแทบไม่ได้เลือก เรื่องที่จะพูดหรือวิธีการที่จะสื่อสารเลย และเด็กไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองหรือมีโอกาสน้อย

ถูกมอบหมายแต่ได้รับการอธิบายให้ทราบ (Assigned but Informed) บันไดขั้นที่ 4 เริ่มมีนัยยะของการมีส่วนร่วมของเด็ก โดยที่เด็กๆ เข้าใจเจตนารมณ์ของโครงการ เด็กรู้ว่าใครเป็นผู้ตัดสินใจ ให้พวกเขาเข้าร่วมและเพราะเหตุใด เด็กมีบทบาทที่มีความหมาย (มากกว่าการเป็นไม่ประดับ) เด็กอาสาที่จะเข้าร่วมโครงการเองหลังจากเข้าใจความเป็นมาของโครงการแล้ว

ร่วมปรึกษาและรับทราบ (Consulted and Informed) ในขั้นนี้แม้ว่าผู้ใหญ่จะเป็นผู้ออกแบบและจัดกิจกรรม แต่เด็กๆ ก็เข้าใจกระบวนการ มีการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก และข้อคิดเห็นของเด็กๆ ก็ได้รับการพิจารณาอย่างจริงจัง

ผู้ใหญ่เริ่ม ตัดสินใจร่วมกับเด็ก (Adult-Initiated, Shared Decisions with Children) บันไดแห่งการมีส่วนร่วมขั้นที่หกนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง แม้โครงการในระดับนี้จะเริ่มโดยผู้ใหญ่แต่การตัดสินใจนั้นทำร่วมกับเด็กตั้งแต่การวางแผนเป็นต้นไปจนจบกระบวนการ

เด็กริเริ่มและกำกับ (Child Initiated and Directed) ในขั้นนี้เด็กริเริ่มตัดสินใจและลงมือทำกิจกรรมเอง โดยทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้ใหญ่เข้าใจเด็กไม่เข้าแทรกแซงหรือกำกับเด็ก

เด็กริเริ่มและตัดสินใจร่วมกับผู้ใหญ่ (Child-Initiated, Shared Decisions with Adults) บันไดขั้นสูงสุดของการมีส่วนร่วมนี้ มุ่งเน้นการร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเด็กและผู้ใหญ่ โดยเด็กเป็นแกนนำในการทำกิจกรรม ผู้ใหญ่เข้าใจเด็กและตระหนักว่าการเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมด้วยตนเองของเด็กมีคุณค่า เพราะเด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และสามารถช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งนำประสบการณ์ไปพัฒนากิจกรรมของตนเองได้

ดังนั้นในแนวคิดของ Roger A. Hart เด็กมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทั้งในบริบทของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน แต่การมีส่วนร่วมของเด็กจะเป็นจริงได้ก็ต่อเมื่อหน่วยของสังคมทั้ง 3 นี้ มีความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างผู้เยาว์ที่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นพลเมือง

ในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อย่างเต็มที่

1.5 พลังการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชน (Developmental Assets)

ในปี 2553 สถาบัน Search Institute ในสหรัฐอเมริกาได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างคุณภาพวัยรุ่นกับวัยรุ่นประมาณ 3 – 4 แสนคน และพัฒนาเครื่องมือชี้วัด 40 ตัว เพื่อใช้ประเมินคุณภาพของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะวัยรุ่น รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในเชิงบวก เพื่อปกป้องเขาจากพฤติกรรมเสี่ยง และส่งเสริมให้มีทัศนคติและการกระทำที่เหมาะสม โดยแบ่งตัวชี้วัดเป็น 2 หมวด คือ ปัจจัยเสริมจากภายนอก 4 ส่วน และปัจจัยภายใน 4 ส่วน ดังนี้

1.5.1 ปัจจัยเสริมจากภายนอก คือ • การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อนบ้าน โรงเรียน และผู้ใหญ่อื่นๆ ในชุมชน • การเสริมพลังจากโรงเรียนและชุมชน ซึ่งเห็นคุณค่าและมอบบทบาทสำคัญให้ • ความมีวินัยของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และตัวอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่เพื่อน รวมทั้งกิจกรรมที่ดี โดยครูและผู้ปกครอง และ • การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์สำหรับกิจกรรมสร้างสรรค์ของตนเอง ชุมชน และกลุ่มเพื่อน

1.5.2 ปัจจัยจากภายใน คือ • การใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ การสร้างคุณค่าให้กับตัวเองด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น • การสำนึกด้านความเสมอภาคและความยุติธรรมทางสังคม การมีจุดยืนที่ชัดเจน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการมีวินัยในตนเองที่จะไม่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยง • ความสามารถในการอยู่ร่วมในสังคมโดยการมีทักษะในการตัดสินใจ ซึ่งคำนึงถึงผลดีและผลเสียจากการตัดสินใจนั้น ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ความรู้และการยอมรับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและเชื้อชาติ • ทักษะในการต้านทานแรงกดดันจากเพื่อนให้กระทำการไม่ดี ทักษะในการแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยสันติวิธีรวมทั้งจัดความโกรธ ความเป็นตัวตนที่ดี โดยมีพลังภายในในการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง มีเป้าหมายในชีวิต และการมองอนาคตในเชิงบวก

ดังนั้นในการสร้างคุณภาพของเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณค่าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น สังคมแวดล้อมรอบตัวต้องสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมให้แก่เด็กและเยาวชนโดยชุมชนมีบทบาทเป็นหนึ่งในปัจจัยภายนอก ร่วมกับครอบครัวและโรงเรียน อนึ่งในงานวิจัยอย่างต่อเนื่องของ Search Institute พบว่าการมีส่วนร่วมในชุมชนมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะใน 8 ด้าน คือ การสูบบุหรี่และดื่มสุรา พฤติกรรมรุนแรง การใช้สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม ปัญหาในโรงเรียน ปัญหาซึมเศร้าและพยายามฆ่าตัวตาย การต่อต้านสังคม และการเล่นการพนัน ในทำนอง

เดียวกันชุมชนต้องเห็นค่าของเด็กและเยาวชนในฐานะทรัพยากรมนุษย์ และเป็นกลไกในการพัฒนาชุมชน โดยมอบหมายให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรสำหรับเด็กและเยาวชนริเริ่มดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

1.6 หนังสือเรื่อง “What Works in Youth Participation: Case Studies from Around the World” รวบรวมโดย International Youth Foundation

หนังสือเล่มนี้รวบรวมและวิเคราะห์กรณีศึกษาของการมีส่วนร่วมของเยาวชนในระดับต่างๆ คือ การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของเยาวชนในระดับโครงการ การมีส่วนร่วมของเยาวชนในระดับองค์กร การมีส่วนร่วมของเยาวชนในวิถีของการเมือง และการผสมผสานการมีส่วนร่วมของเยาวชนเข้าสู่โครงสร้างของสังคม โดยมีข้อสรุปที่สำคัญ 2 ประเด็น คือ

- 1) คุณสมบัติที่เยาวชนพึงมี เพื่อสามารถมีส่วนร่วมได้ 5 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความมั่นใจในตนเอง ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับผู้อื่น ทักษะด้านการเรียนรู้และอาชีพ และการมีจิตสำนึกและความมุ่งมั่นที่จะทำงานพัฒนาสังคม
- 2) ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน ซึ่งประกอบด้วย การเปลี่ยนทัศนคติของผู้ใหญ่ในเรื่องบทบาทของเยาวชน ความสนับสนุนจากผู้ใหญ่และเพื่อนรอบข้าง การเปลี่ยนทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อผู้ใหญ่ การยอมรับว่าการเป็นผู้ใหญ่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับวัยวุฒิ ความมุ่งมั่นที่จะเสี่ยงให้เยาวชนคิดและลงมือทำงานด้วยตนเอง การเปลี่ยนแปลงอย่างมากของข่าวสารที่สื่อความเป็นตัวตนของเยาวชน การเกิดและเติบโตขององค์กรและโครงสร้างที่สนับสนุน การมีส่วนร่วมของเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของโครงการหรือกิจกรรมที่สามารถประเมินและวัดผลได้ในระยะยาว และท้ายที่สุด คือ การจัดสรรทรัพยากรอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

นอกจากนี้หนังสือเล่มนี้ยังได้ระบุแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ไว้อย่างชัดเจน คือ

- 1.6.1 การพัฒนาทักษะในการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - ทักษะการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล
 - ทักษะการตัดสินใจด้วยเหตุผลและการตกลงร่วมกัน
 - ทักษะการแก้ไขปัญหา
- 1.6.2 การปลูกฝังทัศนคติการคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้
 - การเปิดโอกาสให้เป็นอาสาสมัคร
 - การเปิดโลกทัศน์ด้านสังคม

- การฝึกปฏิบัติในองค์กรทางสังคม
 - การฝึกให้รู้จักและเห็นคุณค่าของตนเอง
- 1.6.3 ความรับผิดชอบและทุ่มเทให้แก่งาน ซึ่งเป็นการฝึกให้กำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก โดยเห็นความสำคัญของความคิดของเด็กเป็นหลัก
- 1.6.4 การมองการณ์ไกล และการตั้งปณิธานสำหรับอนาคต ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้
- การกระตุ้นและฝึกให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานตั้งแต่เริ่มต้น
 - การฝึกให้เรียนรู้เหตุผล และคิดอย่างรอบคอบถี่ถ้วนก่อนลงมือปฏิบัติ
 - การปลูกฝังแนวคิดและหลักการทำงานที่เน้นการพัฒนาไม่ใช้การสงเคราะห์
- 1.6.5 การควบคุมอารมณ์ ซึ่งเป็นการฝึกให้แสดงออกอย่างสงบและมีเหตุผล และควบคุมความรู้สึกนึกคิด
- 1.6.6 การเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ซึ่งมี 3 วิธีการ คือ
- การฝึกให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและค้นหาความรู้
 - การฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
 - การฝึกการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติ
- 1.6.7 การพัฒนาทักษะการสร้างความสุขและความน่าสนใจในการทำงาน โดยฝึกให้รู้จักใช้สื่อที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความสนุกไปพร้อมๆ กับการทำงานอย่างมีคุณภาพ และการใช้สื่อในการสื่อสารกับสังคมด้วย

1.7 ชุดคู่มือ “Tool Kit on Promoting Meaningful Children’s and Young People’s Participation”

ชุดคู่มือนี้จัดทำโดย UNICEF’s Adolescent Development and Participation Unit และ Commonwealth Youth Programme มี 4 เล่ม ดังนี้

- เล่มที่ 1 : Participation in the Second Decade of Life: What and Why.
ซึ่งระบุคำนิยามเรื่องการมีส่วนร่วม ตัวอย่างการมีส่วนร่วมของวัยรุ่น เหตุผลของการมีส่วนร่วมในมิติของการคุ้มครอง การพัฒนาและสิทธิ ระดับของการมีส่วนร่วม การตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม และวิธีการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ
- เล่มที่ 2 : Adolescent and Youth Participation: Adults Get Ready!
ซึ่งเกี่ยวกับหลักการความร่วมมือระหว่างวัยรุ่นและเยาวชนกับผู้ใหญ่ สภาวะที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนในบริบทต่างๆ การรณรงค์ให้วัยรุ่นและเยาวชนมีส่วนร่วม และการเตรียมความพร้อมเพื่อการมีส่วนร่วม
- เล่มที่ 3 : Adolescent Participation and the Project Cycle.

ซึ่งระบุการวิเคราะห์สถานการณ์ ตัวอย่างของบทบาทวัยรุ่นในกระบวนการดำเนินโครงการตั้งแต่การวางแผน การลงมือทำ การติดตามและการประเมินผล

เล่มที่ 4 :

Tools for Adolescent and Youth Participation.

เป็นคำแนะนำในการปฏิบัติงานของวัยรุ่นและเยาวชนในการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในการประชุมสัมมนา การวิเคราะห์สถานการณ์ การวางแผน และการประเมินความก้าวหน้าของงาน

คู่มือทั้ง 4 เล่มได้กล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพเยาวชน เพื่อให้มีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพไว้ 2 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและการมีส่วนร่วมในระดับนโยบาย

1.7.1 การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ

ทักษะที่ต้องพัฒนาสำหรับการมีส่วนร่วมระดับนี้ คือ

- การวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งต้องฝึกทักษะด้านการแยกแยะปัญหา การทำความเข้าใจกับสถานการณ์ การค้นหาพลังของตัวเองและปัจจัยแวดล้อมที่เกื้อหนุน การเรียนรู้และสร้างความตระหนักด้านการพัฒนาสังคม
- การตัดสินใจและการวางแผน ซึ่งต้องฝึกให้สามารถรู้เป้าหมาย รู้หลักและวิธีการ รู้จักการประเมินผล และมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ
- การดำเนินงาน ซึ่งต้องมีทักษะในการทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ การรู้จักหน้าที่ของตน การวิเคราะห์ส่วนดีส่วนเสียของตน และการเผยแพร่ผลงาน
- การติดตามประเมินผล ซึ่งต้องฝึกให้รู้จักค้นหา ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไข สามารถถอดบทเรียนจากการทำงาน รู้จักวิเคราะห์สังเคราะห์ผลของการทำงาน และรู้จักพัฒนาและใช้ตัวบ่งชี้ในการติดตามประเมินผล

1.7.2 การมีส่วนร่วมในระดับนโยบาย

ทักษะที่ต้องพัฒนาสำหรับระดับนโยบาย คือ

- การบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย การระดมทุน การติดต่อเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ และการบริหารจัดการการเงินและกระบวนการดำเนินงาน
- การเป็นผู้นำ ซึ่งต้องฝึกทักษะการเป็นผู้นำเยาวชน และการมีส่วนร่วม
- การมีส่วนร่วมในสังคมและการเมือง ซึ่งเป็นการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในบริบทของการเมืองและสังคม และการสืบทอดงานจากรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ยั่งยืน

- สิทธิมนุษยชน การเป็นพลเมือง และการไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ โดยการประชุมปฏิบัติการ การสร้างทีมงาน การใช้เครื่องมือต่างๆในการสร้างความร่วมมือ การใช้ศิลปะในการรณรงค์ และการให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย
- การสื่อสาร ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะด้านการทำสื่อต่างๆ เช่น จดหมายข่าว แผ่นพับ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- การสร้างเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ศิลปะ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การสร้างเครือข่าย โดยฝึกให้สามารถสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆและการบริหารจัดการเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.8 เอกสารเรื่อง “Child and Youth Participation Resource Guide”

เอกสารนี้จัดทำโดย UNICEF East Asia and Pacific Regional Office ในปี 2006 โดยมีสาระสำคัญคือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กจากทวีป เอเชีย ยุโรป อเมริกาเหนือและใต้ แอฟริกา ออสเตรเลียและแปซิฟิก เน้นการมีส่วนร่วมของเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และมีข้อมูลขององค์กรรวมทั้ง website ที่มีสาระสำคัญด้านการมีส่วนร่วมของเด็ก โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

- 1.8.1 บทนำ ซึ่งกล่าวถึง • แนวคิด • จริยธรรมและมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของเด็ก • การพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วม • กรอบการบูรณาการการมีส่วนร่วมของเด็กไปสู่งานด้านเด็ก • การระดมทรัพยากรสำหรับการมีส่วนร่วมของเด็ก
- 1.8.2 การมีส่วนร่วมของเด็กในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล วางแผน ดำเนินการ และประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย • การทำงานวิจัยประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลกับเด็กและเยาวชน • การวางแผนออกแบบและดำเนินการ • การติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมของเด็ก • ตัวบ่งชี้เพื่อประเมินการมีส่วนร่วมของเด็ก
- 1.8.3 การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำโครงการตามประเด็นต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 11 ประเด็น คือ • การพัฒนาเด็กปฐมวัยและการมีส่วนร่วมของเด็กเล็ก • การศึกษา • HIV/AIDS และอนามัยเจริญพันธุ์ • สุขภาพและโภชนาการ • น้ำและสุขาภิบาล • เด็กกับสิ่งแวดล้อม • การคุ้มครองเด็กจากการละเมิดสิทธิ ความรุนแรงและการแสวงประโยชน์ • การมีส่วนร่วมของเด็กที่ทำงานและเด็กเร่ร่อน • เด็กพิการ กำพร้าและอพยพ • ภัยพิบัติธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน • สถานการณ์ความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ
- 1.8.4 การมีส่วนร่วมของเด็กในการตัดสินใจในระดับนโยบาย ซึ่งประกอบด้วย • การมีส่วนร่วมของเด็กในการวางแผนและรายงานผลเรื่องสิทธิเด็กในระดับชาติ • การมีส่วนร่วมของเด็กในการรณรงค์ระดับนโยบายและการวิเคราะห์งบประมาณ • การประชุมสัมมนาและการปรึกษาหารือ • องค์กร เครือข่าย และขบวนการของเด็ก • การมีส่วนร่วมของเด็กและ

เยาวชนในองค์กรของผู้ใหญ่ • การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการปกครองและ
การเมือง • การมีส่วนร่วมของเด็กในสื่อ

1.9 เอกสาร “Practice Standards in Children’s Participation”

มาตรฐานการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กนี้จัดทำโดยองค์กร Save the Children เพื่อให้เป็นมาตรฐานสำหรับผู้ทำงานด้านเด็กถือปฏิบัติในด้านการมีส่วนร่วมของเด็ก มีสาระสำคัญคือ คำนิยามเรื่องการมีส่วนร่วมของเด็กว่าเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเด็กทุกคนสามารถมีส่วนร่วมโดยได้รับการบอกเล่าและสมัครใจ และเป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องดำเนินการในทุกโครงการ ทุกสถานที่ และทุกระดับตั้งแต่ในพื้นที่จนถึงนานาชาติ มาตรฐานดังกล่าวมี 7 ข้อ ดังนี้

- 1.9.1 มีการดำเนินการตามแนวทางที่มีจริยธรรม มีความโปร่งใส และจริงใจ
- 1.9.2 การมีส่วนร่วมของเด็กต้องอยู่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเป็นไปด้วยความสมัครใจของเด็กเอง
- 1.9.3 มีการจัดสถานะแวดล้อมให้เป็นมิตรต่อเด็ก โดยทำให้เด็กมีส่วนร่วมด้วยความรู้สึกปลอดภัย ได้รับการยอมรับและการสนับสนุน
- 1.9.4 เด็กควรมีโอกาสเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วม ไม่มีการเลือกปฏิบัติและแบ่งแยก
- 1.9.5 มีการพัฒนาทักษะและการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง และมีความมั่นใจ
- 1.9.6 นโยบายและมาตรการการคุ้มครองเด็ก ต้องเป็นส่วนสำคัญของการทำงานด้านการมีส่วนร่วมของเด็ก
- 1.9.7 ต้องมีการติดตามและประเมินผลด้านคุณภาพและผลกระทบของการมีส่วนร่วมของเด็ก

1.10 เอกสาร World Vision’s Guidelines for Child Participation

ในปี 2009 World Vision International ได้จัดทำนโยบาย เรื่อง Well-being of Children ซึ่งมีประเด็นการมีส่วนร่วมของเด็กโดยระบุว่า เด็กสามารถมีบทบาทเป็นแกนนำในการเปลี่ยนแปลง และองค์กรมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาสมรรถนะของเด็กในการมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงอายุ และบริบทตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รวมทั้งคำนึงถึงบทบาทและความรับผิดชอบของพ่อแม่ผู้ปกครองและผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง และให้ความสนับสนุนองค์กรของเด็กโดยเปิดโอกาสให้เด็กมีเวทีในการแสดงความคิดเห็นและส่งเสริมทักษะความเป็นผู้นำของเด็ก รวมทั้งเน้นว่าการมีส่วนร่วมของเด็กต้องกระทำอย่างมีความหมายและด้วยความตั้งใจ และไม่กระทำแบบเป็นไม้ประดับและเป็นการบงการโดยเด็ดขาด เอกสารนี้จึงระบุหลักการในการดำรงคุณภาพของการมีส่วนร่วมของเด็กสำหรับองค์กร ดังนี้

- 1.10.1 การมีส่วนร่วมของเด็กเป็นสิทธิประการหนึ่งและเป็นส่วนที่ทำให้สิทธิอื่นๆ ของเด็กสมบูรณ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- 1.10.2 การมีส่วนร่วมของเด็กเป็นจริยธรรมและมีความปลอดภัย โดยมีหลักการของความโปร่งใสตลอดกระบวนการ และเป็นหลักประกันว่าเป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์สูงสุด เพื่อความปลอดภัย และเพื่อความมั่นคงของเด็กทุกคน โดยไม่เสี่ยงต่ออันตรายต่างๆ
- 1.10.3 การมีส่วนร่วมของเด็กมีความหมายและความยั่งยืน เนื่องจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงเป็นส่วนหนึ่งของสุขภาพและการเสริมพลังของเด็กโดยเฉพาะกลุ่มที่เปราะบางให้พัฒนาขึ้นเป็นพลเมืองที่แข็งแกร่งและมีความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ศาสนา สมรรถนะที่แตกต่าง และบริบทของเด็ก ดังนั้นองค์กรจึงสนับสนุนให้เกิดโอกาสที่เด็กจะมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 1.10.4 การมีส่วนร่วมของเด็กสร้างความเข้มแข็งให้แก่ความสัมพันธ์ในครอบครัว ชุมชน และสังคม เนื่องจากเป็นการสนับสนุนการสื่อสารที่สร้างสรรค์ เสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพของการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมความไว้วางใจและเคารพซึ่งกันและกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ซึ่งนำไปสู่สังคมที่มีความเสมอภาคและเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยเด็กและผู้ใหญ่รับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็ก
- 1.10.5 การมีส่วนร่วมของเด็กเป็นกระบวนการและวิธีการที่ครอบคลุมหลากหลายภาคส่วน เพราะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสามารถดำเนินการในมิติต่างๆ เช่น การพัฒนา การรณรงค์ การช่วยเหลือฉุกเฉิน และการเตรียมความพร้อมของเด็ก

นอกจากหลักการแล้วยังมีการกำหนดแนวทางในการนำหลักการไปสู่การปฏิบัติไว้ 10 ข้อ คือ

- ผู้ใหญ่ เด็ก และเยาวชนในชุมชนต้องได้รับการกระตุ้นให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการมีส่วนร่วมของเด็ก
- ผู้ที่รับผิดชอบในกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กต้องมีสมรรถนะและได้รับการฝึกอบรมให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก
- ผู้ดูแลเด็กต้องให้ข้อมูลแก่เด็กในการตกลงให้เข้าร่วมในกิจกรรมขององค์กร โดยคำนึงถึงสิทธิของเด็กในการรวมกลุ่มอย่างสงบ
- ต้องใช้มาตรฐานการคุ้มครองเด็กในกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็ก
- ต้องให้เด็กได้มีส่วนร่วมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและในเรื่องที่ต้องการแสดงความคิดเห็น
- ต้องทำให้การมีส่วนร่วมของเด็กเข้าถึง ครอบคลุม และไม่เลือกปฏิบัติ
- การมีส่วนร่วมของเด็กต้องเป็นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ไม่ใช่การบงการ
- กิจกรรมและวิธีการมีส่วนร่วมของเด็กต้องมีลักษณะเป็นมิตรต่อเด็ก

- การให้เด็กมีส่วนร่วมต้องดำเนินการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมพลังเด็ก เยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและเพื่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน
- ผู้รับผิดชอบต้องติดตามประเมินผล และเรียนรู้ไปกับเด็ก เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการมีส่วนร่วมของเด็ก

2. แนวคิด หลักการและสาระสำคัญของระดับภูมิภาคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

2.1 อาเซียน 2025 : มุ่งหน้าไปด้วยกัน

ASEAN 2025 : Forging Ahead Together

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาเป็นวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน 2025 และแผนงานประชาคมอาเซียน 2016 – 2025 ซึ่งจัดทำในปี 2558 และกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศของไทยได้จัดพิมพ์เผยแพร่ทั้งภาษาอังกฤษและคำแปลภาษาไทย ในปี 2559

2.1.1 วิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน 2025 ครอบคลุมประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนซึ่งเน้นการรวมเป็นหนึ่ง มีอัตลักษณ์ร่วมกัน มีสันติภาพ และความมั่นคง รวมทั้งมีความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน เป็นประชาคมที่ยึดมั่นในกฎกติกา ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ประชาชนมีสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและได้รับประโยชน์จากการสร้างประชาคม สำหรับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนนั้นปรากฏในส่วนของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในข้อที่ 12.1 และ 12.2 ซึ่งระบุการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อสังคมของประชาชนทุกคนรวมทั้งเด็กและเยาวชน

2.1.2 แผนงานประชาคมอาเซียน 2016 – 2025 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนนั้น ได้ตั้งเป้าหมายให้ประชาคมอาเซียนมีคุณลักษณะ 5 ประการ คือ

- มีปฏิสัมพันธ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน (Engages and Benefits the People)
- มีความครอบคลุม (Inclusive) • มีความยั่งยืน (Sustainable) • มีภูมิคุ้มกัน (Resilient) และ • มีพลวัต (Dynamic) ซึ่งรวมเด็กและเยาวชนไว้ในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษมากกว่าจะกำหนดให้เป็นกลุ่มต่างหากที่มีศักยภาพในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม อย่างไรก็ตามในคุณลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน การมีความครอบคลุม และการมีความยั่งยืนได้ระบุการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนและกลุ่มอื่นไว้ ดังนี้

- การมีปฏิสัมพันธ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน – ระบุไว้ในมาตรการ ก.2 (6) ที่ให้ประชาชนมีความเข้มแข็งและมีอิสระที่มั่นคง โดยให้ส่งเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับ

อาเซียนแก่นักเรียน เด็กและเยาวชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างจิตสำนึกอาเซียน

- การมีความครอบคลุม – ระบุไว้ในมาตรการ ข.2 (1) และ (9) เรื่อง การเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกันสำหรับทุกคน ซึ่งเน้นการเพิ่มเวทีการดำเนินงานในระดับภูมิภาค เพื่อส่งเสริมโอกาสที่เท่าเทียมกัน การเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ และอื่นๆ ในการพัฒนาและดำเนินการตามนโยบายและแผนงานต่างๆของอาเซียน รวมทั้งการรับประกันว่ากระบวนการตัดสินใจในทุกระดับจะเป็นไปอย่างครอบคลุม มีส่วนร่วมและสะท้อนเสียงของประชาชน โดยใส่ใจในความต้องการและความจำเป็นของผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เสียเปรียบ ซึ่งรวมถึงเด็กและเยาวชนด้วย
- การมีความยั่งยืน – ในมาตรการ ค.2 (4) เกี่ยวกับเรื่องที่มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ได้ระบุให้มีการประสานที่ใกล้ชิดระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมเมืองที่เป็นมิตรต่อเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและคนพิการ

2.2 ร่างแผนงานด้านเยาวชนของอาเซียนในระยะ 5 ปี (2016 – 2020)

แผนงานด้านเยาวชนของอาเซียนในระยะ 5 ปี (2016 – 2020) เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งกำหนดให้ประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่มีความครอบคลุม มีความยั่งยืน มีภูมิคุ้มกัน มีพลวัต และมีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอาเซียน ซึ่งคณะกรรมการของอาเซียนได้นำมาสรุปสาระสำคัญและกำหนดเป้าหมายของแผนงานด้านเยาวชนอาเซียน ดังนี้

- 2.2.1 สร้างความมั่นคงเพื่อผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ โดยผ่านกระบวนการพัฒนาทักษะและการให้คำปรึกษาแบบพี่เลี้ยง
- 2.2.2 ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นในกลุ่มเยาวชน โดยการพัฒนาทักษะและการศึกษาตลอดชีวิต
- 2.2.3 ส่งเสริมความตระหนักและความภูมิใจในการเป็นประชาคมอาเซียน โดยการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของประชาชน ซึ่งได้รับประโยชน์ร่วมกัน
- 2.2.4 สร้างความเข้มแข็งให้แก่การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสร้างประชาคมอาเซียน ด้วยการดำเนินกิจกรรมด้านจิตอาสา และกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชน
- 2.2.5 เพิ่มศักยภาพและทักษะชีวิตที่เหมาะสม โดยการใช้เทคโนโลยี และทักษะด้านการจัดการให้กับเยาวชน

แผนข้อที่ 4 ที่ว่าด้วยเรื่องการสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสร้างประชาคมอาเซียน ด้วยการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาและกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนนั้น ได้กำหนดกระบวนการทำงานไว้ 3 ประการ คือ

- การส่งเสริมให้เยาวชนมีจิตอาสา โดยการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับผลงานที่ประสบความสำเร็จ การเสริมสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย และการพัฒนาจิตสำนึกของการมีเอกลักษณ์ระดับภูมิภาค ซึ่งจะทำให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของประชาคมอาเซียน
- การส่งเสริมการเป็นผู้นำเยาวชนในฐานะเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการพัฒนาเยาวชนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- การยกย่องและสนับสนุนองค์กรที่ทำงานด้านพัฒนาเยาวชน และองค์กรของเยาวชน ในฐานะที่ำประโยชน์ให้แก่เยาวชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มีการกำหนดกิจกรรม/โครงการหลักของกระบวนการทั้ง 3 ไว้ทั้งสิ้น 9 กิจกรรม/โครงการ ซึ่งมีทั้งการสานต่อหรือปรับปรุงคุณภาพของโครงการเดิมที่ดำเนินการอยู่แล้ว เช่น โครงการ ASEAN Youth Volunteer Programme และโครงการ ASEAN Young Professionals Volunteer Corps โครงการ ASEAN Youth Interface และโครงการ ASEAN Youth Day Meeting ซึ่งกำหนดให้มีการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ โดยประเทศสมาชิกผลัดกันเป็นแกนนำ รวมทั้งการเพิ่มประเภทของรางวัลให้แก่เยาวชนหรือองค์กรที่ทำงานพัฒนาเยาวชน

นอกจากนี้ยังมีโครงการ/กิจกรรมที่ได้กำหนดให้ริเริ่มดำเนินการในช่วงของแผน เช่น โครงการ Youth Volunteerism in ASEAN โครงการนี้ส่งเสริมให้ผู้ที่มิชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในสังคมมีส่วนร่วมในการขยายงานอาสาสมัครเยาวชน การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเผยแพร่งานอาสาสมัครเยาวชนอาเซียน และการรณรงค์ให้มีการสนับสนุนให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น ในการจัดทำนโยบายด้านเยาวชนในภูมิภาคอย่างโปร่งใส รวมทั้งโครงการ ASEAN Youth Leaders Training และโครงการ ASEAN Youth Caucus

2.3 แผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อเด็ก

The ASEAN Regional Plan of Action on the Elimination of Violence against Children.

เอกสารนี้มีสาระสำคัญ คือ แผนปฏิบัติการของภูมิภาคอาเซียนเพื่อขจัดความรุนแรงต่อเด็ก ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ACWC) ในปี 2558 โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นแกนนำในการดำเนินการ และมีมาตรการ 8 กลุ่ม คือ

2.3.1 การป้องกัน

2.3.2 การคุ้มครอง ช่วยเหลือและบริการสนับสนุน

- 2.3.3 กรอบกฎหมาย การดำเนินคดี และกระบวนการยุติธรรม
- 2.3.4 การสร้างศักยภาพ
- 2.3.5 การวิจัยและเก็บข้อมูล
- 2.3.6 การบริหารจัดการ ประสานงาน ติดตามประเมินผล
- 2.3.7 การสร้างภาคีและความร่วมมือ
- 2.3.8 การทบทวนและสื่อสารระดับภูมิภาค

สำหรับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนนั้นแผนปฏิบัติการนี้ระบุไว้ในมาตรการที่ 4 ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการ ประสานงาน ติดตามประเมินผล โดยระบุว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาและ/หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่แผน และต้องมี กลไกการประสานงานเพื่อดำเนินการในระดับชาติ ส่วนในมาตรการที่ 7 เรื่อง การสร้างภาคี และความ ร่วมมือนั้น มีระบุไว้ดังนี้

- ในข้อ 62 ระบุว่าต้องจัดให้มีการมีส่วนร่วมระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ในโครงการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมในการขจัดความรุนแรงต่อเด็กทั้งระดับชาติและระดับภูมิภาค
- ในข้อ 63 ระบุว่าต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน และมีความหมาย โดยบูรณาการความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนในนโยบาย แผนงาน และโครงการ เพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็ก และต้องสนับสนุนให้มีการจัดเวทีเด็กและเยาวชนและเครือข่ายเด็ก และเยาวชนในระดับภูมิภาคและระดับชาติ
- ในข้อ 65 ระบุว่าต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและปลอดภัยสำหรับเด็กในการ แจ้งเหตุเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิเด็ก เพื่อให้เด็กปลอดภัยจากความรุนแรง ที่อาจเกิดขึ้น

2.4 แนวแนะการเลี้ยงดู ดูแล และการพัฒนาเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรงในทุกสภาพแวดล้อม

ASEAN Guideline for a Non-Violent Approach to Nurture, Care and Development of Children in All Settings.

เอกสารเล่มนี้เป็นผลงานของคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรี และสิทธิเด็ก (ACWC) ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้ประสานงานและดำเนินการโดยกรมกิจการเด็กและ เยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นแกนนำ

สาระสำคัญของเอกสารเล่มนี้แบ่งเป็น 6 ส่วน คือ

- 2.4.1 บทนำว่าด้วยความหมาย วัตถุประสงค์และโครงสร้างของเอกสาร
- 2.4.2 สาระสำคัญที่เป็นหลักพื้นฐานร่วมกันในทุกสภาพแวดล้อม สำหรับการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง
- 2.4.3 สภาพแวดล้อมที่มีความรุนแรงต่อเด็ก 7 ประเภท และความรุนแรงระหว่างเด็กกับเด็ก

- 2.4.4 สรุปแนวแผนการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง
- 2.4.5 สาระเพิ่มเติมประกอบองค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานหลักร่วมกันในทุกสภาพแวดล้อม สำหรับการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง
- 2.4.6 ภาคผนวก

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนปรากฏในส่วนที่ 2 บทที่ 7 ว่าด้วยการเสริมพลังเด็ก เพื่อปกป้องตนเองจากความรุนแรง ซึ่งได้ระบุให้สนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กในทุกกิจกรรมตั้งแต่การวางแผนกำหนดวิธีเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก และสนับสนุนให้เด็กรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายด้วยตนเอง รวมทั้งสนับสนุนให้มีการวิจัยโดยเด็กมีส่วนร่วมเกี่ยวกับผลกระทบจากความรุนแรงทุกรูปแบบต่อเด็ก รวมทั้งผลกระทบต่อเด็กจากการใช้การสื่อสารเชิงบวก และการสร้างวินัยเชิงบวกทั้งระยะสั้นและระยะยาว

3. แนวคิด หลักการและสาระสำคัญของระดับประเทศเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

3.1 วิสัยทัศน์แห่งชาติสำหรับเด็กและเยาวชนปี 2570

วิสัยทัศน์แห่งชาติสำหรับเด็กและเยาวชนปี 2570 เป็นการมองไปในอนาคตของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ จำนวน 67,185 คน จากทุกภาคส่วนทั่วประเทศที่เข้าร่วมกระบวนการโครงการระดมสรรพกำลังเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์แห่งชาติสำหรับเด็กและเยาวชนปี 2570 ซึ่งดำเนินการโดยสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ดำเนินงานในช่วง กันยายน 2553 – กันยายน 2554 ผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ร่วมกันคิดว่าอยากเห็นเด็กและเยาวชนเป็นอย่างไรใน 15 ปีข้างหน้า และได้แบ่งวิสัยทัศน์ออกเป็น 2 ส่วน คือ วิสัยทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนโดยรวม และวิสัยทัศน์ตามช่วงอายุ โดยมีสาระสำคัญในแต่ละส่วน ดังนี้

3.1.1 วิสัยทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนโดยรวม

มีการกำหนดการมีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่างๆ คือ

- การร่วมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ของประชาชนท้องถิ่น
- โอกาสของเด็กในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในครอบครัวและสังคม
- เด็กมีจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของประเทศ
- ชุมชน สังคม และสื่อสร้างพื้นที่ในการมีส่วนร่วม และเพิ่มช่องทางใหม่ๆในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมกับสังคม โดยทุกภาคส่วนช่วยกันลงทุนทรัพยากรสนับสนุน และสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน

3.1.2 วิสัยทัศน์ตามช่วงอายุ

3.1.2.1 วิสัยทัศน์สำหรับเด็กช่วงวัยเรียน (อายุ 7 – 12 ปี)

- เด็กรู้จักหลักการให้การทำงานร่วมกับผู้อื่น
- เด็กได้รับการเสริมสร้างภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี

3.1.2.2 วิสัยทัศน์สำหรับเด็กช่วงวัยรุ่น (อายุ 13 – 18 ปี)

- วัยรุ่นเริ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและการพัฒนาชุมชนของตนเอง
- สังคมพร้อมรับฟังความคิดเห็นของวัยรุ่นและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม เพื่อมุ่งสู่ความเป็นพลเมืองที่ดีในระบบประชาธิปไตย

3.1.2.3 วิสัยทัศน์สำหรับเยาวชน (อายุ 19 – 25 ปี)

- เยาวชนเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ความเป็นพลเมือง
- เยาวชนมีจิตสาธารณะ เริ่มเป็นแกนนำในกระบวนการพัฒนาสังคม และสร้างเครือข่ายการทำงานในระหว่างเพื่อนฝูง และผู้ใหญ่ในภาคส่วนต่างๆ
- เยาวชนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในสังคม

3.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักการ แนวทาง และกลไกการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยมีสาระที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ดังนี้

3.2.1 หมวด 1 : บททั่วไป

มาตราที่ 6

- (5) เรื่องการมีส่วนร่วมอย่างเสรีของเด็กและเยาวชนในทางวัฒนธรรมและศิลปะ และ
- (6) เรื่องรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น โดยมีจิตสำนึกในการให้ การอาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

หมวด 2 : คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

มาตราที่ 10

- (7) เรื่องให้มีผู้แทนเด็กและเยาวชนซึ่งได้รับเลือกจากสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จำนวนสองคนเป็นชายหนึ่งคนหญิงหนึ่งคนในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

มาตราที่ 19

(5) เรื่องการสำรวจศึกษารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของเด็กและเยาวชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี ตลอดจนกฎหมายภายในประเทศ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลและรวบรวมความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน รวมทั้งจัดทำรายงานเพื่อเป็นแนวนโยบายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไป

(8) เรื่องการส่งเสริมสื่อมวลชนและสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัครให้แก่เด็กและเยาวชน

(10) เรื่องกำหนดให้หน่วยงานหลักภาครัฐจัดงานสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ

3.2.2 หมวดที่ 3 : มาตรการส่งเสริมการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ส่วนที่ 1 : สภาเด็กและเยาวชน

ซึ่งกำหนดกระบวนการจัดตั้ง กลไกการทำงาน โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนในระดับชาติ จังหวัด และอำเภอ รวมทั้ง กทม. เพื่อเป็นช่องทางให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับนโยบาย พร้อมทั้งกำหนดให้กรมกิจการเด็กและเยาวชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดตั้งและการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ

3.3 แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559

แผนนี้มีเป้าหมายหลัก คือ เด็กและเยาวชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง มีความแข็งแรงทางร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีสำนึกความเป็นพลเมือง กล้าคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตย และมีความสุข แผนนี้ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์และ 16 มาตรการ สำหรับเรื่องมีส่วนร่วมของเด็กก็นั้นกำหนดเป็นมาตรการหนึ่งต่างหากในยุทธศาสตร์ที่ 1 ที่ว่าด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

3.3.1 การส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กและเยาวชนมีจิตอาสาต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง และให้เป็นอย่างดีประกอบสำคัญเทียบเท่าความรู้ด้านวิทยากรเฉพาะด้าน

3.3.2 การส่งเสริม สนับสนุน การรวมกลุ่มของเด็กและเยาวชน และการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อสร้างคุณค่าต่อตนเองและสังคมอย่างเป็นระบบ

3.3.3 การพัฒนากระบวนการสื่อสารระหว่างกลุ่ม องค์กรเด็กและเยาวชน โดยสนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

3.3.4 การสนับสนุนการยกย่องเชิดชูเด็กและเยาวชน กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มุ่งมั่นเป็นนักกิจกรรม ด้านต่างๆและมีจิตสาธารณะให้มีบทบาทในสังคมอย่างเนื่องทุกปี

นอกจากนี้แผนนี้ยังกำหนดให้มีการพัฒนาศักยภาพของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับให้เข้มแข็ง
ทั้งในด้านการทำมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชน การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน
และการสร้างความเข้มแข็งของสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลไกหลักในกระบวนการมีส่วนร่วม
ของเด็กและเยาวชน

เนื่องจากในขณะนี้ยังเป็นปีสิ้นสุดของแผนฉบับนี้ จึงได้มีกระบวนการในการพัฒนาแผนพัฒนาเด็กและ
เยาวชนฉบับใหม่สำหรับปี 2560 – 2564 โดยยังคงยึดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและ
เยาวชน และการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ให้เป็นสาระสำคัญส่วนหนึ่ง
ในยุทธศาสตร์และมาตรการของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฉบับใหม่ด้วย

3.4 (ร่าง) แผนการดำเนินงานประจำปี 2560 ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

แผนการดำเนินงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำหรับปี 2560 มีทั้งสิ้น 15 แผน
โดยมี 2 แผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน คือ
แผนสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว และแผนสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรมสุขภาวะ
โดยมีส่วนที่ชัดเจนในเรื่องการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ดังนี้

3.4.1 แผนสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว

แผนนี้ได้ระบุแนวทางการให้ความสนับสนุนไว้ 4 แนวทาง คือ

- การสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- การสนับสนุนการพัฒนาระบบ กลไก นวัตกรรมและนโยบายสาธารณะ
- การสนับสนุนงานวิชาการ ติดตามประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพภาคี
- การส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน

การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ปรากฏชัดเจนในแนวทางที่ 1 คือ
การสนับสนุนกิจกรรม/โครงการที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างและพัฒนาแกนนำเยาวชน
และเครือข่ายเยาวชนในชุมชนระดับตำบล ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต
สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง และสร้างค่านิยมพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมและถูกต้อง
ให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อพร้อมยกระดับให้กลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นพื้นฐานการทำงาน
ตามทิศทางเป้าหมายและยุทธศาสตร์ 10 ปี ของ สสส.

ส่วนแนวทางที่ 3 ได้กำหนดสนับสนุนกิจกรรม/โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถที่จะทำงานตอบสนองความต้องการของสังคม พร้อมพัฒนาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคม และด้านการพัฒนาในระดับองค์กร และชุมชนท้องถิ่น

3.4.2 แผนสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรมสุขภาวะปี 2560

แผนนี้มีเป้าประสงค์หลักในการขยายโอกาสและพัฒนาศักยภาพในการสร้างนวัตกรรม เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาวะ โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคล ชุมชน องค์กรทั่วไป รวมทั้ง กลุ่มเด็กและเยาวชนเข้าถึงการสนับสนุนได้และมีแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ในแนวทางที่ 3 และที่ 4 คือ โครงการสร้างเสริมสุขภาวะขนาดเล็กและกิจกรรมอย่างง่าย ซึ่งเน้นการสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนให้สามารถดำเนิน กิจกรรมได้ด้วยตนเอง

ในแผนนี้ยังได้มีการรายงานผลการดำเนินงานในปี 2558 – 2559 ซึ่งมีสาระที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กในหมวดการพัฒนาสุขภาวะของเด็กและเยาวชน และกิจกรรม สร้างสรรค์อย่างง่าย (เน้นกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน) ดังนี้

- การพัฒนาสุขภาวะเด็กและเยาวชน – มีข้อมูลผลการดำเนินโครงการ 3 โครงการที่เน้น การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน คือ
 - โครงการค่ายอาสาพัฒนาซึ่งสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพแกนนำนิสิตนักศึกษา ผ่านกระบวนการค่ายอาสา 60 ค่าย และสร้างเครือข่ายนักกิจกรรมรุ่นใหม่ 4 ภาค
 - โครงการชุมชนคนรุ่นใหม่ เตรียมพร้อมภัยพิบัติ ซึ่งสนับสนุนกลุ่มเยาวชน 16 กลุ่ม ที่สนใจประเด็นภัยพิบัติให้ดำเนินโครงการร่วมกับชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อม เรื่องภัยพิบัติในชุมชน ทำให้เกิดอาสาสมัครคนรุ่นใหม่ 100 คน ที่ทำงาน ด้านภัยพิบัติ
 - โครงการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันออก ซึ่งสนับสนุนกลุ่ม เด็กและเยาวชนในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคตะวันออกจำนวน 50 กลุ่ม ให้ดำเนิน กิจกรรมในรูปแบบจิตอาสา
- กิจกรรมสร้างสรรค์อย่างง่าย – ซึ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน โดยสนับสนุนให้ เด็กและเยาวชนได้รวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่สร้างสรรค์และเกิด ประโยชน์ต่อตนเองและประชาชนในพื้นที่ จำนวน 500 กลุ่ม

3.5 รายงานสรุป A Way Forward : Empowering the Youth in Thailand

รายงานนี้เป็นารวิเคราะห์ศักยภาพ และกรอบยุทธศาสตร์เรื่องการมีส่วนร่วมและการทำงานแบบเสริมพลังเด็กและเยาวชนในกระบวนการและนโยบายเกี่ยวกับเรื่องเพศเชิงบวกในประเทศไทย เพื่อนำเสนอต่อกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) สารสำคัญของรายงานฉบับนี้ คือ

- 3.5.1 บทนำ ซึ่งระบุวัตถุประสงค์และระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา
- 3.5.2 กรอบแนวคิดหลัก เรื่อง เพศเชิงบวกและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
- 3.5.3 กรอบนโยบายระดับชาติด้านการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดยเน้น พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559
- 3.5.4 การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และความต้องการเสริมศักยภาพของสภาเด็กและเยาวชน ในด้านโครงสร้างองค์กร การสนับสนุนงบประมาณ ศักยภาพของผู้แทนเด็กและเยาวชน โครงการและกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย การประสานงานและการสื่อสาร การติดตามและประเมินผล และพี่เลี้ยงและที่ปรึกษา
- 3.5.5 วิสัยทัศน์ของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ซึ่งเน้นบทบาทหน้าที่ คุณลักษณะของสมาชิก การประสานงาน
- 3.5.6 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับหลักสูตรการเสริมสร้างศักยภาพสมาชิกสภา/พี่เลี้ยงและที่ปรึกษา ซึ่งเป็นกรอบการเสริมสร้างศักยภาพของสมาชิกสภา พี่เลี้ยง และที่ปรึกษาซึ่งเน้นประเด็นสำคัญ คือ หลักการเรื่องการมีส่วนร่วมของเด็ก ความรู้เรื่องกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทักษะที่จำเป็นในการทำงานกับเด็ก ทักษะในการรณรงค์ระดับนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะในการบริหารจัดการสภาเด็กและเยาวชนและทักษะอื่นๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3.5.7 กรอบยุทธศาสตร์ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานและการเสริมพลังสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์และมาตรการ โดยมียุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ คือ
 - การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สภาเด็กและเยาวชนและสมาชิก เพื่อให้สภามีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และมั่นใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตน โดยจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบประกอบด้วยหลักการและแผนปฏิบัติการ
 - การสร้างความเข้มแข็งให้กลไกการหารือเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะช่องทางการสื่อสารในกระบวนการหารือและฟังความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน โดยปรับปรุงการจัดสมัชชาเด็กและเยาวชนและเวทีรับฟังเสียงเด็กอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพ และสร้างเครือข่ายประสานงานออนไลน์และมีือถือ

- การเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานและองค์กรในด้านแนวคิด วิธีปฏิบัติและทักษะในการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไก ศึกษาความต้องการของบุคลากรและการทำงานอย่างเป็นระบบ
- ส่งเสริมและพัฒนาระบบจัดการความรู้และระบบข้อมูลด้านเด็กและเยาวชน โดยสร้างเครือข่ายประสานงาน ซึ่งใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดระบบข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน

3.6 รายงาน “คนไทย” มอนิเตอร์ 2557 เสียงเยาวชนไทย (Youth Today)

รายงานนี้จัดทำโดยมูลนิธิเพื่อ “คนไทย” ในปี 2557 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 15 – 25 ปีแบบตัวต่อตัวจำนวน 4,000 คน จาก 21 จังหวัด ใน 6 ภูมิภาค การศึกษาข้อมูลนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงเยาวชนไทย ซึ่งมีเป้าหมายในการเป็นช่องทางให้เยาวชนไทยได้สะท้อนความคิดเห็น เพื่อกระตุ้นให้คนไทยเล็งเห็นถึงประเด็นสำคัญต่างๆที่ควรร่วมกันขยายผลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของคนไทยและประเทศไทย และเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและกระตุ้นความตื่นตัวของประชาชน รวมถึงเปิดโอกาสให้เป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถร่วมกันพัฒนาประเทศ สารสำคัญของรายงานนี้ แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ บทสรุปเสียงจากเยาวชนไทย เสียงสะท้อนความต้องการจากเยาวชนไทย พลังเสียงของเยาวชนที่มีผลต่อการขับเคลื่อนประเทศไทยและวิธีการศึกษาและลักษณะเยาวชนผู้ให้สัมภาษณ์

ในส่วนที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับเสียงสะท้อนความต้องการของเยาวชนไทยนั้น มีสาระที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในหัวข้อ “ความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ” ซึ่งเมื่อสรุปจากการสัมภาษณ์เยาวชน 4,000 คน มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

3.6.1 เยาวชนที่ให้ข้อมูล 4,000 คน คิดว่าบทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้ ดังนี้

- แนะนำ/มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิใช้เสียง และไม่ขายเสียง
- ช่วยแนะนำเพื่อนๆ/คนรอบข้างให้รู้จักสามัคคีกัน
- ให้ความรู้แก่ชุมชน และพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่
- ช่วยปลูกป่าชายเลน/ปลูกต้นไม้ตามที่สาธารณะเพื่อสร้างมลภาวะที่ดี
- ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม/ช่วยลดโลกร้อน
- ให้ทุน/ส่งเสริมด้านการศึกษาแก่เด็ก/เด็กด้อยโอกาส/สร้างโรงเรียน

อย่างไรก็ตามเยาวชนให้ข้อมูลว่ายังไม่สามารถทำกิจกรรมดังกล่าวได้ทุกอย่างดังที่ตั้งใจไว้ เนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น ยังอายุน้อยเกินไป ไม่มีเวลา หรือเอาเวลาไปทำอย่างอื่น ซึ่งเกี่ยวยังไม่มีความสามารถหรือไม่มีโอกาส ยังไม่ได้รับความร่วมมือและสนับสนุน เป็นต้น

- 3.6.2 มีเยาวชนจำนวน 840 คน หรือร้อยละ 21 จากเยาวชนที่ให้ข้อมูล 4,000 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม/ชมรม/องค์การที่ทำงานเพื่อสังคม
- 3.6.3 เมื่อนำข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม (Active Citizen) ของเยาวชนไทยที่ให้ข้อมูลมาพิจารณาจัดระดับความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคมจะปรากฏแนวโน้ม ดังนี้
- ร้อยละ 6 หรือ 240 คน ไม่รับผิดชอบต่อสังคมเลย
 - ร้อยละ 15 หรือ 600 คน ค่อนข้างไม่รับผิดชอบต่อสังคม
 - ร้อยละ 28 หรือ 1,120 คน ปานกลาง
 - ร้อยละ 37 หรือ 1,480 คน ค่อนข้างรับผิดชอบต่อสังคม
 - ร้อยละ 15 หรือ 600 คน รับผิดชอบต่อสังคมมาก
- 3.6.4 นิยามของการเป็นพลเมืองที่มีจิตอาสาที่เยาวชนให้ข้อมูลเลือกมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ
- ร่วมกับมูลนิธิ/ช่วยเหลือสังคม/ช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน ผู้ที่ประสบภัยด้วยความเต็มใจ – ร้อยละ 69 หรือ 2,760 คน
 - มีน้ำใจ/มีจิตใจที่ดีงาม – ร้อยละ 25 หรือ 1,000 คน
 - เสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อสังคม – ร้อยละ 15 หรือ 600 คน

ในบทสรุปของรายงานได้ระบุประเด็นการมีส่วนร่วมในมิติของการเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคมว่า เยาวชนที่ให้ข้อมูลยังมีความเข้าใจในหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีไม่มาก และยังเน้นบทบาทของการรักษาสีทริของตัวเองและผู้อื่น มากกว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม/ชุมชน/ประเทศชาติ แต่เยาวชนที่ให้ข้อมูลก็แสดงว่ามีความพร้อมและต้องการช่วยเปลี่ยนแปลงและพัฒนาประเทศให้ดีขึ้นในอนาคต และได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมผลักดันให้เยาวชนมีความกระตือรือร้น และรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกเป็น Active Citizen และตระหนักถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการทำเพื่อส่วนรวม โดยเน้นการส่งเสริมครอบครัวให้มีบทบาทในการหล่อหลอมทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีของเยาวชน ยกย่องเชิดชูแบบอย่างที่ดีในสังคมเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ปลุกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี พัฒนาระบบการศึกษาให้เน้นความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และการศึกษาเชิงลึกเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีส่วนผลักดันในการสร้างเยาวชนที่มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

3.7 เอกสารเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเด็กในสังคมไทย”

เอกสารนี้สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดทำขึ้นในปี 2545 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการหลักตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” ของสหประชาชาติ โดยรวบรวม

วิเคราะห์ข้อมูลจากผลของการระดมความคิดเห็นจากเด็กและเยาวชนในเวทีระดับชาติต่างๆ และจากกลุ่มเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นจาก 43 จังหวัดทั่วประเทศ มีกลุ่มเด็กและเยาวชนเข้าร่วม 150 กลุ่ม รวมเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น 12,000 คน จึงเป็นเอกสารที่สะท้อนให้เห็นความคิด ความหวัง และความมุ่งมั่นของเด็กและเยาวชนที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง

ต่อมาในปี 2555 ได้มีการนำเอกสารชิ้นนี้มาปรับปรุงให้ทันสมัย เพื่อเสนอต่อมูลนิธิเยาวชนนานาชาติ ในการจัดทำแผนระยะยาว เพื่อพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในระดับสากล ร่วมกับองค์กรเยาวชนระดับชาติอีก 42 ประเทศ โดยในการปรับปรุงได้มีการหารือและประชุมแกนนำกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา 15 กลุ่มทั่วประเทศด้วย เอกสารนี้มีเนื้อหา 7 ส่วน คือ

- 3.7.1 แนวคิดและหลักการระดับสากลว่าด้วยการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
- 3.7.2 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในบริบทของกฎหมายไทย
- 3.7.3 สถานการณ์การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยทั้งในด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ข้อมูล การตัดสินใจและการแสดงออกในบริบทของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน โครงการและองค์กร สังคมและประเทศ การคิดริเริ่มและดำเนินการ
- 3.7.4 การดำเนินงานของภาครัฐและเอกชนเรื่องการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ตั้งแต่กลไกระดับนโยบายและกลไกทางสังคม
- 3.7.5 โครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
- 3.7.6 ปัญหาอุปสรรคและทางเลือกในกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย
- 3.7.7 ข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำแผนระยะยาว

ในส่วนที่ว่าด้วยปัญหาอุปสรรคและทางเลือกนั้นมีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจซึ่งยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน คือ โอกาสการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนทุกคนไม่เท่าเทียมกัน กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมยังไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ โอกาสในการคิดริเริ่มและดำเนินการในระดับชาติมีจำกัด เด็กและเยาวชนมีความอ่อนด้อยด้านประสบการณ์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กและเยาวชนยังมีน้อย มีการหาประโยชน์ทางการเมืองจากการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่ขาดความเข้าใจ ความหมายที่แท้จริงของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และทัศนคติเชิงลบของผู้ใหญ่ต่อบทบาทของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาสังคม

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำแผนงานในระดับชาติและสากลนั้นเน้นด้านการทำความเข้าใจกับแนวคิดที่ถูกต้องของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน การคำนึงถึงสถานะของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกัน

ในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วม การจัดลำดับขั้นการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนให้ชัดเจน และการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับชาติและสากล

3.8 รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2558

กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้จัดทำรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2558 โดยมีสาระสำคัญ 6 ส่วน คือ

- 3.8.1 สถานการณ์เด็กและเยาวชน ซึ่งประกอบด้วยเรื่อง ประชากรเด็กและเยาวชนปี 2558 และประเด็นการทำงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นในปี 2558
- 3.8.2 สภาพการณ์เด็กและเยาวชน ผลการดำเนินการและแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งจัดทำเป็นช่วงอายุ 5 ช่วง คือ ปฐมวัย – 2 ปี ช่วงเด็กปฐมวัย 3 – 5 ปี ช่วงเด็กวัย 6 – 12 ปี ช่วงเด็กวัย 13 – 17 ปี ช่วงเยาวชน 15 – 25 ปี และเด็กและเยาวชนในสภาวะพิเศษ 2 กลุ่ม คือ เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ และเด็กและเยาวชนกลุ่มพิเศษ
- 3.8.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- 3.8.4 บทบาทภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- 3.8.5 งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเกี่ยวกับงบประมาณรัฐบาล งบประมาณของศูนย์อำนวยการบริการจังหวัดชายแดนภาคใต้ และงบประมาณขององค์การพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ
- 3.8.6 บทสรุปและวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

ในส่วนที่ 3 ที่เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เน้นการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ในบริบทของการรวมกลุ่มและเครือข่ายทั้งที่เป็นทางการและเป็นอิสระ

- ในด้านของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย นั้นสาระสำคัญซึ่งเป็นจุดเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน คือ
 - ผลงานที่สำคัญในปี 2558 จำนวน 3 เรื่อง คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมสมัชชา เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเน้นการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ การจัดสมัชชาเด็กและเยาวชนของชาติประจำปี 2558 ซึ่งเด็กและเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะในระดับนโยบายและปฏิบัติการในเรื่องการตั้งครุฑในวัยรุ่น การเรียนรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ และการใช้สารเสพติด และ การจัดเวทีสิทธิเด็ก ซึ่งเด็กได้จัดทำข้อเสนอต่อรัฐบาลเพื่อใช้แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเด็กในปัจจุบันโดยเป็นเรื่องสื่อออนไลน์เช่นเดียวกัน

- จุดอ่อน จุดแข็ง และความต้องการเสริมศักยภาพของสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็น การวิเคราะห์ในมิติต่างๆ คือ โครงสร้างองค์กร การสนับสนุนงบประมาณ ศักยภาพ ของผู้แทนเด็กและเยาวชน โครงการและกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน แห่งประเทศไทย การประสานงานและการสื่อสาร และพี่เลี้ยงและที่ปรึกษา ผลการ วิเคราะห์ได้ว่าปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของสภามีทั้งปัจจัย ภายใน คือ สภาเด็กและเยาวชนเอง และปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนส่งเสริม จากนโยบายและโครงสร้างที่เป็นทางการของภาครัฐ
- ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพของสภาเด็กและเยาวชน รวมทั้งองค์กร/ หน่วยงานที่สนับสนุนสภาเด็กและเยาวชน คือ เพิ่มความยืดหยุ่นและขจัดอุปสรรค ที่เกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรและการสนับสนุนงบประมาณ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ แผนงานพัฒนาศักยภาพที่เป็นระบบสำหรับผู้แทนสภาเด็กและเยาวชน และองค์กร พี่เลี้ยง/ที่ปรึกษา และส่งเสริมการประสานงาน และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ในด้านของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายเด็ก และเยาวชนอิสระในพื้นที่ทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา โดยเน้น ความเป็นมาและผลงานที่สำคัญของแต่ละเครือข่าย โดยมีเครือข่ายในระบบการศึกษา 2 เครือข่าย คือ สภานักเรียน และสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย เครือข่าย ในพื้นที่ 3 เครือข่าย คือ เครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา เครือข่ายเยาวชนภาคอีสาน และเครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ รวมทั้งเครือข่ายตามประเด็น 1 เครือข่าย คือ โครงการพลังเยาวชนเพื่อสุขภาวะทางเพศ

บทที่ 3 : วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชน ด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” มีวิธีการ ดังนี้

1. การออกแบบการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาประยุกต์ทั้งวิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Review) วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) และวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) ดังนี้

1.1 วิธีการศึกษาเอกสาร - เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับสากล ภูมิภาค และประเทศไทย รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนทั้ง 3 ระดับเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนและการพัฒนา ศักยภาพของเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีส่วนร่วมได้อย่างมีคุณภาพ โดยเลือกศึกษาเอกสารหลักทั้ง 3 ระดับ ซึ่งครอบคลุมมิติต่างๆ คือ แนวคิด หลักการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และผล การศึกษาวิจัยตลอดจนกรณีศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ เอกสารหลักที่นำมาศึกษามีจำนวน 22 เรื่อง เป็นระดับสากล 10 เรื่อง ระดับภูมิภาค 4 เรื่อง และระดับประเทศ 8 เรื่อง

1.2 วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ - เป็นการเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) ใน 9 พื้นที่ทั่วทุกภาค มีวัยรุ่นและเยาวชนผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 424 คน จาก 46 จังหวัด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1.2.1 ภาคเหนือตอนบนมีวัยรุ่นและเยาวชนเข้าร่วม 55 คน จาก 5 จังหวัด คือ ลำปาง เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา และแพร่
- 1.2.2 ภาคเหนือตอนล่างมีวัยรุ่นและเยาวชนเข้าร่วม 47 คน จาก 4 จังหวัด คือ ตาก อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร และอุทัยธานี
- 1.2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีวัยรุ่นและเยาวชนเข้าร่วม 48 คน จาก 4 จังหวัด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ อุดรธานี และขอนแก่น
- 1.2.4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีวัยรุ่นและเยาวชนเข้าร่วม 48 คน จาก 5 จังหวัด อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ และนครราชสีมา
- 1.2.5 กรุงเทพฯและปริมณฑลมีวัยรุ่นและเยาวชนเข้าร่วม 34 คน จาก 4 จังหวัด คือ กรุงเทพฯ สมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี
- 1.2.6 ภาคกลางและตะวันตก มีวัยรุ่นและเยาวชนเข้าร่วม 34 คน จาก 9 จังหวัด คือ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี

- 1.2.7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวัยรุ่นและเยาวชนเข้าร่วม 36 คน จาก 7 จังหวัด คือ ระยอง ชลบุรี จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี สระแก้ว และฉะเชิงเทรา
- 1.2.8 ภาคใต้ตอนบน มีวัยรุ่นและเยาวชนเข้าร่วม 67 คน จาก 5 จังหวัด คือ สุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นครศรีธรรมราช และกระบี่
- 1.2.9 ภาคใต้ตอนล่างมีวัยรุ่นและเยาวชน 55 คน จาก 3 จังหวัด คือ ยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส

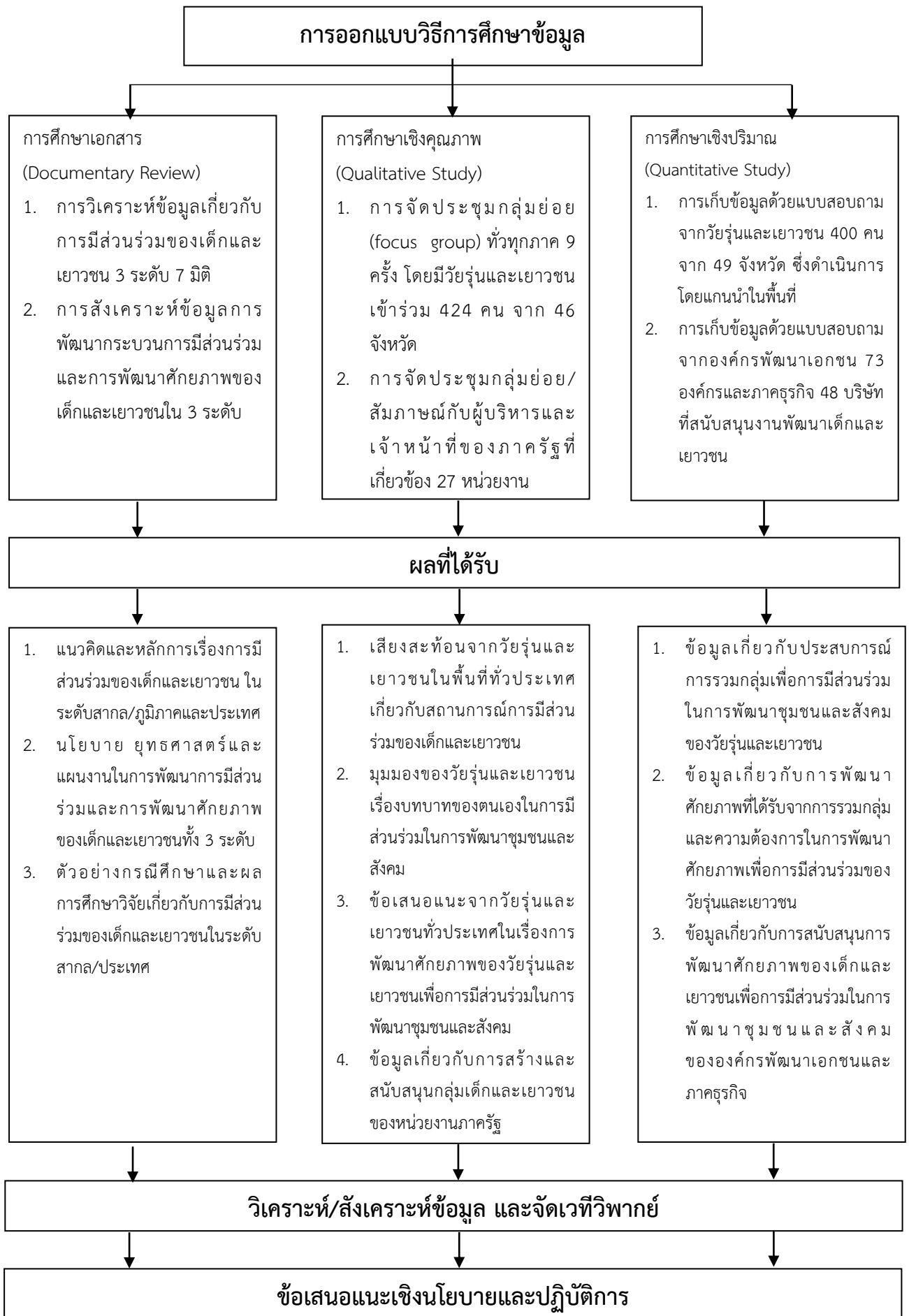
นอกจากนี้ยังมีการนำผลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยหรือสัมภาษณ์กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ 27 หน่วยงานที่สร้างและสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ โดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนกลไกระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านเด็กและเยาวชน (พจน.) ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มาวิเคราะห์ด้วย

1.3 วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ – เป็นการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากวัยรุ่นและเยาวชนจำนวน 400 คน ใน 49 จังหวัด ดังนี้

- 1.3.1 ภาคเหนือมีผู้ตอบแบบสอบถาม 88 คน จาก 9 จังหวัด คือ ลำปาง เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา แพร่ ตาก อุทัยธานี อุตรดิตถ์ และกำแพงเพชร
- 1.3.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้ตอบแบบสอบถาม 87 คน จาก 9 จังหวัด คือ สุรินทร์ นครราชสีมา ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ขอนแก่น และอุดรธานี
- 1.3.3 ภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกมีผู้ตอบแบบสอบถาม 90 คน จาก 21 จังหวัด คือ กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี สมุทรปราการ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี ตราด นครปฐม สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี เพชรบุรี สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี
- 1.3.4 ภาคใต้มีผู้ตอบแบบสอบถาม 114 คน จาก 10 จังหวัด คือ ประจวบคีรีขันธ์ ระนอง ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง กระบี่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

นอกจากนี้ยังมีการนำผลการเก็บข้อมูลจากองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจที่ให้การสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี 2557 และ 2558 มาวิเคราะห์ด้วย

การออกแบบวิธีการศึกษาทั้ง 3 วิธีนี้นำไปสู่การวิเคราะห์ผล เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติการ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของวัยรุ่นและเยาวชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมดังแผนภูมิต่อไปนี้

บทที่ 4 : สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย (focus group)

การจัดทำ focus group มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นจากวัยรุ่นและเยาวชนที่ทำงานพัฒนาสังคมทั่วประเทศ ในด้านการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนในกระบวนการพัฒนาชุมชนและสังคมเพื่อใช้เป็นข้อมูลหลักในการเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการต่อที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติและกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรแกนนำในการดำเนินการ คือ เครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนาและกลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคมร่วมกับเครือข่ายและกลุ่มเยาวชนในพื้นที่

จำนวนครั้งของการประชุม/ผู้เข้าร่วมประชุม

มีวัยรุ่นและเยาวชนอายุระหว่าง 15 – 25 ปี เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย 424 คน จาก 46 จังหวัดทั่วประเทศ โดยมีการประชุมกลุ่มย่อย 9 ครั้ง เพื่อให้ครอบคลุมทุกภาคของประเทศ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 : จำนวนครั้งของการประชุม/ผู้เข้าร่วมประชุม

ครั้งที่	พื้นที่	สถานที่/องค์กรดำเนินการ	จังหวัดที่ครอบคลุม	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม
1.	ภาคเหนือตอนบน	<ul style="list-style-type: none"> ● พะเยา ● เครือข่ายคนทำงานด้านเด็กและเยาวชนภาคเหนือและศูนย์ประสานงานสำนักข่าวเด็กและเยาวชนจังหวัดพะเยา 	<ul style="list-style-type: none"> ● 5 จังหวัด ● เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง พะเยา แพร่ 	55 คน
2.	ภาคเหนือตอนล่าง	<ul style="list-style-type: none"> ● กำแพงเพชร ● เครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา และเครือข่ายคนทำงานด้านเด็กและเยาวชนภาคเหนือ 	<ul style="list-style-type: none"> ● 4 จังหวัด ● กำแพงเพชร ตาก อุตรดิตถ์ อุทัยธานี 	47 คน
3.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	<ul style="list-style-type: none"> ● ขอนแก่น ● เครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา และเครือข่ายเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> ● 4 จังหวัด ● มหาสารคาม กาฬสินธุ์ อุดรธานี ขอนแก่น 	48 คน

ครั้งที่	พื้นที่	สถานที่/องค์กรดำเนินการ	จังหวัดที่ครอบคลุม	จำนวนผู้เข้าประชุม
		และเยาวชนอีสาน/สมาคม ป่าชุมชนอีสาน		
4.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง	<ul style="list-style-type: none"> ● สุรินทร์ ● เครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา และเครือข่ายเด็กและเยาวชนอีสาน/สมาคมป่าชุมชนอีสาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● 5 จังหวัด ● อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ นครราชสีมา 	48 คน
5.	กรุงเทพและ ปริมณฑล	<ul style="list-style-type: none"> ● สมุทรสงคราม ● กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม และ Blackbox 	<ul style="list-style-type: none"> ● 4 จังหวัด ● กรุงเทพฯ สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี 	34 คน
6.	ภาคกลางและ ตะวันตก	<ul style="list-style-type: none"> ● นครปฐม ● กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม และเครือข่ายเพื่อนกระบวนกร 	<ul style="list-style-type: none"> ● 9 จังหวัด ● เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี 	34 คน
7.	ภาคตะวันออก	<ul style="list-style-type: none"> ● ระยอง ● เครือข่ายเยาวชนเพื่อการพัฒนา และกลุ่มรักษ์เขาชะเมา 	<ul style="list-style-type: none"> ● 7 จังหวัด ● ระยอง ชลบุรี จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา 	36 คน
8.	ภาคใต้ตอนบน	<ul style="list-style-type: none"> ● สุราษฎร์ธานี ● ศูนย์ประสานงานเครือข่ายเยาวชนด้านเอดส์ประเทศไทย และกลุ่มพลอย 	<ul style="list-style-type: none"> ● 5 จังหวัด ● สุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นครศรีธรรมราช กระบี่ 	67 คน
9.	ภาคใต้ตอนล่าง	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัตตานี ● สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนภาคใต้ (กลุ่มลูกเหรียง) 	<ul style="list-style-type: none"> ● 3 จังหวัด ● ยะลา ปัตตานี นราธิวาส 	55 คน
รวม		9 พื้นที่/12องค์กร	46 จังหวัด	424 คน

กระบวนการ/กรอบเนื้อหาการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

การประชุมกลุ่มย่อยใช้เวลา 2 วัน โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามบริบทและความเหมาะสมของพื้นที่และเน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นมากที่สุด มีการแบ่งกลุ่ม 5 – 10 กลุ่ม และมีวิทยากรหลักและผู้ช่วยวิทยากรดูแลกลุ่ม ทุกพื้นที่ใช้กรอบเนื้อหาเดียวกัน ซึ่งคณะทำงานกลางกำหนด คือ

1. ความหมาย ขอบเขต นิยามการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนในการพัฒนาชุมชน สังคม โดยนำ 5 ขั้นตอน “คิด ทำ ตาม ตอบ ต่อ” ที่เสนอโดยเครือข่ายคนทำงานด้านเด็กและเยาวชน มาเป็นแนวคิดเบื้องต้น
2. ใครเป็นสาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้น และใครควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขหรือป้องกันปัญหาได้บ้าง
3. มีประเด็นสังคมอะไรบ้างที่มีส่วนร่วมมากที่สุด และกิจกรรมที่มีส่วนร่วมนั้นได้ทำอะไรบ้าง
4. ในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชน สังคม กิจกรรมใดบ้างที่ได้คิดเอง และได้ลงมือทำเอง กิจกรรมใดที่เป็นเพียงเข้าร่วมตามโครงการที่หน่วยงาน องค์กรจัดขึ้น
5. ในการมีส่วนร่วมเพื่อชุมชน สังคมนั้น ได้รับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ ในสิ่งที่จะเข้าร่วมกิจกรรมก่อนหรือไม่ และรูปแบบใด (สิ่งที่ได้จากกิจกรรม/รูปแบบในด้านการพัฒนา ศักยภาพ/รูปแบบในด้านการมีส่วนร่วม ตัววัยรุ่นและเยาวชนเอง/รูปแบบในด้านสังคม)
6. คุณสมบัติของวัยรุ่นและเยาวชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน สังคม
7. คุณค่าและแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชน
8. สถานการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนระดับกว้างและระดับพื้นที่
9. ทักษะที่วัยรุ่นและเยาวชนต้องการพัฒนาศักยภาพเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม
10. ข้อเสนอเกี่ยวกับ “ระบบในการพัฒนาศักยภาพวัยรุ่นและเยาวชน” เพื่อการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชน สังคม

ระยะเวลาดำเนินการ

การประชุมทั้ง 9 ครั้งดำเนินการในเดือนเมษายน – พฤษภาคม 2559 ดังนี้

ตารางที่ 2 : ระยะเวลาดำเนินการ

ที่	พื้นที่	ระยะเวลา	ที่	พื้นที่	ระยะเวลา
1	ภาคเหนือตอนบน	2-3 เมษายน 2559	2	ภาคเหนือตอนล่าง	20-21 เมษายน 2559
3	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	10-11 พฤษภาคม 2559	4	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	7-8 พฤษภาคม 2559

ที่	พื้นที่	ระยะเวลา	ที่	พื้นที่	ระยะเวลา
5	กรุงเทพและปริมณฑล	30 เมษายน – 1 พฤษภาคม 2559	6	ภาคกลางและตะวันตก	2-3 พฤษภาคม 2559
7	ภาคตะวันออก	30 เมษายน – 1 พฤษภาคม 2559	8	ภาคใต้ตอนบน	9-10 เมษายน 2559
9	ภาคใต้ตอนล่าง	2-3 เมษายน 2559			

สรุปผลการประชุมกลุ่ม

1. ความเข้าใจความหมาย “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม”

ผลของการประชุมกลุ่มย่อยตามประเด็นทั้ง 10 ประเด็นที่กำหนดโดยคณะทำงานกลาง มีดังต่อไปนี้

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม: คิด – ทำ – ตาม – ตอบ – ต่อ

หมายถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในทุกขั้นตอนของวงจรการพัฒนาโครงการ ได้แก่ ขั้นตอนคิดและวางแผนโครงการ ขั้นตอนดำเนินโครงการ ขั้นตอนติดตามและประเมินผลโครงการ ขั้นตอนเผยแพร่ผลของโครงการ และขั้นตอนขยายผล

ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละภูมิภาคมีความเข้าใจต่อแนวคิด “การมีส่วนร่วม” ที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่ ใช้คำว่า “การร่วมคิดและร่วมทำ”

- เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เห็นว่าขั้น “ทำ” เป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนที่สุด บางส่วนยังเห็นว่าการเข้าร่วมรับฟังการประชุมหรือรับการอบรม ถือเป็นมีส่วนร่วม
- บางส่วนเห็นว่า “ขั้นคิด” เป็นขั้นตอนหนึ่งของการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม นิยามของคำว่า “คิด” ของเด็กและเยาวชนก็มีความแตกต่างกัน
- เด็กและเยาวชนกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการมีส่วนร่วม เห็นว่าขั้น “ตาม” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยระบุว่าเป็นการติดตามความก้าวหน้าของโครงการและประเมินผล
- ส่วนขั้น “ตอบ” เป็นแนวคิดที่ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเข้าใจที่แตกต่างหลากหลายกันที่สุด เช่น บางคนเห็นว่าการตอบ หมายถึงการตอบคำถามที่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงการ และประโยชน์ของโครงการ
- ขั้น “ต่อ” หมายถึง การต่อยอด ขยายผลโครงการไปในวงกว้างขึ้น

ตารางที่ 3 : ความหมายของการมีส่วนร่วม

ที่	ภูมิภาค	ความหมาย
1.	ภาคเหนือตอนบน	การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมทำ
2.	ภาคเหนือตอนล่าง	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม
3.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	<ul style="list-style-type: none"> ● คิดว่าการเข้าร่วมรับฟังการประชุมเฉยๆ เป็นการมีส่วนร่วม (ร้อยละ ๖๕) ● การลงมือทำคือการมีส่วนร่วม (ร้อยละ ๑๐๐) ● การคิดวางแผนและการตัดสินใจลงมือทำด้วยตนเอง คือการมีส่วนร่วม (ร้อยละ ๕๗) ไม่น่าใจ (ร้อยละ ๓๕) ● การรับนโยบายและนำมาคิด วางแผนไปสู่การลงมือปฏิบัติ ถือเป็น การมีส่วนร่วม (ร้อยละ ๑๐๐)
4.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	<ul style="list-style-type: none"> ● การรับฟัง ● การนำไปปฏิบัติงานตามโครงการ
5.	กรุงเทพฯ/ปริมณฑล	<ul style="list-style-type: none"> ● คิด – การมีส่วนร่วมในการริเริ่มกิจกรรม/โครงการใหม่พร้อมกัน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนต่อประเด็นการพัฒนาชุมชน สังคม การเปิดโอกาสให้วัยรุ่นและเยาวชนได้เรียนรู้กระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นคิดและวางแผน ● ทำ – ช่วยทำ คือ ไม่มีส่วนร่วมในขั้นการคิด แต่เข้ามาทำเลย เช่น มีโครงการกิจกรรมอยู่แล้ว มีทีมงานจัดระบบแผนงานอยู่แล้ว แต่ต้องการแค่คนมาช่วยลงแรงทำงานให้เกิดขึ้นตามเป้าหมาย ● ร่วมคิดร่วมทำ หรือคิดเองทำเอง – คือ การทำกิจกรรม/โครงการใหม่ที่มีส่วนร่วมตั้งแต่ประชุมระดมความคิดเห็น ต่อยอดไปสู่การวางแผนและลงมือทำ หรือเด็กและเยาวชนคิดเองทำเองโดยได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ● ตาม – การติดตามผลการทำงานเพื่อประเมินผลและปรับแผนงานให้ไปสู่เป้าหมาย ● ตอบ – การสามารถสื่อสาร/อธิบายได้ว่า งานของตุนั้นทำเพื่อใคร เพื่ออะไร สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับชุมชนและสังคมอย่างไร โดยผ่านการใช้สื่อ ● ต่อ – การถอดบทเรียน ประเมินผลการทำงาน เพื่อนำไปสู่การขยายผลต่อ

ที่	ภูมิภาค	ความหมาย
		ยอดเพื่อให้เกิดผลกระทบระยะยาว
6.	ภาคกลางและ ตะวันตก	<ul style="list-style-type: none"> ● คิด – ต้องได้รับการเปิดโอกาสให้ได้ร่วมคิดจากครู พี่เลี้ยง ผ่านกระบวนการ และมีข้อมูลพื้นฐานสำหรับคิด ● ทำ – ได้ลงมือทำ แก้ไข พัฒนากิจกรรมให้มีคุณภาพ บริหารโครงการ สรุปลงผล สรุบบทเรียน ● ตาม – ติดตามประเมินผล เพื่อนำไปสู่การทำโครงการต่อเนื่องและขยายผลสู่รุ่นน้องและเครือข่าย ● ตอบ – สื่อสาร บอกต่อเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น และอาจต้องเรียนรู้เพิ่มเติม ● ต่อ – ขยายผล ต่อยอด หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดผลในระยะยาว
7.	ภาคตะวันออก	<ul style="list-style-type: none"> ● การมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง กำหนดแนวทางต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม ● การที่ได้เข้าไปทำงานกับชุมชน ผู้ใหญ่ ● การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดำเนินการ ติดตามและประเมินผล ● ทำกิจกรรมร่วมกัน คิตรีเริ่ม กำหนดแนวทาง ● มีสิทธิ มีเสียง ได้รับรู้ ลงมือทำ ● มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ● ติดตามประเมินผล
8.	ภาคใต้ตอนบน	<ul style="list-style-type: none"> ● คิด – มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการดำเนินกิจกรรมหรือแก้ปัญหาในชุมชน ● ทำ – สร้างการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ตั้งแต่คิด ทดลองทำ และทำจริง ● ตาม – ติดตามดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ● ตอบ – สิ่งที่ทำไปตอบอะไรในตัวเองและตอบอะไรแก่สังคม ● ต่อ – สื่อสารให้สาธารณะทราบว่ามีสิ่งที่ทำไปเกิดประโยชน์ด้านไหนบ้าง
9.	ภาคใต้ตอนล่าง	<ul style="list-style-type: none"> ● คิด – วางแผน ริเริ่มทำอะไรใหม่ ๆ ไม่มีการแบ่งแยก แสดงความคิดเห็น ● ทำ – ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เช่น ประสานงาน ผู้ปฏิบัติการเบื้องหน้า ลงพื้นที่ ตรวจสอบหาข้อมูลในพื้นที่ รวมถึงควบคุม มอบหมายงาน ตรวจสอบ เช็กความเรียบร้อย ประสานงาน ดูให้ความ

ที่	ภูมิภาค	ความหมาย
		<p>ช่วยเหลือ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ตาม – ลงพื้นที่ดูผลงานและการเปลี่ยนแปลง การติดตามโครงการที่ได้คิดและลงมือทำว่าเกิดผล มีประโยชน์หรือมีปัญหาอะไรบ้าง เพื่อแก้ไขและปรับปรุง ต่อยอดและปรับปรุง ● ตอบ – อธิบาย สรุปความหมาย ประเด็นให้ผู้อื่นเข้าใจ คลายข้อสงสัย สามารถตอบคำถามผู้อื่นได้ โดยข้อเท็จจริง เป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นรับรู้ การตั้งคำถามเพื่อตอบโจทย์ปัญหา ● ต่อ – ต่อยอดเป็นกระบวนการขั้นท้าย ๆ ที่เอาสิ่งที่ได้อยู่แล้วหรือสิ่งที่ผิดพลาดมาปรับแก้ไข ประยุกต์ใช้กับโครงการขั้นต่อไป ต่อเติมรอยยิ้ม ต่อยอดผลิตภันต์ให้มีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน ต่อยอดกิจกรรมที่ผ่านมาจัดต่อไปเรื่อยๆ เสริมกิจกรรมที่ผ่านมาให้ดีขึ้น ต่อเติม เช่น ต่อเติมห้องสมุด ต่อล้อต่อเถียง ต่อเติมความเสมอภาค

2. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

เนื่องจากเวลาการประชุมกลุ่มย่อยมีจำกัด และหลายพื้นที่เห็นว่าหัวข้อเรื่องปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเป็นข้อมูลซึ่งเป็นที่ประจักษ์อยู่แล้ว จึงมีเพียงบางพื้นที่ที่พิจารณาหัวข้อนี้และเน้นที่ปัญหาและผู้ป้องกันแก้ไขปัญหา โดยสรุปได้ดังนี้

- ปัญหาของเด็กและเยาวชน – แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ
 - เด็กและเยาวชนที่ถูกรักษา เช่น เด็กและเยาวชนถูกทอดทิ้ง เด็กและเยาวชนกำพร้า เด็กและเยาวชนถูกละเมิดทางเพศ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ถูกเลือกปฏิบัติ
 - เด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาส เช่น เด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาทำให้อ่านหนังสือไม่ออกจึงไม่มีความรู้ เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสทางสังคม เด็กและเยาวชนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร
 - เด็กและเยาวชนที่ประพฤติน่าไม่เหมาะสม เช่น เด็กและเยาวชนแว้น ติดเกม หนีเที่ยวกลางคืน ติดบุหรี่ สุรา ติดกระแสดาราและ Social Media เด็กและเยาวชนท้องไม่พร้อม/ทำแท้ง
- ปัญหาในสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน
 - ปัญหาความยากจน และผลกระทบจากเศรษฐกิจที่ไม่ดี
 - ปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากการกระทำของคน เช่น ขยะ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ ภัยแล้ง/น้ำท่วม ชุมชนแออัด
 - ปัญหาค่านิยมของสังคม เช่น คอร์รัปชัน บริโภคนิยม การลอกเลียนแบบที่ไม่เหมาะสม ขาดจิตสาธารณะ
 - ปัญหาความรุนแรง เช่น อาชญากรรม ช่มชู้ ทะเลาะวิวาท ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ลักทรัพย์

- ปัญหาอบายมุข เช่น ดิถสถานเรีงรมย์ เล่นการพนัน ขายบริการทางเพศ ยาเสพติด
- ปัญหาด้านสุขภาพกายและจิต เช่น ฆ่าตัวตาย เป็นบ้า ขาดสิทธิด้านสุขภาพ
- ผู้ป้องกันแก้ไขปัญหา – ตามความเห็นของวัยรุ่นและเยาวชนที่พิจารณาหัวข้อนี้ ผู้ป้องกันและแก้ไข ปัญหา คือ ทุกคนที่อยู่ในชุมชนและสังคม ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 กลุ่ม คือ
 - กลุ่มผู้นำ เช่น ครู ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรจากทุกภาคส่วน จนถึงผู้บริหารประเทศ
 - กลุ่มประชาชนทั่วไปที่อยู่ในชุมชน และสังคม
 - กลุ่มที่เป็นเจ้าของหรือผู้ก่อปัญหาจากการกระทำทั้งในระดับบุคคล หมู่คณะ องค์กร
 - กลุ่มนักพัฒนาชุมชน
 - กลุ่มผู้มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดต่างๆ
 - พ่อแม่ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว
 - เด็กและเยาวชน และกลุ่มเด็กและเยาวชน

3. สถานการณ์/ประสบการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน

3.1 ประเด็นในการมีส่วนร่วม

ในภาพรวม ประเด็นในการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน สามารถสรุปได้ดังนี้

- กิจกรรมนันทนาการ/วัฒนธรรม กีฬา สิ่งแวดล้อม และจิตอาสาพัฒนาชุมชน มีมากที่สุดในทุกภาค
- รองลงมาเป็นประเด็นเกี่ยวกับ ยาเสพติด เรื่องเพศ/เอดส์ และท้องไม่พร้อม ซึ่งสะท้อนปัญหา วัยรุ่นของประเทศไทย
- ส่วนประเด็นเนื้อหาต้านด้านกฎหมาย/สิทธิเด็ก การเมืองและประชาธิปไตย และความรุนแรงต่อเด็ก มีค่อนข้างน้อย ยกเว้นในภาคใต้ตอนล่าง

ตารางที่ 4 : ประเด็นการมีส่วนร่วม

ที่	ภูมิภาค	ประเด็นในการมีส่วนร่วม											
		ยาเสพติด	เพศ อเนกมัยเจริญพันธุ์ เอ็ดส์	การเมือง ประชาธิปไตย คอร์รัปชัน	จิตอาสาและพัฒนาชุมชน	ความรู้แรงต่อเด็กและเยาวชน	กิจกรรมและพื้นที่สร้างสรรค์	การศึกษา ภาษา อาชีพ	ศิลปะ วัฒนธรรม นันทนาการ	กฎหมาย สิทธิเด็ก และเยาวชน	พัฒนาเด็กและเยาวชน	สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ	อื่น ๆ ระบุ (การพนัน)
1.	ภาคเหนือตอนบน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
2.	ภาคเหนือตอนล่าง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
3.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	✓	✓	✓	✓	✓			✓		✓	✓	
4.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
5.	กรุงเทพฯ/ปริมณฑล	✓	✓		✓			✓	✓		✓	✓	
6.	ภาคกลาง/ตะวันตก				✓			✓	✓			✓	
7.	ภาคตะวันออก	✓	✓		✓			✓	✓		✓	✓	
8.	ภาคใต้ตอนบน	✓			✓		✓	✓	✓		✓	✓	
9.	ภาคใต้ตอนล่าง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

3.2 ชั้นของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชน

ชั้นของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชน ส่วนใหญ่จะอยู่ในชั้น ช่วยทำ และคิดเองทำเอง อย่างไรก็ตาม เอกสารบันทึกการประชุมของทั้ง 9 ภาคไม่สามารถระบุคำตอบในข้อนี้ได้ชัดเจน เนื่องจากชั้นของการมีส่วนร่วม จะมีความแตกต่างกันไปตามระดับการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนจะครอบคลุมขั้นตอน คิด ทำ ตาม ตอบ ต่อ มากที่สุด ในกิจกรรมระดับชุมชน โดยกิจกรรมระดับจังหวัด ภูมิภาค หรือประเทศ จะมีขั้นตอนของการมีส่วนร่วมน้อยกว่า

ตารางที่ 5 : ชั้นของการมีส่วนร่วม

ที่	ภูมิภาค	ชั้นของการมีส่วนร่วม					
		คิด	ช่วยทำ	คิดเอง/ ทำเอง	ตาม (ประเมิน)	ตอบ	ต่อ
1.	ภาคเหนือตอนบน	✓	✓		✓		
2.	ภาคเหนือตอนล่าง	✓	✓		✓		
3.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน		✓				
4.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง	✓	✓	✓			
5.	กรุงเทพฯ/ปริมณฑล	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6.	ภาคกลาง/ตะวันตก	✓	✓		✓	✓	✓
7.	ภาคตะวันออก	✓	✓	✓			
8.	ภาคใต้ตอนบน	✓	✓	✓	✓		
9.	ภาคใต้ตอนล่าง	✓	✓	✓	✓		

3.3 ระดับและลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชน มีข้อสังเกตเกี่ยวกับระดับและลักษณะการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน ดังนี้

- ในระดับพื้นที่
 - เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะเป็นผู้ฟัง รับการอบรม มากกว่าปฏิบัติจริง
 - การเข้าร่วม เป็นคำสั่งจากครูให้ทำ เช่น การจัดตั้งและกิจกรรมสถานักเรียน การเป็นตัวแทนชุมชน/โรงเรียนในการแข่งขันและประกวดระดับชุมชน จังหวัด
 - กิจกรรมที่เยาวชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ โครงการ/กิจกรรมในโรงเรียนและชุมชน ที่มีพี่เลี้ยงครูหรือผู้ปกครองคอยแนะนำ ทำให้ได้มีส่วนร่วมทุกระดับชั้น หรือเข้าร่วมในลักษณะของการเป็น “แกนนำ” ที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพหรือการเข้าร่วมค่ายต่างๆตามประเด็น เช่น ธรรมะ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม เพศ/เอดส์ เป็นต้น ตามโครงการที่มีการกำหนดมาก่อนแล้ว
 - ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาศักยภาพเพื่อตัวเองมากกว่าพัฒนาศักยภาพเพื่อไปพัฒนาชุมชนสังคม

- สำหรับกิจกรรม/โครงการที่เด็กได้เป็นผู้คิดหรือออกแบบเอง เช่น ผลิตสื่อละคร พื้นที่สร้างสรรค์ ยังมีค่อนข้างน้อย แต่ก็ยังมีโอกาสที่จะได้ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมครบทุกขั้นตอน (คิด ทำ ตาม ตอบ ต่อ)
- ในระดับจังหวัด ภูมิภาค หรือระดับประเทศ เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในระดับการคิด และช่วยกำหนดนโยบายน้อยมาก
- นอกจากนี้ พบว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีโครงสร้างชัดเจน เช่น สภาเด็กและเยาวชนฯ ซึ่งมีการสนับสนุนงบประมาณชัดเจน จะมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดเอง ทำเอง เป็นส่วนใหญ่ และมักได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพหรือมีกลไกรองรับการพัฒนา ศักยภาพมากกว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนที่รวมตัวกันทำกิจกรรมอย่างไม่เป็นทางการ
- ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนที่มีการเสนอเข้าไปในที่ประชุม ทั้งในระดับพื้นที่ จังหวัด และระดับอื่น ๆ มักไม่ได้รับการพิจารณาหรือนำไปปรับใช้อย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ในส่วนของชั้น ตาม ตอบ ต่อ ยังมีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมค่อนข้างน้อย แม้ในระดับพื้นที่ ซึ่งเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลความก้าวหน้าของงานในระดับโครงการ

ตารางที่ 6 : ระดับการมีส่วนร่วม

ที่	ภูมิภาค	ระดับการมีส่วนร่วม
1.	ภาคเหนือตอนบน	เป็นคำสั่งจากครูให้ทำ (สถานักเรียน) เด็กในโรงเรียนเข้าไปอบรม ฟัง เป็นผู้เข้าร่วมไม่ได้ปฏิบัติ ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาศักยภาพเพื่อตัวเองมากกว่าพัฒนาศักยภาพ เพื่อไปพัฒนาชุมชน สังคม ระดับพื้นที่ – ทำกิจกรรมในหมู่บ้าน ชุมชน เช่น สร้างฝายชะลอน้ำ เก็บขยะ ทำความสะอาดวัด ล้างห้องน้ำวัด ช่วยงานบุญวัด ร่วมโครงการ พัฒนาในระดับหมู่บ้าน รมรงค์ เผยแพร่ความรู้ตามประเด็น เช่น กำจัดยุงลาย ยาเสพติด งดสูบบุหรี่ เพศศึกษา ทำกิจกรรมช่วย อสม. ระดับภูมิภาค – เป็นตัวแทนเข้าร่วมอบรม แลกเปลี่ยนดูงาน เข้าค่าย แลกเปลี่ยนความรู้กับสภาเด็กฯ อำเภออื่น ร่วมแลกเปลี่ยนประเด็นการทำ กิจกรรมสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child : CRC) ของประเทศ
2.	ภาคเหนือตอนล่าง	เป็นการที่ผู้ใหญ่ให้ไปทำหรือไปช่วย ไม่ได้มาจากการร่วมคิดตัดสินใจ ส่วนใหญ่ร่วมอยู่ในชั้นทำ มีเพียงกลุ่มเยาวชนอุดรดิตถ์ที่ร่วมในการคิด

ที่	ภูมิภาค	ระดับการมีส่วนร่วม
		ตัดสินใจและลงมือทำในกิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์ กิจกรรมละคร และมีส่วนร่วมในการประเมินผล
3.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	<p>กิจกรรมที่เข้าร่วม คือ ค่าย อบรมแกนนำ จัดกิจกรรม ให้ความรู้ชาวบ้าน/ชุมชน โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ลงพื้นที่เก็บข้อมูล ร่วมกิจกรรมติดตามโครงการ</p> <p>รับฟังและลงมือทำตามสิ่งที่ผู้ใหญ่ออกแบบและวางแผนงานให้ทำ ส่วนใหญ่เป็นการเข้ารับการอบรม</p> <p>ไม่ได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจความสามารถก่อนเข้าร่วม มีการพัฒนาขณะร่วมกิจกรรมเท่านั้น</p> <p><u>ขั้นทำ</u></p> <p>ออกแบบกิจกรรมในชุมชน ประสานงาน เตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เป็นแกนนำเยาวชนในการจัดกิจกรรม เป็นวิทยากรประจำฐาน</p>
4.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	<p>เข้าร่วมตามโครงการ รับฟังและลงมือทำตามสิ่งที่ผู้ใหญ่ออกแบบให้ทำ บริหารจัดการโครงการ</p> <p>ประสานงานในเครือข่าย วางแผน นำกระบวนการ ปฏิบัติการ อาสาสมัครมีส่วนร่วมในระดับขั้นพื้นฐาน ในการคิด ตัดสินใจ และลงมือทำตามที่ผู้ใหญ่กำหนดขึ้นโดยมีกรอบให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม เยาวชนไม่สามารถออกแบบได้เอง และไม่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบพัฒนาชุมชน</p>
5.	กรุงเทพฯ/ปริมณฑล	<p><u>คิด</u> – มีคะแนนน้อยคือ ๔.๘ ประชุมร่วมกับผู้ใหญ่ วิเคราะห์ปัญหา คิดและออกแบบกิจกรรมโครงการ หาแนวทางฟื้นฟูป่า บำบัดน้ำเสีย บางพื้นที่ผู้ใหญ่คิดและบริหารจัดการเป็นหลัก เยาวชนมีส่วนร่วมแค่ช่วยทำ</p> <p><u>ทำ</u> (๗ คะแนน) – ทำงานตามผู้ใหญ่สั่ง</p> <p><u>คิดเองทำเอง</u> (๔.๙) - จัดหาอาสาสมัครมาช่วยงานค่าย ช่วยงานชุมชน ในวันสำคัญต่างๆ ร่วมคิดงานกับชุมชน ลงพื้นที่</p> <p><u>ตอบ</u> (๓.๒ คะแนน) – เติมนรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ทำป้าย เชิญคนมาร่วมกิจกรรมชุมชน</p> <p>กลุ่มที่มีการบริหารจัดการหรือมีการสนับสนุนงบประมาณชัดเจน จะมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดเอง ทำเองเป็นส่วนใหญ่ และมักได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพหรือมีกลไกรองรับการพัฒนาศักยภาพ เช่น สภาเด็กและเยาวชนส่วนกลุ่มที่รวมตัวกันเอง มักอยู่ในขั้นช่วยคิดช่วยทำ</p> <p><u>ขั้นตามและต่อ</u> มีการทำผ่านการประชุมเป็นประจำ และลงพื้นที่เป้าหมาย เพื่อติดตามผลอยู่แล้ว แต่มีทักษะความรู้ในการติดตามที่แตกต่างกัน</p>

ที่	ภูมิภาค	ระดับการมีส่วนร่วม
		การมีส่วนร่วมพัฒนาระดับประเทศมีน้อยมาก (๒ คน) เช่น เป็นตัวแทนประเทศที่ได้ไปประชุมแลกเปลี่ยนต่างประเทศ เป็นแกนนำที่มีศักยภาพใช้ภาษาอังกฤษได้ และเป็นเยาวชนในโครงสร้าง เช่น สภาเด็กและเยาวชน สโมสรนักศึกษา
6.	ภาคกลาง/ตะวันตก	<p>ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในระดับชุมชนและโรงเรียน เป็นโครงการที่ริเริ่มทำโดยกลุ่มเยาวชน มีพี่เลี้ยง ครู หรือแกนนำในชุมชน ให้คำปรึกษา และได้ลงมือทดลองทำจริง</p> <p>มีการติดตามประเมินผล เช่น การใช้ประโยชน์ของศาลาที่สร้างไป ต้นไม้ที่รอดชีวิตหลังปลูก ขยะลดลงหรือไม่ คุณภาพน้ำดีขึ้นหรือไม่ พัฒนาการของเกษตรกรรายบุคคล</p> <p>มีการนำข้อมูลโครงการมาเล่าให้เพื่อนๆโครงการอื่น นำเสนอต่อครู และน้องๆและแลกเปลี่ยนกับผู้ขอทุนของโครงการ</p> <p>ประเมินผล ถอดบทเรียน พัฒนาน้องๆหลังจากจบโครงการ ทำโครงการอื่นๆ ต่อในชุมชน วางแผนพัฒนาต่อ</p> <p>กิจกรรมที่เยาวชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ โครงการ/กิจกรรมในโรงเรียน และชุมชน ที่มีพี่เลี้ยง ครูหรือผู้ปกครองคอยแนะนำ ทำให้ได้มีส่วนร่วมทุกระดับชั้น</p>
7.	ภาคตะวันออก	<p>ผลการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ถูกเก็บไว้ที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) โดยไม่ได้รับการผลักดัน</p> <p>ไปสู่ระดับที่สูง ความต้องการของเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการสะท้อน</p> <p>ทำให้แนวทางนโยบายด้านเด็กและเยาวชนไม่เป็นไปตามความต้องการของเด็กและเยาวชนศึกษาการทำงานของผู้ใหญ่</p>
8.	ภาคใต้ตอนบน	<p>มีส่วนร่วมมากในระดับพื้นที่</p> <p>ในระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ มีส่วนร่วมน้อย</p> <p>เด็กและเยาวชนไม่ค่อยได้ออกความเห็นในระดับชุมชน เพราะไม่กล้า และโดนผู้ใหญ่ปิดกั้น</p> <p>บางครั้งมีการรับฟังความเห็นของเด็ก แต่ไม่ได้นำข้อคิดเห็นไปใช้</p> <p>ในระดับตำบล เด็กและเยาวชนมีโอกาสนำเสนอโครงการของบประมาณ</p> <p>ในระดับอำเภอมีการสนับสนุนเด็กและเยาวชนอย่างเต็มที่</p> <p>เป็นแกนนำการพัฒนาเยาวชน ก่อตั้งกลุ่มเยาวชน</p> <p>เด็กและเยาวชนได้เป็นคณะติดตามและประเมินผลการทำงาน โดยเป็นผู้ช่วยประสานงานในด้านเด็กและเยาวชน</p>

ที่	ภูมิภาค	ระดับการมีส่วนร่วม
		<p>ได้ทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน</p> <p>เด็กและเยาวชนได้เป็นผู้เข้าร่วมแต่ไม่ได้ร่วมคิดกิจกรรม</p> <p>ระดับจังหวัดมีการให้งบประมาณแก่สภาเด็กและเยาวชน และเปิดโอกาสให้ได้คิดและร่วมทำงานกับกลุ่มเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ในพื้นที่</p> <p>มีส่วนร่วมในสมัชชาสภาเด็กและเยาวชนระดับชาติ เป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนในเครือข่าย</p> <p>ทำงานในโรงเรียน</p> <p>ทำงานที่ผู้ใหญ่เห็นชอบแต่ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างแท้จริง</p> <p>กลุ่มเยาวชนนอกระบบสภาเด็กและเยาวชน ไม่ค่อยมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในระดับชาติมากนัก</p>
9.	ภาคใต้ตอนล่าง	<p>ในระดับพื้นที่ มีโอกาสมากในการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นคิด ทำ ตาม ตอบ ต่อ</p> <p>แต่บางครั้ง แนวคิดที่เยาวชนนำเสนอไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติ</p> <p>ส่วนระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศ เยาวชนยังขาดการมีส่วนร่วม ในแทบทุกขั้นตอน</p>

3.4 การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชน

การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน จำแนกตามภูมิภาค แบ่งเป็นเนื้อหาเชิงประเด็นและทักษะในการทำงานได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 : ความรู้/ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม

ที่	ภูมิภาค	ความรู้/ความเข้าใจ
1.	ภาคเหนือตอนบน	<p>เนื้อหาเชิงประเด็น เช่น เพศศึกษา สิ่งแวดล้อม โดยวิทยากรจากภายนอก เช่น ตำรวจ ให้ความรู้เรื่องยาเสพติด กฎจราจร บุคลิกภาพ การวางตัวในสังคม</p> <p>ทักษะในการทำงาน ทักษะการเป็นผู้นำ แกนนำ นักสื่อสาร การฝึกบริหารจัดการโครงการโดยการให้โจทย์มาทำในโรงเรียน ทำงานร่วมกับครู พัฒนาทักษะจากการทดลองทำเอง ช่วยกันคิด วางแผน ดูแล</p>
2.	ภาคเหนือตอนล่าง	<p>เนื้อหาเชิงประเด็น เช่น สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ สุขภาพ เอดส์/เพศ การป้องกันการท้องไม่พร้อม ยาเสพติด เศรษฐกิจพอเพียง การจักสาน การอนุรักษ์ธรรมชาติ การประหยัดพลังงาน วัฒนธรรมท้องถิ่น/ชนเผ่า</p>

ที่	ภูมิภาค	ความรู้/ความเข้าใจ
		ทักษะในการทำงาน เช่น การผลิตสื่อ การเป็นนักข่าว การดูแลคนพิการ การนำนักท่องเที่ยว การถ่ายทอดความรู้ การแสดงละคร การจัดกิจกรรม พื้นที่สร้างสรรค์ การพูดนำเสนอโน้มน้าวใจ การให้คำปรึกษา ทักษะชีวิต การพัฒนาแกนนำ ทักษะการปฏิเสธ การบริหารจัดการ (สถานักเรียน)
3.	ภาคตะวันออก เฉียงเหนือตอนบน	เนื้อหาเชิงประเด็น การป้องกันเอดส์ ทักษะการดำเนินโครงการ การเป็นแกนนำ การพูด/นำเสนอ การเก็บข้อมูล วิจัย การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น
4.	ภาคตะวันออก เฉียงเหนือตอนล่าง	เนื้อหาเชิงประเด็น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพศ ท้องก่อนวัย เอดส์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การคอร์รัปชัน ยาเสพติด ทักษะการดำเนินโครงการ การบริหารจัดการการเงิน การบริหารจัดการโครงการ จิตวิทยาในการจัดกระบวนการกลุ่ม เครื่องมือชุมชน ทักษะการเป็นผู้ประกาศ DJ การเขียนโครงการ การถอดบทเรียน เทคนิคการพูด การละคร การวิจัย การเก็บข้อมูล การผลิตสื่อ กระบวนการค่านันทนาการ
5.	กรุงเทพฯ/ ปริมณฑล	เนื้อหาเชิงประเด็น การประชาสัมพันธ์โดยใช้ Social Media การพัฒนาชุมชน/การมีส่วนร่วมของชุมชน การรณรงค์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการศึกษา
6.	ภาคกลาง/ ตะวันตก	เนื้อหาเชิงประเด็น การเพิ่มความรู้ในประเด็นต่างๆและการต่อยอดความรู้ให้มีประสิทธิภาพ ทักษะการดำเนินโครงการ การบริหารจัดการโครงการ การประสานงาน การเขียนโครงการ การถ่ายทอดงาน
7.	ภาคตะวันออก	เนื้อหาเชิงประเด็น ความรู้ด้านยาเสพติด สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรรม สุขภาพ และอาชีพ ทักษะการดำเนินโครงการ การสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ การนำเสนอความคิดเห็นและโครงการ การเขียนโครงการ การประสานงาน การทำงานเป็นทีมและนันทนาการ
8.	ภาคใต้ตอนบน	เนื้อหาเชิงประเด็น เข้าใจความแตกต่างและการอยู่ร่วมกันในสังคม พหุวัฒนธรรม การป้องกันทุจริตคอร์รัปชัน กฎหมายพิเศษในพื้นที่ชายแดนใต้ การคุ้มครองเด็ก ทักษะการดำเนินโครงการ การพัฒนาระบบพี่เลี้ยงในพื้นที่ การโน้มน้าวจิตใจ ทักษะการสื่อสาร การพัฒนาบุคลิกภาพ การเขียนโครงการ การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การติดตามและประเมินผล

ที่	ภูมิภาค	ความรู้/ความเข้าใจ
		การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้เยาวชน โดยมีงบประมาณสนับสนุน สร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมในการต่อยอด/ส่งเสริมประชาธิปไตย
9.	ภาคใต้ตอนล่าง	<p>เนื้อหาเชิงประเด็น เข้าใจความแตกต่างและการอยู่ร่วมกันในสังคม พหุวัฒนธรรม การป้องกันทุจริตคอร์รัปชัน กฎหมายพิเศษในพื้นที่ชายแดนใต้ การคุ้มครองเด็ก</p> <p>ทักษะการดำเนินโครงการ การพัฒนาระบบพี่เลี้ยงในพื้นที่ การโน้มน้าวจิตใจ ทักษะการสื่อสาร การพัฒนาบุคลิกภาพ การเขียนโครงการ การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การติดตามและประเมินผล</p> <p>การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้เยาวชน โดยมีงบประมาณสนับสนุน สร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมในการต่อยอด/ส่งเสริมประชาธิปไตย</p>

4. คุณลักษณะของวัยรุ่นและเยาวชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน สังคม

ความเห็นต่อคุณสมบัติของวัยรุ่นและเยาวชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน สังคม แบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก คือ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) พฤติกรรม และ 4) ทักษะ/ความสามารถ ซึ่งแสดงให้เห็นรายละเอียดในตารางที่ 8 ในหน้าถัดไป

โดยภาพรวม ในด้านความรู้ วัยรุ่นและเยาวชนควรมีความรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ตนทำงาน ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง และความรู้รอบตัวโดยทั่วไป ในด้านทัศนคติ ควรมีจิตอาสา เสียสละเพื่อส่วนรวม และมีคุณธรรมจริยธรรมหลักๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน การยอมรับฟังความเห็นผู้อื่น และการใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ ในด้านพฤติกรรม เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของคนทำงานทั่วไป เช่น มีวินัย ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงออก ส่วนทักษะความสามารถ วัยรุ่นและเยาวชนควรมีความสามารถในด้านการสื่อสาร การบริหารจัดการโครงการ การคิดอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วม ก็มีความสำคัญนอกเหนือจากปัจจัยภายใน ซึ่งคือคุณสมบัติของวัยรุ่นและเยาวชนเอง

ตารางที่ 8 : คุณลักษณะของวัยรุ่นและเยาวชนในการมีส่วนร่วม

ที่	ภูมิภาค	คุณลักษณะ				
		ความรู้	ทัศนคติ	พฤติกรรม	ทักษะ/ ความสามารถ	อื่นๆ
1.	ภาคเหนือตอนบน		มีจิตอาสา มีแรงบันดาลใจ รักในการทำ กิจกรรม เป็นผู้ตามที่ดี	มีวินัย ตรงต่อเวลา รับผิดชอบกับงานที่ ได้รับมอบหมาย ภาวะผู้นำ กล้า ตัดสินใจ	มีความสามารถ ในการสื่อสาร ทักษะในการพูด จับประเด็นเป็น การคิด อย่างเป็นระบบ	มีส่วนร่วม ในการแสดง ความคิดเห็น
2.	ภาคเหนือตอนล่าง	การมีส่วนร่วม สถานการณ์ ปัจจุบัน ของสังคม	ยอมรับฟัง ความเห็นของคน อื่น มีน้ำใจ พร้อมเรียนรู้ สิ่งใหม่ ยืดหยุ่น ไม่ทำงานเอาหน้า	รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีจินตนาการ กล้าแสดงออก ตรงต่อเวลา	เป็นผู้นำ มีทักษะ การบริหาร จัดการคน วิเคราะห์ปัญหา ได้	
3.	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน	รู้ในเนื้อหา ที่ทำ	เห็นใจผู้อื่น เป็นผู้ฟังที่ดี มีจิตอาสา คุณธรรม/ จริยธรรม/ซื่อสัตย์ ใฝ่หาความรู้และ พัฒนาศักยภาพ ตนเอง	อัยยาศัยดี มีวินัย ตรงต่อเวลา ใส่ใจในหน้าที่ เป็นผู้นำ กล้าแสดงออก	รู้จักประเมินผล แก้ปัญหาเฉพาะ หน้า มีความคิด สร้างสรรค์ มีทักษะในการ ทำงาน	
4.	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง		เปิดใจรับฟัง ปรับตัวเข้าหา สิ่งใหม่ เสียสละ มีทัศนคติที่ดี ต่อการพัฒนา ชุมชน แชร์ประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้	มีบุคลิกภาพดี มีความมั่นใจ เป็นผู้นำและผู้ ตามที่ดีน้ำเสียง สุภาพ วางตัวในที่ สาธารณะ มีความ สุภาพอ่อนน้อม กล้าแสดงออก กล้านำเสนอ รู้บทบาทหน้าที่		ผู้ใหญ่ต้องให้ โอกาสและ สนับสนุนเด็ก

ที่	ภูมิภาค	คุณลักษณะ				
		ความรู้	ทัศนคติ	พฤติกรรม	ทักษะ/ ความสามารถ	อื่นๆ
5.	กรุงเทพฯ/ปริมณฑล	ความรู้รอบตัว ศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม ในประเด็น งานที่ทำ	พร้อมเปิดรับ ความคิดใหม่ๆ ไม่ยึดติดกรอบ ตายตัว คิดถึงส่วนรวม มากกว่าส่วนตัว มีจิตสาธารณะ อดทน เข้มแข็ง ต่อแรงกดดัน มีสติในการเผชิญ ปัญหา รับฟังความเห็น คนอื่น ใส่ใจ/ เข้าใจผู้อื่น มีแรงบันดาลใจ	ช่างสังเกต มีความคิด สร้างสรรค์ คิดก่อนลงมือทำ ไม่แบ่งแยกพวก พ้อง นำสิ่งที่คนอื่น ไม่เห็นคุณค่ามาทำ ให้เกิดประโยชน์ แก่สังคมและ ส่วนรวมได้ รู้หน้าที่ มีความ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา	การบริหารงาน อย่างเป็นระบบ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า การสื่อสาร การเก็บข้อมูล มีทักษะการ สื่อสารประเด็น อย่างมี ประสิทธิภาพ รู้จักปรับใช้ ประสบการณ์ ในการทำงาน	
6.	ภาคกลาง/ตะวันตก	ความรู้ในงาน ที่ทำ เทคนิค การใช้สื่อ สารสนเทศ	คิดสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล มีจิต อาสา มีเหตุผล รับฟังความเห็น ของผู้อื่น	มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติ อดทน มีเมตตา มุ่งมั่นทำงาน ไม่ท้อถอย	การทำงานเป็น ระบบและเป็นทีม การประเมินผล ถอดบทเรียน การสื่อสาร ประสานงาน	
7.	ภาคตะวันออก	มีความรู้ รอบตัว	เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเป็น ประชาธิปไตย มีจิตอาสา ปรับตัวได้ มีทัศนคติ ที่เป็นบวกต่องาน ด้านสังคม มีหัวใจที่พร้อม สำหรับทำงาน เสมอ	กล้าแสดงออก กล้าคิดกล้าทำ เป็นผู้นำและผู้ ตามที่ดี ซื่อสัตย์ เสียสละ ใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ มีความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ดี สุขภาพกายใจดี	สร้างอัตลักษณ์ ให้ตนเองและ องค์กร	
8.	ภาคใต้ตอนบน	รู้จักท้องถิ่น และภูมิปัญญา	รับฟังความเห็น คนอื่น	รักษาน้ำใจลูกทีม มีความเป็นผู้นำ	บันทึกและสรุป การเรียนรู้	

ที่	ภูมิภาค	คุณลักษณะ				
		ความรู้	ทัศนคติ	พฤติกรรม	ทักษะ/ ความสามารถ	อื่นๆ
		ท้องถิ่น	ไม่มีอคติ อดทน รักและอยาก ทำงาน มีจิตสาธารณะ คิดบวก ในสถานการณ์ แยๆ	เสียสละ ไม่คอร์รัปชั่น	ทักษะสื่อสาร กิจกรรม สู่สาธารณะ บริหารโครงการ บริหารคน ได้ทำงานเป็น ระบบ ใช้หลัก PDCA ในการ วางแผน	
9.	ภาคใต้ตอนล่าง		เข้าใจผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีจิตอาสา รับฟังความเห็น ของคนอื่น	เสียสละ ตรงต่อเวลา คิดสร้างสรรค์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงออก อดทน	มีเครือข่าย มี งบประมาณ สามารถ บริหารงานได้ มีทักษะการ ประเมินผล หลังทำงาน ทำงานเป็น ระบบ ใช้หลัก PDCA ในการ วางแผน มีเป้าหมาย ที่ชัดเจน	

5. คุณค่าและแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน สังคม

ในด้านคุณค่าและแรงบันดาลใจในการทำงานมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม พบว่า แรงบันดาลใจเกิดขึ้นจากเด็กและเยาวชนได้พบเห็นปัญหาในพื้นที่และต้องการเปลี่ยนแปลงให้สถานการณ์ปัญหานั้นดีขึ้น จากนั้น เยาวชนต้องรู้สึกว่าคุณค่าที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงนั้นได้ และเห็นคุณค่าในตนเองที่ได้ทำงานดังกล่าว เพื่อน พี่น้องและคนรอบข้างมีส่วนสำคัญเช่นกันที่จะเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานพัฒนาชุมชน สังคม

นอกจากนี้ ในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง ยังต้องอาศัยคุณสมบัติอีกหลายด้านเช่น อดทน ไม่ย่อท้อเมื่อเผชิญอุปสรรคและปัญหา ฝึกฝนเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา

ตารางที่ 9 : คุณค่า/แรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วม

ที่	ภูมิภาค	คุณค่า/แรงบันดาลใจ
1.	ภาคเหนือตอนบน	หาคุณค่าและแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต รู้จักการแบ่งปันให้คนอื่น รักธรรมชาติ
2.	ภาคเหนือตอนล่าง	มีความรู้สึกร่วมกับประเด็นอื่นๆ มีใจรักและจิตสำนึกต่องานที่ทำ มีจิตสาธารณะ
3.	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน	สะสมความรู้ ฝึกฝนตนเอง เรียนรู้ตลอดเวลา
4.	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง	เติบโตต่อเนื่อง ไม่ท้อแท้เมื่อเจอปัญหา พัฒนาตนเองต่อเนื่อง เห็นคุณค่าของตนเอง ให้คุณค่าการทำงานเบื้องหลัง อดทน ทำประโยชน์ให้ผู้อื่นเหมือนเทียน
5.	กรุงเทพฯ/ปริมณฑล	ได้สัมผัสปัญหาโดยตรง และเกิดแรงบันดาลใจในการร่วมแก้ปัญหา ต้องการเห็นความสุขของคนในชุมชน เห็นคุณค่าและศักยภาพของตนในการทำงานเพื่อสังคม พัฒนาตนเองไปพร้อมๆกับการพัฒนาสังคม มีเป้าหมายชัดเจน เชื่อมั่นในสิ่งที่ทำ ไม่ย่อท้ออุปสรรค
6.	ภาคกลาง/ตะวันตก	เชื่อมั่นในพลังของเด็กและเยาวชนที่สามารถเปลี่ยนแปลงชุมชนและสังคมได้ ไม่ยอมแพ้ง่ายๆ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค อดทนและเชื่อมั่นในสิ่งที่ทำ เห็นคุณค่าของตนเอง ต้องการพัฒนาศักยภาพและคุณค่าของตนเอง เห็นปัญหาและต้องการเปลี่ยนแปลงปัญหา อยากทำงานเพื่อส่วนรวม อยากเห็นสังคมดีขึ้น ครูเพื่อนและรุ่นพี่ให้โอกาสและเป็นแบบอย่างที่ดี
7.	ภาคตะวันออก	การทำงานเพื่อสังคมทำให้เห็นคุณค่าของตนเอง

ที่	ภูมิภาค	คุณค่า/แรงบันดาลใจ
8.	ภาคใต้ตอนบน	แรงบันดาลใจจากคนรอบข้าง ครอบครัว ชุมชน พัฒนางานจากใจรัก ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและประทับใจ การตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและส่วนรวม จากการพิสูจน์ตนเองว่าคิดได้ ทำได้ ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงในสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม
9.	ภาคใต้ตอนล่าง	แรงบันดาลใจจากครอบครัวและเพื่อน การเรียนรู้และรู้จักโลกด้วยตนเอง มีความภาคภูมิใจและประทับใจในผลงานที่ทำ ได้ทำสิ่งที่รักและรักสิ่งที่ทำ อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงของชุมชน และชุมชนได้ประโยชน์

6. สถานการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชนระดับกว้างและระดับพื้นที่

ประเด็นที่วัยรุ่นและเยาวชนที่เข้าร่วมการประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับประสบการณ์การมีส่วนร่วมในระดับกว้างและระดับพื้นที่มีดังนี้

- 6.1 ลักษณะของการมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ายังไม่สามารถมีส่วนร่วมได้ทั้งในระดับพื้นที่และระดับกว้างทั้ง 5 มิติ แต่เป็นการมีส่วนร่วมพื้นฐานเพียง 2 มิติ คือ คิด ตัดสินใจ และลงมือทำ โดยผู้ใหญ่จะมีกรอบให้วัยรุ่นและเยาวชนมีส่วนร่วมเพียงเท่านั้น วัยรุ่นและเยาวชนไม่สามารถออกแบบกิจกรรมเอง รวมทั้งไม่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนด้วย
- 6.2 ประเด็นหลักที่วัยรุ่นและเยาวชนคิดว่าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับผู้ใหญ่ คือ สิ่งแวดล้อม จิตอาสา สุขภาพ วัฒนธรรม อาชีพ และการศึกษา โดยในระดับพื้นที่จะมีพี่เลี้ยง ที่ให้คำปรึกษาและสนับสนุน
- 6.3 วัยรุ่นและเยาวชนคิดว่ามีความแตกต่างระหว่างบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนและกลุ่มเยาวชนอิสระอื่นๆ ในการมีส่วนร่วม โดยเห็นว่าสภาเด็กและเยาวชนนั้นดำเนินการตามนโยบายที่มาจากส่วนกลางและเป็นผู้แทนอย่างเป็นทางการของเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามในการนำเสนอข้อมูลในระดับนโยบาย สภาเด็กและเยาวชนต้องศึกษาข้อมูลจากกลุ่มเด็กและเยาวชนให้ครอบคลุมและครบถ้วนเสียก่อน ในขณะที่กลุ่ม/เครือข่าย เยาวชนอิสระมีบทบาทในระดับชาติน้อยเนื่องจากไม่สามารถเชื่อมต่อโดยตรงถึงระดับนโยบาย รวมทั้งยังไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับของสังคมมากนัก แต่สามารถทำงานได้อย่างอิสระปราศจากการแทรกแซงและชี้แนะจากภาครัฐ และหากมีผลงานในระดับพื้นที่เป็นรูปธรรมชัดเจนก็จะได้รับความสนับสนุนจากผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องตลอดจนองค์กรในชุมชนด้วย
- 6.4 วัยรุ่นและเยาวชนที่ร่วมประชุมมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนดังนี้

- พัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดยครอบคลุมทุกกลุ่มไม่ใช่เฉพาะสภาเด็กและเยาวชน และในทุกระดับตั้งแต่ชุมชนจนถึงระดับนานาชาติอย่างยั่งยืน
- บูรณาการการทำงานของกลุ่มเยาวชนทั้งที่เป็นทางการ กลุ่มอิสระ และกลุ่มในระบบการศึกษา เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน รวมทั้งทำให้เกิดพลังในการทำงาน และเกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน และสังคมในระดับต่างๆ
- ผู้ใหญ่และหน่วยงานต่างๆ ต้องเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้คิดริเริ่ม และแสดงออกในเรื่องความต้องการของเขา รวมทั้งไม่ปิดกั้นข้อมูลดังกล่าวแต่เปิดช่องทางสื่อสารจากเด็กและเยาวชนไปจนถึงระดับนโยบาย ซึ่งจะทำให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจได้รับทราบความต้องการของเด็กและเยาวชน และสามารถผลักดันให้กระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศเป็นไปตามความต้องการของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง
- เด็กและเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้งภายในเพื่อให้เห็นคุณค่าของตนเองและรู้จักเคารพผู้อื่น และภายนอกคือ มีพื้นที่และกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ครอบคลุมทุกความถนัด เพื่อให้ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน สังคม และช่วยปกป้องชุมชนจากภัยคุกคามของการพัฒนาที่ไม่เหมาะสม

7. ความต้องการการพัฒนาศักยภาพของวัยรุ่น/เยาวชน

ความต้องการการพัฒนาศักยภาพของวัยรุ่นและเยาวชน สามารถแบ่งประเภททักษะออกเป็น 1) ทักษะส่วนบุคคล 2) ทักษะในการดำเนินงาน/กิจกรรม 3) ทักษะด้านการบริหารจัดการ และ 4) ความรู้ด้านประเด็นเนื้อหา

ทุกภาคมีความต้องการการพัฒนาทักษะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เช่น ทักษะพื้นฐานในด้านการกล้าแสดงออก การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการโครงการ การเงิน การพัฒนาโครงการ จะเห็นได้ว่า มีความต้องการพัฒนาทักษะในด้านภาษา (อังกฤษ) ในหลายภาค ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงกับเครือข่ายในต่างประเทศ

ทักษะที่เกี่ยวกับประเด็นและเนื้อหา มีความหลากหลายค่อนข้างมาก เช่น ในภาคใต้ตอนล่าง มีความต้องการทักษะเพื่อรับมือและแก้ปัญหาความรุนแรงและสร้างสันติภาพโดยเฉพาะ ซึ่งเห็นได้จากสรุปแยกรายภาคในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 : ทักษะที่วัยรุ่นและเยาวชนต้องการ

ประเภททักษะ	ทักษะที่วัยรุ่นและเยาวชนต้องการ
<p>ทักษะส่วนบุคคล</p>	<p>ภาคเหนือตอนบน / ตอนล่าง</p> <p>การสื่อสารสาธารณะ การพูด นำเสนอ การกล้าแสดงออก การโน้มน้าวใจ การเป็นผู้นำ การจับประเด็น การคิดอย่างมีเหตุผล การรับฟังอย่างเข้าใจ การรักษาความลับ การมองคนอื่นให้เป็น ดนตรี กีฬา ทักษะชีวิต การควบคุมอารมณ์ ทักษะการคิด/การพัฒนาความคิด/การแสดงความคิดเห็น การวางตัวในสังคม การเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม/ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ</p> <p>กรุงเทพฯ/ปริมณฑลและภาคกลาง/ภาคตะวันออก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มือใหม่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การกล้าแสดงออก/แสดงความคิดเห็น การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โอกาสในการพัฒนาและเสริมประสบการณ์จริง การเผยแพร่โดยใช้สื่อเพื่อสื่อสารข้อมูล การศึกษาหาความรู้ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การลงมือทำเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ การค้นหาข้อมูล การฝึกพูด ฟัง นำเสนอ เขียนเพื่อการสื่อสาร ● มือกลาง ความเป็นผู้นำ การฝึกตั้งคำถาม การฝึกคิด/วิเคราะห์เป็นระบบ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การนำเสนอ การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการทำงาน พัฒนาบุคลิกภาพ กระบวนการกลุ่ม การฝึกพูด ฟัง การนำเสนอ ● มือเก่า การรับฟัง จับประเด็น โน้มน้าวใจ การสังเคราะห์ความคิดที่หลากหลายของสมาชิก การสื่อสารที่มีประเด็น การนำประชุม จับประเด็น ระดมความคิดเห็น การสร้างการมีส่วนร่วมจากทีม การเป็นวิทยากรกระบวนการ การถอดบทเรียนกิจกรรม การสื่อสาร การพูด/จัดลำดับความสำคัญสิ่งที่จะพูด การออกแบบกิจกรรม การนำเสนอ ผลงานสู่การเปลี่ยนแปลง การสร้างชุดความรู้ เทคนิคการสื่อสาร <p>ภาคใต้ตอนล่าง</p> <p>การคิดวิเคราะห์ การเป็นผู้นำ การสื่อสาร การตัดสินใจ ทักษะทางจิตวิทยา เพื่อเข้าใจตัวตนของผู้อื่น</p>
<p>ทักษะในการดำเนินงาน/กิจกรรม</p>	<p>ภาคเหนือตอนบน</p> <p>การเป็นวิทยากรกระบวนการ นันทนาการ การนำเกมส์ การออกแบบกิจกรรม การลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชน การผลิตสื่อ การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา</p>

ประเภททักษะ	ทักษะที่วัยรุ่นและเยาวชนต้องการ
	<p>การสังคมสงเคราะห์ ความเข้าใจตนเองและความต้องการของผู้อื่น</p> <p>ภาคเหนือตอนล่าง</p> <p>การสื่อสาร การผลิตสื่อ ทักษะละครและการแสดง การให้คำปรึกษาแก่วัยรุ่น เพื่อทำงานในชุมชน การเป็นผู้นำ วิทยากรกระบวนการ</p> <p>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง</p> <p>การสื่อสาร การผลิตสื่อ การเขียนบันทึกและจับประเด็น การป้องกันตัว การจัดการกระบวนการเรียนการสอน การออกแบบหลักสูตร</p> <p>กรุงเทพฯ/ปริมณฑล</p> <p>การประชาสัมพันธ์เช่น social media การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม การทำงานชุมชน การร้องเรียนและรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม</p> <p>ภาคตะวันออก</p> <p>การสื่อสาร การนำเสนอ การพูด ฟัง ร้องเต้น เล่นละคร การจับประเด็น ภาษามารยาทการทำงานกับคนอื่น มนุษยสัมพันธ์ การประสานงาน</p> <p>ภาคใต้ตอนล่าง</p> <p>การนำประชุมกลุ่ม การประสานงาน การประชาสัมพันธ์ ทักษะด้านภาษา</p>
<p>ทักษะด้านการบริหารจัดการ</p>	<p>ภาคเหนือตอนบน</p> <p>การสรุปงาน การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การประสานงาน การสร้างภาคี การรวมกลุ่มเด็กและเยาวชน การตั้งกลุ่มในชุมชน การชักชวนให้เด็กเข้าร่วม กิจกรรม/ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การวางแผน การบริหารจัดการองค์กร การบริหารจัดการการเงิน/บัญชี การเขียน/พัฒนาโครงการ การจัดทำโครงการ การติดตามและประเมินผล</p> <p>ภาคเหนือตอนล่าง</p> <p>ทักษะการคิดวิเคราะห์ การวางแผน การทำงานเป็นทีม วิธีแก้ปัญหาบุคลากร ทักษะในการทำงานกับเด็ก การเป็นผู้นำและบริหารงานในชุมชน</p> <p>การนำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมในระดับชุมชน</p> <p>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง</p> <p>การพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้ปกครองในชุมชนเพื่อขอความร่วมมือทำกิจกรรม การเขียนโครงการ</p>

ประเภททักษะ	ทักษะที่วัยรุ่นและเยาวชนต้องการ
	<p>การเตรียมความพร้อมก่อนนำเข้าสู่กิจกรรม กรุงเทพฯ/ปริมณฑลและภาคกลาง/ตะวันตก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มือใหม่ ฝึกการวางแผน การประสานงาน การบริหารจัดการงาน โดยเป็นผู้ช่วยรุ่นพี่ ● มือกลาง การถ่ายทอดความรู้วิธีการทำงานสู่รุ่นน้อง การบริหารโครงการ การบริหารทีม การวางแผนการทำงาน ● มือเก่า ทักษะในการจัดโครงสร้างการบริหารงานอย่างเป็นระบบ การบริหารการเงิน การทำงานเป็นทีม กลไกติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง การเขียนโครงการ การบริหารงานองค์กร การประสานงาน <p>ตะวันออก การเขียนโครงการ การทำโครงการต่อเนื่อง</p> <p>ภาคใต้ตอนบน</p> <p>การบริหารจัดการองค์กร โครงการ งบประมาณ พัฒนาโครงการ การเป็นวิทยากร</p> <p>การสื่อสาร การโน้มน้าว ภาษา การพัฒนาทักษะการทำธุรกิจเพื่อสังคม</p> <p>ภาคใต้ตอนล่าง</p> <p>การบริหารจัดการกลุ่ม การจัดการเอกสาร การร่างโครงการ การเขียนโครงการ การจัดการงบประมาณ การสร้างเครือข่าย การสร้างทัศนคติที่ดีในชุมชน</p>
<p>ความรู้ด้าน ประเด็น เนื้อหา</p>	<p>ภาคเหนือตอนบน</p> <p>การค้ามนุษย์ การพัฒนาชุมชน เอดส์ ท้องไม่พร้อม การจัดการขยะ การรับมือภัยพิบัติ ยาเสพติด สิทธิของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ด้านกฎหมาย) อนามัยเจริญพันธุ์ เด็กติดเกมส์ ประวัติศาสตร์ชุมชน ป่าและสัตว์ป่า</p> <p>ภาคเหนือตอนล่าง</p> <p>การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปกครอง การอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน/ท้องถิ่น การตั้งครุฑในวัยรุ่น เพศศึกษา/เอดส์ การศึกษา ยาเสพติด การรู้เท่าทันเทคโนโลยี การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน การดูแลผู้สูงอายุ พัฒนาการเด็ก/วัยรุ่น</p> <p>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน</p> <p>การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ภาษาอังกฤษ การจัดการทรัพยากรน้ำ การสร้างอาชีพ การออกแบบผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น</p>

ประเภททักษะ	ทักษะที่วัยรุ่นและเยาวชนต้องการ
	<p>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การเกษตร การสื่อสารเรื่องเพศเชิงบวก เพศศึกษา วัฒนธรรม การส่งเสริม การอ่าน ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การพัฒนาเว็บไซต์ การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ การเพิ่มผลผลิตการเกษตร</p> <p>กรุงเทพฯ/ปริมณฑล สิ่งแวดล้อม การศึกษา</p> <p>ภาคกลาง/ภาคตะวันตก การเรียนรู้ในชุมชน</p> <p>ภาคตะวันออก ยาเสพติด สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว กฎหมาย การเกษตร สุขภาพ อาชีพ</p> <p>ภาคใต้ตอนล่าง พหุวัฒนธรรม (การยอมรับความแตกต่างทางศาสนา) สิทธิความเสมอภาคของ ชุมชน การต้านทานยาเสพติด การยุติความรุนแรงในสถาบันครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม อยากให้ผู้ใหญ่รับฟังความเห็นเรามากขึ้น</p>

8. ข้อเสนอแนะ : การพัฒนาศักยภาพวัยรุ่นและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม
 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพวัยรุ่นและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม
 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 11 : ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพวัยรุ่นและเยาวชน

ที่	ข้อเสนอแนะ
1.	<p>เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วม อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตน โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำแผนพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบ จัดทำหลักสูตร คู่มือ และเอกสารประกอบ การพัฒนาศักยภาพ ● มีกลไกติดตามผลการพัฒนาศักยภาพเยาวชนอย่างเป็นระบบและทั่วถึง (กทม/ปริมณฑล) ● การพัฒนาทักษะเพิ่มเติมในรูปแบบการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง การศึกษาดูงาน ในด้าน

ที่	ข้อเสนอแนะ
	<p>ต่างๆ ตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนบน , ตอนล่าง)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีกิจกรรม/โครงการให้เยาวชนได้ฝึกและเรียนรู้ (กลาง/ตะวันตก) ● ส่งเสริมการเรียนรู้สถานการณ์ทางสังคมจริงผ่านการเป็นอาสาสมัครที่เริ่มจากการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอนเช่น มอส (ใต้ตอนบน) <p>ประเด็นในการพัฒนาศักยภาพมีดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนาทักษะ <ul style="list-style-type: none"> • อบรมทักษะพื้นฐาน/กระบวนการ (กลาง/ตะวันตก) การกล้าแสดงออก การพูด นันทนาการ (ตะวันออก) • ทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชน (ใต้ตอนล่าง) ทักษะอาชีพ ทักษะการต่อสู้ การป้องกันตัวในสถานการณ์ฉุกเฉิน (ใต้ตอนล่าง) • ทักษะการเป็นผู้นำ (คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา) (ใต้ตอนล่าง) • อบรมเรื่องการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษ การพัฒนาอีคิว (ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง) • ทักษะการสื่อสาร การสื่อสารสาธารณะ การพูด การเป็นผู้นำ การแสดงออก (ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ตะวันออก ใต้ตอนล่าง ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง) • ทักษะการเจรจาต่อรอง เพื่อเสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่ (ใต้ตอนล่าง) • ทักษะการทำงานในระบบเครือข่าย/การสร้างเครือข่าย (ใต้ตอนล่าง) • การบริหารจัดการองค์กร/โครงการ การพัฒนาโครงการ/งบประมาณ (ตะวันออก ใต้ตอนล่าง) • ทักษะการทำธุรกิจเพื่อสังคม (ใต้ตอนบน) • สร้างทัศนคติด้านจิตอาสา(ทุกภาค) ● ด้านเนื้อหา <ul style="list-style-type: none"> • การยอมรับความแตกต่างและเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรม (ใต้ตอนล่าง) • การป้องกันการทุจริต คอร์รัปชั่น (ใต้ตอนล่าง) • ความรู้เรื่องกฎหมายในพื้นที่พิเศษ (ใต้ตอนล่าง)
2.	<p>ส่งเสริมเครือข่ายการประสานงานและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเยาวชน โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จัดระบบการบูรณาการให้เกิดการทำงานร่วมกันของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชน/และกลุ่มอิสระ (ตะวันออก) ● จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเยาวชนในระดับพื้นที่/ภาค/ประเทศ เป็นระยะ เพื่อพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลาง ตะวันตก) ● สร้างเครือข่ายกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างแนวทางทำงานร่วมกัน (ตะวันออก)

ที่	ข้อเสนอแนะ
	<ul style="list-style-type: none"> ● สร้างเครือข่ายสถานักเรียนระดับจังหวัด (ใต้ตอนบน) ● จัดประชุมร่วมคิดร่วมทำระหว่างเยาวชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำและต่อเนื่อง (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล)
3.	<p>สร้างความเข้มแข็งให้กลไกการหารือของเด็กและเยาวชน (ช่องทางการสื่อสาร/ กระบวนการหารือฟังความเห็นเด็กและเยาวชนในรูปแบบต่างๆเพื่อให้มีเสียงสะท้อนในระดับนโยบาย) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมและกลไกให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วม/พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีพื้นที่สร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกที่ครอบคลุมทุกความถนัด โดยเฉพาะเปิดโอกาสให้เด็กที่ถูกสังคมมองว่าเป็นเด็กและเยาวชนไม่ดี (ตะวันออก) ● ให้โอกาสเด็กและเยาวชนในการมีส่วนร่วมทำประชาคมติเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ชุมชน โดยให้ข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาที่ถูกต้อง (ตะวันออก) (ใต้ตอนล่าง) ● มีพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมและมีสิทธิออกเสียง เสนอแนะ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน รวมถึงคอร์รัปชัน (ใต้ตอนล่าง)
4.	<p>เสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานและองค์กร (รัฐ เอกชน และอปท.) ในด้านแนวคิด วิธีปฏิบัติและทักษะในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับเด็กและเยาวชน เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของผู้ใหญ่ที่ทำงานกับสภาเด็กและเยาวชนและกลุ่มเด็กและเยาวชน (เช่น พี่เลี้ยงและที่ปรึกษาสภาเด็กและเยาวชน อบต. พมจ. อพช.) ให้สามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มเด็กและเยาวชนได้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมกิจการสภาเด็กและเยาวชน ● ทำการศึกษาความต้องการการเสริมศักยภาพของพี่เลี้ยงและที่ปรึกษา ● จัดทำแผนพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบ <ul style="list-style-type: none"> • จัดทำหลักสูตร คู่มือ และเอกสารประกอบการพัฒนาศักยภาพ • จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพ รวมถึงการอบรม และการติดตามผล ● กลไกพี่เลี้ยง <ul style="list-style-type: none"> • มีกลไกสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร (พี่เลี้ยง) ให้สามารถให้คำแนะนำ อบรม ปรึกษาอย่างใกล้ชิด (กทม/ปริมณฑล) และเข้าถึงความต้องการของเยาวชน (กลาง/ตะวันตก) (ใต้บน) (ใต้ล่าง) • สนับสนุนเจ้าหน้าที่จากท้องถิ่นให้เป็นกระบวนกรในการพัฒนาเยาวชนได้ (กลาง/ตะวันตก) • พัฒนาแกนนำเยาวชนกลุ่มมือเก่า และคนที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง (กรุงเทพมหานครและ

ที่	ข้อเสนอแนะ
	<p>ปริมณฑล)</p> <ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาศักยภาพ/กลไก/ระบบพี่เลี้ยงให้มีประสิทธิภาพ (ใต้ตอนบน) • การพัฒนาเยาวชนในระดับท้องถิ่น อบต. ควรมีส่วนร่วม เพราะมีงบประมาณแต่ขาดคนดำเนินงาน (กลาง/ตะวันตก)
5.	<p>ส่งเสริมและพัฒนาระบบจัดการความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างระบบฐานความรู้และฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> • จัดสร้างเครือข่ายประสานงานในสื่อออนไลน์ รวมถึงแอปพลิเคชันในมือถือ กรู๊ปไลน์ เพื่อเป็นเวทีสื่อสาร ประสานงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน • จัดทำระบบข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่/กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ตะวันออก/ใต้ตอนบน)
6.	<p>จัดงบประมาณและกองทุนสำหรับการทำงานด้านการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> • จัดตั้งกองทุนสนับสนุนงบประมาณแบบไม่มีเงื่อนไข เป็นกองทุนอิสระให้เยาวชนสามารถเสนอโครงการที่ตอบสนองสถานการณ์ปัจจุบัน (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล) • มีกองทุนส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน (ใต้ตอนล่าง) • มีกองทุนพัฒนาเด็ก หรือจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในอบต. จนถึงระดับประเทศ (กลาง ตะวันตก ตะวันออก) • แก้อะไรเปรียบเงินอุดหนุนสภาเด็กและเยาวชนที่ดำเนินงานโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้เยาวชนทุกกลุ่มเข้าถึงได้ด้วยกลไกของสภาเด็กและเยาวชน เพราะเยาวชนทั่วไปเข้าถึงยาก ทั้งการมีส่วนร่วมและเงินอุดหนุน (กลาง/ตะวันตก) • สนับสนุนงบประมาณจากองค์กรภายนอก ในการทำ social enterprise เพื่อระดมทุนมาดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนทุกระดับ (ตะวันออก) • ตั้งกองทุนสนับสนุนเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัดเพื่อสนับสนุนกิจกรรมเด็กและเยาวชน (ตะวันออก)
7.	<p>เพิ่มบทบาทของสถาบันการศึกษาในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเยาวชน โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> • มีกลไกทำงานเชื่อมต่อกับสถานศึกษา (กทม/ปริมณฑล) • ปฏิรูปการศึกษา ปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนคู่ขนานกับความสามารถทางวิชาการ มีครูที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้นอกห้องเรียน ไม่เน้นแข่งขัน (กลาง/ตะวันตก) • ครู โรงเรียน และผู้ประกอบการต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน (กลาง/ตะวันตก)

ที่	ข้อเสนอแนะ
	ครูต้องส่งเสริมให้ได้รู้จักชุมชนของตนเอง ต้องรู้เรื่องชุมชน และทำงานร่วมกับชุมชน ในการพัฒนาเยาวชนไปด้วยกัน (กลาง/ตะวันตก)
8.	<p>กลไกกฎหมาย โดย</p> <p>มีกฎหมายที่เปิดโอกาสให้เยาวชนมีสิทธิ์มีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเฉพาะพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ.2550 ควรเพิ่มกลไกสื่อสารให้เยาวชนได้รับรู้และเข้าใจ สิทธิในพระราชบัญญัตินี้ (กลาง ตะวันตก)</p>
9.	<p>สร้างการยอมรับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในวงกว้าง โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ภาคประชาชนควรเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมและเรียนรู้ชุมชนท้องถิ่น (กลาง/ ตะวันตก) ● สร้างโอกาสให้คนภายนอกเข้าถึงงานในพื้นที่ (ใต้ตอนบน) ● ยกกระตือรือร้นในพื้นที่โดยการเชิดชูเกียรติ ผู้ที่มีผลงานดี (ใต้ตอนบน) ● สร้างคุณค่าและการยอมรับในสังคมวงกว้าง เผยแพร่อย่างเป็นรูปธรรม (ใต้ตอนบน)
10.	<p>สร้างโมเดลการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในระบบกลไกในการพัฒนาศักยภาพวัยรุ่นและ เยาวชน โดยครอบคลุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ครอบครัว เยาวชน โรงเรียน หน่วยงานศาสนา องค์กรรัฐ เช่น โรงพยาบาล หน่วยงานของตำรวจ และสำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กรมกิจการเด็กและเยาวชน องค์กรอิสระด้านเด็กและเยาวชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรระหว่างประเทศ ภาคธุรกิจ สื่อ/ศิลปิน หน่วยงานระดับ จังหวัด ผู้นำระดับประเทศ (เหนือตอนบน/เหนือตอนล่าง)</p>

บทที่ 5 : การสำรวจความคิดเห็น ของวัยรุ่นและเยาวชนด้วยแบบสอบถาม

การสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากวัยรุ่นและเยาวชนที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยเรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 400 คน ผลการวิเคราะห์ประกอบด้วยสี่ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นลักษณะทั่วไปของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่สองเป็นประสบการณ์การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่สามเป็นความต้องการในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่สี่เป็นแนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมกับกลุ่มอื่นๆ และข้อเสนอแนะของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ลักษณะทั่วไปของวัยรุ่นและเยาวชน

ตารางที่ 12 : ข้อมูลทั่วไปของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	170	42.5
หญิง	218	54.5
ทางเลือก	9	2.25
ไม่ตอบ	3	0.75
อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	30	7.5
15-18 ปี	198	49.5
19-25 ปี	147	36.75
ไม่ตอบ	25	6.25
ที่อยู่ปัจจุบัน		
ภาคเหนือ	88	22.0
ภาคใต้	114	28.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	87	21.75
ภาคกลาง	90	22.5
ไม่ตอบ	21	5.25

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
การศึกษา		
กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (รวมการศึกษาตามอัธยาศัย)	51	12.75
กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (รวมสายสามัญ อาชีวศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย)	137	34.25
กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา	118	29.5
จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และทำงานแล้ว	25	6.25
จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และทำงานแล้ว	44	11.0
ไม่ตอบ	25	6.25
อาชีพ		
นักเรียน	308	77.0
ครู พนักงานราชการ	5	1.25
เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน เช่น ผู้ประกอบการทางสังคม อาสาสมัคร คณะทำงาน เครือข่ายคนทำงานประเด็นต่างๆ	5	1.25
อาชีพอิสระ เช่น เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว	4	1.0
รับจ้างทั่วไป เช่น พนักงานบริษัท พนักงานบัญชี วิศวกร ช่างก่อสร้าง เป็นต้น	9	2.25
ไม่ตอบ	69	17.25

- ตามตารางที่ 12 เด็กและเยาวชนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าคือ 54.5% เป็นชาย 42.5% นอกจากนี้มีผู้ที่ตอบว่าเป็นเพศทางเลือก 2.25 % และมีผู้ไม่ตอบร้อยละ 0.75
- อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 15-18 ปี 49.5% รองลงมาอายุ 19-25 ปี 36.75% นอกจากนี้มีผู้อายุต่ำกว่า 15 ปี 7.5% และมีผู้ไม่ตอบ 6.25%
- ที่อยู่ปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามมาจาก 35 จังหวัด กระจายทุกภาคและมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ภาคใต้ 28.5% ภาคกลางรวมกรุงเทพมหานคร 22.5% ภาคเหนือ 22.0% ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 21.75% และมีผู้ไม่ตอบ 5.25%
- ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม มีหลายระดับ ทั้งกำลังศึกษาในสถานศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย จบการศึกษาและทำงานแล้ว โดยพบว่าส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีทั้งสายสามัญ อาชีวศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย 34.25% ลำดับที่สองกำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา 29.5% ลำดับที่สามกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งรวมการศึกษาตามอัธยาศัย

12.75% ลำดับที่สี่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและทำงานแล้ว 11.00% ลำดับสุดท้ายจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและทำงานแล้ว 6.25% และมีผู้ไม่ตอบ 6.25%

- อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำงานแล้ว มีอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น พนักงานบริษัท พนักงานบัญชี วิศวกร ช่างก่อสร้าง 2.25 % เป็นครู พนักงานราชการ กับผู้มีอาชีพเป็นเจ้าของหน้าท้องค์กรเอกชน เช่น ผู้ประกอบการทางสังคม อาสาสมัคร คณะทำงาน เครือข่ายคนทำงานประเด็นต่างๆจำนวนที่เท่ากันคือ 1.25% นอกจากนั้นมีอาชีพอิสระ เช่น เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว 1.0 % และมีผู้ไม่ตอบ 17.25%

ประสบการณ์การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 13 : ข้อมูลประสบการณ์การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ประสบการณ์การร่วมกลุ่ม	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
การเข้าร่วมกลุ่ม		
<ul style="list-style-type: none"> เข้าร่วมกลุ่ม เช่น กลุ่ม ชมรม ศูนย์ สโมสร องค์กรนิสิตนักศึกษา สภาเด็กและเยาวชน หรือที่เรียกเป็นอย่างอื่น 	317	79.25
ไม่เข้าร่วมในกลุ่ม	1	0.25
ไม่ตอบ	82	20.5
<ul style="list-style-type: none"> จำนวนกลุ่ม ชมรม ศูนย์ สโมสร องค์กรนิสิตนักศึกษา สภาเด็กและเยาวชน หรือที่เรียกเป็นอย่างอื่นที่เข้าร่วม 		
1 กลุ่ม	95	23.75
2 กลุ่ม	32	8.0
3 กลุ่ม	29	7.25
4 กลุ่ม	3	0.75
5-9 กลุ่ม	4	1.0
ไม่ตอบ	237	59.25
<ul style="list-style-type: none"> ประเภทกลุ่ม ชมรม ศูนย์ สโมสร องค์กรนิสิตนักศึกษา สภาเด็กและเยาวชน หรือที่เรียกเป็นอย่างอื่น/ที่เข้าร่วม 		
สภานักเรียน	26	6.5
สภาเด็กและเยาวชน	42	10.5
สโมสรนักศึกษา องค์กรนิสิตนักศึกษา	12	3.0

ประสบการณ์การร่วมกลุ่ม	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
กลุ่มที่หน่วยงาน องค์กรสนับสนุนจัดตั้งขึ้นตามประเด็น/พื้นที่	168	42.0
ไม่ตอบ	152	38.0
ระยะเวลาที่เข้าร่วมกลุ่ม		
0-1 ปี	80	20.0
2-3 ปี	94	23.5
3-4 ปี	24	6.0
5 ปีขึ้นไป	31	7.75
ไม่ตอบ	171	42.75
บทบาทหน้าที่ในกลุ่ม		
สมาชิก	147	36.75
เป็นกรรมการและรับผิดชอบตำแหน่งต่างๆ เช่น ประธาน/รองประธาน เหนรัญญิก เลขานุการกลุ่ม ประชาสัมพันธ์	99	24.75
มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งหน้าที่	62	15.5
ไม่ตอบ	92	23.0

- จากตารางที่ 13 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์เข้าร่วมกลุ่ม ชมรม ศูนย์ สโมสร องค์กรนิสิตนักศึกษา สภาเด็กและเยาวชน หรือที่เรียกเป็นอย่างอื่นถึง 79.25 % และมีผู้ที่ไม่เข้าร่วมกลุ่ม ใดๆ 0.25 % และผู้ไม่ตอบ 20.5 %
- จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้าร่วมกลุ่ม ชมรม ศูนย์ สโมสร องค์กรนิสิตนักศึกษา สภาเด็กและเยาวชน หรือที่เรียกเป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เข้าร่วมกลุ่มเดียว คือ 23.75 % รองลงมาเข้าร่วมสองกลุ่ม 8.0 % ซึ่งใกล้เคียงกับลำดับที่สามเข้าร่วมสามกลุ่ม 7.25 % ลำดับที่สี่เข้าร่วมสี่กลุ่ม 0.75 % ที่น่าสนใจคือ มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้าร่วมกลุ่มตั้งแต่ห้าถึงเก้ากลุ่ม 1.0 % และผู้ไม่ตอบ 59.25 %
- กลุ่ม ชมรม ศูนย์ สโมสร องค์กรนิสิตนักศึกษา สภาเด็กและเยาวชน หรือที่เรียกเป็นอย่างอื่นที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลว่าได้เข้าร่วมกลุ่ม มีทั้งสิ้น 72 กลุ่ม ได้แก่
 - 1) สภาเด็กและเยาวชนตำบล/อำเภอ/จังหวัด
 - 2) สภานักเรียน
 - 3) Power Teen
 - 4) To Be Number One
 - 5) สมาพันธ์เด็กศรีสะเกษ

- 6) ศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน (ศอ.ปส.ย.)
- 7) กลุ่มเยาวชนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค(สคบ.)จังหวัดนครราชสีมา/สคย.
นครราชสีมา
- 8) กลุ่มรักษ์เขาใหญ่
- 9) ยุวชนอาเซียน
- 10) Eating Addition
- 11) กลุ่มดนตรีพื้นบ้าน เช่น กลุ่มกลองสะบัดชัย
- 12) วิทยุใสใจอนุรักษน้ำ
- 13) กลุ่มรีสอร์ท
- 14) คนวัยใส
- 15) เยาวชนทุ่งรวงทอง
- 16) เยาวชนรักดี
- 17) เยาวชนบ้านธรรมรักษ์
- 18) เยาวชนฮักภูซาง
- 19) พลังใจ
- 20) ค่ายต้านยาเสพติด
- 21) ชมรมพุทธศาสนา
- 22) ค่ายธรรมะ
- 23) สภากาแฟและเยาวชนบางแค กรุงเทพฯ
- 24) ชมรมแกนนำ
- 25) กลุ่มแกนนำเยาวชน
- 26) สโมสรนักศึกษา
- 27) ชมรมงานธนาคารโรงเรียน
- 28) กลุ่มเยาวชน/เด็ก/ชมรมประชาสัมพันธ์/จิตอาสา เช่น จิตอาสาอาชีพ
- 29) องค์กรสาธารณประโยชน์
- 30) ค่ายอาสา/เด็กรักบ้าน
- 31) พลเมืองเด็กเมืองพระชนกจักรี
- 32) กลุ่มกึ่งก้านใบ
- 33) UTB Club
- 34) รายการอูตรดิตถ์ตีตดาว
- 35) ชมรมสุขภาพ
- 36) ชมรมมั่ง
- 37) โครงการสัมพันธ์

- 38) เยาวชนคนเปื้อนดิน
- 39) ชมรมพุทธ
- 40) ค่ายภาคฤดูร้อน
- 41) กลุ่มวาทนิเทศ
- 42) ดอกไม้ยิ้ม
- 43) ศูนย์ฟ้าใส
- 44) กลุ่มเยาวชนบ้านน้ำใส
- 45) ลานเด็กดี
- 46) ศ.อบต.
- 47) กลุ่มรวงข้าว
- 48) โครงการสงเคราะห์เด็กยากจนCCF
- 49) เยาวชนตำบลบัวเงิน
- 50) โป้ททองซิติ
- 51) บ้านพักใจ
- 52) ชุมนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 53) กลุ่มรักษ์เขาชะเมา
- 54) บางเพลย์
- 55) เทคนิคระยอง
- 56) สี่หุ่่นมือ
- 57) กลุ่มอนุรักษ์บ้านเกิด
- 58) คลองยัน
- 59) กลุ่มพลอย
- 60) กลุ่มอิสระ
- 61) กลุ่มเวียงสระ
- 62) คนรักษ์เกษตรสิงห์
- 63) คลิตี้ล่างตี่จ้ง
- 64) ชมรมเพชรคีรีอาสาพยาบาล
- 65) กลุ่มอนุรักษ์ป่าโป่งราชบุรี
- 66) ชมรมมือวัยใส
- 67) กลุ่มเยาวชนรักษ์แม่กลอง
- 68) YC
- 69) ยุวชนประชาธิปไตย
- 70) เยาวชนป่าสัก

71) หลานยารักษ์น้ำ

72) กลุ่มเด็กรักษ์แก้วโจร

- ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่เข้าร่วมสภาเด็กและเยาวชนตำบล และ/หรืออำเภอ และ/หรือจังหวัด 10.5 % รองลงมา สภานักเรียน 6.5 % ลำดับที่สามชมรม สโมสรนิสิตนักศึกษา องค์กรนิสิตนักศึกษา 3.0 % และมีผู้ไม่ตอบ 38.0 %
- ระยะเวลาการเข้าร่วมกลุ่มดังกล่าวมานี้ ส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นระยะเวลา 2-3 ปี 23.5 % ลำดับสองเข้าร่วมกลุ่มเป็นระยะเวลาต่ำกว่า 1 ปี 20.0 % ลำดับสามเข้าร่วมกลุ่มเป็นระยะเวลา 3-4 ปี 6.0 % ลำดับสี่เข้าร่วมกลุ่ม เป็นระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป 7.75 % และมีผู้ไม่ตอบ 42.75%
- ประเภทของกลุ่มที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูล มีหลากหลายแบบ ได้แก่ 1) กลุ่มที่แต่งตั้งตามกฎหมาย เช่น สภาเด็กและเยาวชนระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล (ระดับตำบลยังไม่ได้บัญญัติเป็นกฎหมายแต่หน่วยงานสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง) 2) กลุ่มในระบบการศึกษา เช่น องค์กรนิสิตนักศึกษา สโมสรต่างๆของนิสิตนักศึกษา สภานักเรียน 3) กลุ่มที่หน่วยงาน องค์กรต่างๆสนับสนุนให้เป็นกลุ่มตามประเด็น หรือตามพื้นที่ เช่น กลุ่มประเด็นยาเสพติด กลุ่มประเด็นสิ่งแวดล้อม ฯลฯ 4) กลุ่มเอกเทศ คือกลุ่มที่รวมตัวกันเองตามความสนใจ เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้นับเป็นกลไกที่จะสร้างแรงบันดาลใจ ประสบการณ์ ช่วยพัฒนาศักยภาพ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ เพื่อการนำไปสู่คุณภาพของวัยรุ่นและเยาวชนทั้งสิ้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลในระดับพื้นที่ อำเภอ จังหวัด และประเทศ เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาอย่างชัดเจนและเป็นระบบ
- บทบาทหน้าที่ในกลุ่มส่วนใหญ่เป็นสมาชิก ไม่มีตำแหน่งเฉพาะ 36.75% ในขณะที่มีผู้มีบทบาทรับผิดชอบ ในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ 24.75 % (ประธาน หัวหน้า 10.5 % รองประธาน/รองหัวหน้า 6.0 % เลขานุการ 3.5 % ประชาสัมพันธ์ 2.5 % เภรัญญิก 1.5 % ฝ่ายข้อมูลสารสนเทศ 0.75%) และที่น่าสนใจคือ มีผู้ที่มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งหน้าที่ 15.5 % และมีผู้ไม่ตอบ 23.0 %
-

ตารางที่ 14 : เหตุผลที่เข้าร่วมกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมของวัยรุ่นและเยาวชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
สนใจประเด็นที่กลุ่มทำ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ยาเสพติด	137	34.25

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
การศึกษา ภาษา	144	36.0
เพศ อนามัยเจริญพันธุ์	124	31.0
ศิลปวัฒนธรรม การแสดง	151	37.75
การเมืองการปกครอง ประชาธิปไตย	96	24.0
กฎหมาย สิทธิเด็ก เยาวชน	149	37.25
นันทนาการ	195	48.75
สื่อเทคโนโลยี	94	23.5
ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน	150	37.5
ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	180	45.0
กิจกรรมสร้างสรรค์ พื้นที่สร้างสรรค์	241	60.25

- จากตารางที่ 14 ผู้ตอบแบบสอบถามให้เหตุผลที่เข้าร่วมกลุ่มโดยตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบว่าเป็นเพราะมีความสนใจประเด็นที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ที่กลุ่มทำอยู่ โดยมีประเด็นของความสนใจมากกว่าครึ่งคือ ประเด็นกิจกรรมสร้างสรรค์ พื้นที่สร้างสรรค์ 60.25 % ลำดับที่สองประเด็นนันทนาการ 48.75 % ลำดับที่สามประเด็นธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม 45.0 % ลำดับที่สี่ประเด็นศิลปวัฒนธรรม การแสดง 37.75 % ลำดับที่ห้าประเด็นความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน 37.5 % ลำดับที่หกประเด็นกฎหมาย สิทธิเด็กและเยาวชน 37.25 % ลำดับที่เจ็ดประเด็นการศึกษาและภาษา 36.0 % ลำดับที่แปดประเด็นสารเสพติด 34.25 % ลำดับที่เก้าประเด็นเพศ อนามัยเจริญพันธุ์ เอดส์ 31.0 % ลำดับที่สิบประเด็นการเมืองการปกครอง ประชาธิปไตย 24.0 % ประเด็นสิบเอ็ด สื่อเทคโนโลยี 23.5 % และมีผู้ไม่ตอบ 11.5 %
- จากข้อมูลนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามสนใจประเด็นกิจกรรมสร้างสรรค์ พื้นที่สร้างสรรค์สูงมากที่สุด อาจเป็นเพราะเป็นประเด็นที่กว้างและเนื้อหาอาจจะครอบคลุมประเด็นอื่นได้ นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจาก สภาเด็กและเยาวชน ซึ่งในปีงบประมาณ 2559 นี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ให้ความสำคัญสนับสนุนโดยสำนักงานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดให้สภาเด็กและเยาวชน จัดกิจกรรมประเด็นนี้ด้วย อย่างไรก็ตามก็ตามคำตอบที่น่าสนใจมากที่สุดคือ ประเด็นความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน และประเด็นกฎหมาย สิทธิเด็กและเยาวชน อยู่ในหกอันดับแรก และมีจำนวนผู้ตอบที่ใกล้เคียงกันมาก และมีถึงหนึ่งในสามของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหานี้ จึงควรมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง ในขณะที่เดียวกันมีข้อสังเกตว่าประเด็นสื่อเทคโนโลยี เป็นประเด็นท้ายสุดที่ผู้ตอบให้ความสนใจ ทั้งที่เป็นปัจจัยสำคัญมากในการพัฒนาศักยภาพ

ของเด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบัน ที่ต้องอาศัยสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองและใช้ประโยชน์อย่างอื่น

ตารางที่ 15 : ผู้แนะนำชักชวนให้เข้าร่วมกลุ่ม

ผู้แนะนำชักชวน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
ผู้แนะนำชักชวน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
อาจารย์	118	29.5
รุ่นพี่	117	29.25
เพื่อน	131	32.75
ผู้ปกครอง	29	7.25
เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน องค์กร	87	21.75

- จากตารางที่ 15 ผู้ตอบแบบสอบถามให้เหตุผลที่เข้าร่วมกลุ่มที่เกิดจากการมีผู้แนะนำชักชวน ซึ่งตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบว่า ผู้มีส่วนแนะนำ ชักชวนลำดับแรกคือ เพื่อน 32.75 % ลำดับที่สองอาจารย์ 29.5 % ลำดับที่สามรุ่นพี่ 29.25 % ลำดับที่สี่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน องค์กร 21.75 % ลำดับที่ห้าผู้ปกครอง 7.25 % อื่นๆ 2.75 % และมีผู้ไม่ตอบ 7.0 %

ตารางที่ 16 : ในการมีเข้าร่วมกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนกลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนในขั้นตอนใดบ้าง

ท่านมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในขั้นตอนใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
ร่วมคิด/วางแผน เตรียมการ	322	80.5
ร่วมทำ	335	83.75
ร่วมนำเสนอ สื่อสารให้ชุมชน สังคมได้รับรู้	238	58.25
ร่วมติดตาม	163	40.75
ร่วมประเมินผล	166	41.5

- จากตารางที่ 16 ผู้ตอบแบบสอบถามให้คำตอบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขั้นตอนใดในกลุ่ม ซึ่งตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบว่า ลำดับแรกร่วมทำ 83.75 % ลำดับที่สองร่วมคิด วางแผน เตรียมการ 80.5 % ลำดับที่สามร่วมนำเสนอ สื่อสารให้ชุมชน สังคมได้รับรู้ 58.25 % ลำดับที่สี่ร่วมประเมินผล 41.5 % ลำดับที่ห้าร่วมติดตาม 40.75% ลำดับที่หกอื่นๆ 2.25 % และมีผู้ไม่ตอบ 6.5 % ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าใน

ขั้นตอนการร่วมนำเสนอ มีประมาณสองในสามของขั้นตอนการร่วมทำ อีกทั้งขั้นตอนการร่วมประเมินผล และติดตาม มีเพียงครึ่งของการร่วมทำ

ตารางที่ 17 : การได้รับการพัฒนาศักยภาพจากการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสังคม

การได้รับการพัฒนาศักยภาพจากการเข้าร่วมกลุ่ม	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
การได้รับการพัฒนาศักยภาพ		
เคยได้รับ	284	71.0
ไม่เคยได้รับ	61	15.25
ไม่ตอบ	55	13.75
ได้รับการพัฒนาศักยภาพจากหน่วยงานใด		
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) รวมทั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ จังหวัด	41	10.25
เทศบาล/อบต.	19	4.75
สสส.	19	4.75
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ	9	2.25
องค์กรเอกชน องค์กรประชาชน ชุมชน เครือข่ายคนทำงานที่ทำงานตามประเด็น/พื้นที่	169	42.25
ไม่ตอบ	143	35.75
เคยได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยรูปแบบวิธีการใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
เข้าอบรมก่อนลงมือทำ	109	27.25
การให้สื่อไปเรียนรู้	65	16.25
จัดให้มีรุ่นพี่ เพื่อนแนะนำ	46	11.5
ลงมือทำจริงๆ ในพื้นที่	94	23.5
จัดให้มีการทบทวนสิ่งที่ทำ สรุปผล ถอดบทเรียน	71	17.75
นำเสนอ บอกเล่าให้หน่วยงานจัดรับรู้	52	13.0
นำเสนอให้ชุมชน หรือนอกหน่วยงานที่จัด	44	11.0
ติดตามผลสิ่งที่ทำ	58	14.5
ประเมินผลสิ่งที่ทำ	41	10.25
จัดเจ้าหน้าที่เฉพาะขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา เป็นพี่เลี้ยง	30	7.5
ไม่เคยได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ จากหน่วยงาน องค์กร		

การได้รับการพัฒนาศักยภาพจากการเข้าร่วมกลุ่ม	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
จึงใช้วิธีการพัฒนาตนเอง โดยวิธีการต่างๆ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง	26	6.5
ปรึกษาและได้รับคำแนะนำจากรุ่นพี่	22	5.5
ปรึกษาและได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง	17	4.25
ปรึกษาหารือและได้รับคำแนะนำจากเพื่อน	14	3.5
ปรึกษาและได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ผู้นำท้องถิ่น	13	3.25
ไม่ตอบ	341	85.25

- จากตารางที่ 17 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม 71.0 % มีผู้ตอบว่าไม่เคยได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม 15.3 % และมีผู้ไม่ตอบ 13.8 % และพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมและได้จากหน่วยงาน องค์กรเอกชน ภาคประชาชน ชุมชน เครือข่ายคนทำงานที่ทำงานเชิงประเด็นหรือในพื้นที่ 42.25 ซึ่งมีลำดับที่มากที่สุด และต่างจากหน่วยงานอื่นมาก รองลงมาคือ ได้จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด (พมจ.) และสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ จังหวัด 10.25 % ลำดับที่สามคือเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ที่ค่าเท่ากันคือ 4.75 % ลำดับที่สี่มหาวิทยาลัยต่างๆ 2.25 % และมีผู้ไม่ตอบ 35.75 %
- ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลถึงมีรูปแบบ/วิธีการที่หน่วยงาน องค์กรดังกล่าวข้างต้นในการพัฒนาความรู้ ทักษะเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม ซึ่งตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบว่า ส่วนใหญ่เป็นการเข้าอบรมก่อนการลงมือ 27.25 % ลำดับที่สองการลงมือทำจริงๆในพื้นที่ 23.5 % โดยมีค่าใกล้เคียงกับลำดับแรก ลำดับที่สามเป็นการจัดให้มีการทบทวนสิ่งที่ทำ สรุปผล ถอดบทเรียน 17.75 % ลำดับที่สี่เป็นการให้สื่อไปเรียนรู้ 16.25 % นอกจากนั้นเป็นการติดตามผล การนำเสนอออกเล่าให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ สนับสนุน และหน่วยงานภายนอก ชุมชนทั่วไป การประเมินผล การจัดให้รุ่นพี่เพื่อนแนะนำ และการจัดเจ้าหน้าที่เฉพาะขึ้น เพื่อทำหน้าที่ที่ปรึกษา พี่เลี้ยงซึ่งมีไม่ถึง 15 %
- ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ชื่อหน่วยงาน องค์กรที่ได้จัดกิจกรรมการพัฒนาความรู้ ทักษะเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม ซึ่งมีทั้งหน่วยงานองค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ องค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงบุคคล ประมาณ 68 แห่ง ดังนี้

หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 12 แห่ง

- 1) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ในภาคต่างๆ
- 2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ร่วมกับกรมอนามัย (โครงการ อย.น้อย) โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ กระทรวงสาธารณสุข
- 3) โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (ส.พ.ม.) ร่วมกับคณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล (สม.ม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏ วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก เทคนิคระยอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ
- 4) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 5) สถาบันพระปกเกล้า
- 6) หน่วยงานเกี่ยวกับการดับไฟป่า
- 7) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (โครงการยุทธศาสตร์ความดีของประเทศไทย)
- 8) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดอุดรดิตต์ (สวท.)
- 9) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน. ภาค4) /ค่ายสันติสุขที่ 305
- 10) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
- 11) สำนักงานสภาผู้แทนราษฎร
- 12) โครงการเยาวชนกองทัพไทยรู้รักสามัคคี

ภาคเอกชน จำนวน 14 แห่ง

- 1) มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย
- 2) มูลนิธิไทยอาทร
- 3) มูลนิธิสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- 4) โครงการสงเคราะห์เด็กยากจน CCF
- 5) โครงการพื้นที่นี้ดีจัง สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) สสส.
- 6) บ้านธรรมรักษ์
- 7) ภูมิทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 8) สมาพันธ์เด็กและเยาวชน จังหวัดศรีสะเกษ
- 9) เครือข่ายเยาวชนปลอดเหล้า
- 10) องค์การงดเหล้า
- 11) เครือข่ายเพื่อนคุณธรรม
- 12) มูลนิธิเพื่อเด็ก
- 13) สำนักงานอาสาอาสา
- 14) มูลนิธิสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ประเทศไทย)”: FEED

ภาคประชาชน จำนวน 33 แห่ง

- 1) ศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน (ศอ.ปส.ย ภาคต่างๆ)
- 2) กลุ่มรักษ์เขาใหญ่
- 3) กลุ่มกิ่งก้านใบ
- 4) พลเมืองเด็กและเยาวชนพระชนกจักรี
- 5) สภานักเรียน เช่น สภานักเรียนบุญวัฒนา
- 6) สภาเด็กและเยาวชน จังหวัด อำเภอบ้านดง
- 7) กลุ่มคนวัยใส
- 8) ชุมชน
- 9) B Cateen
- 10) อุดรดีดีดีดีดี
- 11) โครงการป้องกันวัยรุ่นท้องไม่พร้อม
- 12) กลุ่มวัฒนธรรมชนเผ่า
- 13) ศูนย์สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม จ.แพร่
- 14) โครงการ Miracle of Life
- 15) Eco School
- 16) กลุ่มนกพิราบขาว
- 17) กลุ่มลูกเหริยง
- 18) กลุ่ม family
- 19) KK box
- 20) กลุ่มฮักหนองแซ่
- 21) กลุ่มรักษ์เขาชะเมา
- 22) กลุ่มปั่นฝัน
- 23) กลุ่มบางพลัย
- 24) กลุ่มเยาวชนบ้านน้ำใส
- 25) ยูวชนสร้างสรรค์/ YC (Young Counselor)
- 26) กลุ่มเห็นชอบขาว
- 27) กลุ่มเยาวชนคนเปื้อนดิน
- 28) กลุ่มD.J.
- 29) ศูนย์กิจกรรมเยาวชนพัทยา
- 30) สงขลาฟอรั่ม
- 31) ศูนย์พัฒนาบุคลิกภาพ
- 32) จิตอาสาอาชีพ

33) กลุ่มนักสำรวจแห่งท้องทุ่ง

ภาคท้องถิ่น จำนวน 3 แห่ง

- 1) เทศบาลนคร เทศบาลเมือง
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- 3) ศูนย์เยาวชน กรุงเทพมหานคร

หน่วยงานรัฐที่มีลักษณะเฉพาะ จำนวน 3 แห่ง

- 1) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- 2) องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์กรมหาชน)
- 3) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

รัฐวิสาหกิจ จำนวน 1 แห่ง

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ภาคธุรกิจ จำนวน 1 แห่ง

บริษัท Cannon

องค์กรระหว่างประเทศ จำนวน 1 แห่ง

Oxfam in Thailand

- ผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าไม่เคยได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม จากหน่วยงาน องค์กร ใช้วิธีการพัฒนาตนเองโดยรูปแบบ วิธีการต่างๆ ลำดับแรกคือ การศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง 6.5 % ลำดับที่สองการปรึกษาและรับคำแนะนำจากรุ่นพี่ 5.5 % ลำดับที่สามการปรึกษาและรับคำแนะนำจากผู้ปกครอง 4.25 % ลำดับที่สี่การปรึกษาหารือรับคำแนะนำจากเพื่อน 3.5 % ลำดับที่ห้าปรึกษาและรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ผู้นำท้องถิ่น 3.25 % และมีผู้ไม่ตอบร้อยละ 85.25 จากข้อมูลที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองลำดับแรก ทำให้เห็นว่าการสนับสนุนพัฒนาศักยภาพเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม ควรมีรูปแบบที่หลากหลายและวิธีการกระตุ้นให้เยาวชนค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงแหล่งที่เผยแพร่ความรู้ และเนื้อหาสาระที่ถูกต้องด้วย

ตารางที่ 18 : ความพึงพอใจ ความประทับใจที่เคยได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม

ความพึงพอใจ ความประทับใจที่เคยได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
เข้าอบรมก่อนลงมือทำ	166	41.5
การให้สื่อไปเรียนรู้	77	19.25

ความพึงพอใจ ความประทับใจที่เคยได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
จัดให้มีรุ่นพี่ เพื่อนแนะนำ	60	15.0
ลงมือทำจริงๆ ในพื้นที่	158	39.5
จัดให้มีการทบทวนสิ่งที่ทำ สรุปผล ถอดบทเรียน	103	25.75
นำเสนอ บอกเล่าให้หน่วยงานที่เป็นผู้จัด	74	18.5
นำเสนอให้ชุมชน หรือนอกหน่วยงานที่เป็นผู้จัด	56	14.0
ติดตามผลสิ่งที่ทำ	85	21.25
ประเมินผลสิ่งที่ทำ	61	15.25

- จากตารางที่ 18 ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ พบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจ ความประทับใจที่เคยได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม ในรูปแบบของเป็นการเข้าอบรมก่อนการลงมือทำเป็นลำดับแรก โดยมีมากถึง 41.5 % ลำดับที่สองการลงมือทำจริงๆในพื้นที่ 39.5 % และมีจำนวนใกล้เคียงกับลำดับแรกมาก ลำดับที่สามเป็นจัดให้มีการทบทวนสิ่งที่ทำ สรุปผล ถอดบทเรียน 25.75 % ลำดับที่สี่เป็นการติดตามผล 21.25 % ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหน่วยงาน องค์กร ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม มีการเตรียมความพร้อมโดยการให้อบรมให้ความรู้ก่อนลงมือทำ และการให้เยาวชนลงมือทำ เป็นรูปแบบที่สร้างพึงพอใจ ความประทับใจ แก่วัยรุ่นและเยาวชนเป็นอย่างมากเพราะได้ความรู้ทั้งหลักการ วิธีการ และได้ปฏิบัติจริงต่อเนื่องกัน

ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม

ตารางที่ 19 : ความต้องการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม

ความต้องการพัฒนาศักยภาพ	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
การพูดนำเสนอ การเข้าสังคม การหาประสบการณ์ภายนอก	82	20.5
ความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก กล้าทำ กล้าเผชิญปัญหา การสร้างความกระตือรือร้น ความตั้งใจ	62	15.5
ความรู้ วิชาการด้านสังคมต่างๆเช่น ปัญหาของเด็ก เยาวชน (ความรุนแรง เพศ) สิ่งแวดล้อม กฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน	22	5.5
การควบคุมจิตใจไม่ใช้อารมณ์	12	3.0
ความสามารถเฉพาะตัว ความสามารถพิเศษ เช่น ดนตรี	60	15.0

ความต้องการพัฒนาศักยภาพ	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
การแสดงละคร การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ภาษาที่สอง การเดินป่า การจัดอบรมสัมมนา เพื่อนำไปพัฒนาองค์กร		
ด้านการบริหารจัดการ เช่น การเงิน การบัญชี แผนการตลาด งานสารบรรณ การสร้างความร่วมมือ การจัดการทีมงาน การทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ของหน่วยงานต่างๆ	23	5.75
กระบวนการคิด เช่น การคิดอย่างเป็นระบบ การคิดวิเคราะห์ คิดวางแผน คัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ทำงานของหน่วยงานกับเยาวชน	14	3.5
กระบวนการทำงาน เช่น การทำโครงการ การสรุปถอดบทเรียน การเขียนข้อมูลทางวิชาการ การจับประเด็นความสำคัญของปัญหา	12	3.0
การให้คำปรึกษา เช่น เรื่องเหล้า บุหรี่ เพศ การประกอบอาชีพ การศึกษา การบำบัดพื้นฐานทางจิตใจของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง คนในชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับการติดยาเสพติด	2	0.5
ไม่ตอบ	117	29.25

- จากตารางที่ 19 ผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องของความต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม พบว่าความต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง ลำดับแรกคือ พุดนำเสนอ การเข้าสังคม การหาประสบการณ์ภายนอก 20.5 % ลำดับที่สองความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก กล้าทำ กล้าเผชิญปัญหา การสร้างความกระตือรือร้น ความตั้งใจ 15.5 % ลำดับที่สาม ซึ่งใกล้เคียงกับลำดับสองมากคือ ความสามารถเฉพาะตัว ความสามารถพิเศษต่างๆ เพื่อนำไปพัฒนาองค์กร เช่น การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ เช่น ดนตรี ละคร ภาษาที่สอง การเดินป่า การจัดอบรมสัมมนา 15.% ลำดับที่สี่ด้านการบริหารจัดการ เช่น การเงิน การบัญชี แผนการตลาด งานสารบรรณ การสร้างความร่วมมือ การจัดการทีมงาน การทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ของหน่วยงานต่างๆ 5.75 % ลำดับที่ห้าการได้รับความรู้วิชาการด้านสังคมต่างๆ เช่น ปัญหาของเด็ก เยาวชน(ความรุนแรง เพศ) สิ่งแวดล้อมกฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน 5.5 % นอกจากนี้ยังมีเรื่องของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง แม้จะไม่มีลำดับที่สูงแต่เป็นเรื่องที่เป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้เยาวชนมีคุณภาพทางความคิด การทำงานอย่างเป็นระบบ ได้แก่ กระบวนการคิด เช่น การคิดอย่างเป็นระบบ การคิดวิเคราะห์ คิดวางแผน คัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ทำงานของหน่วยงานกับเยาวชน การควบคุมจิตใจไม่ใช้อารมณ์ กระบวนการทำงาน เช่น การทำโครงการ การสรุปถอดบทเรียน การเขียนข้อมูลทางวิชาการ การจับประเด็นความสำคัญของปัญหาเป็นต้น อีกทั้งยังมีเรื่องการให้คำปรึกษาเรื่องเหล้า บุหรี่ เพศ การประกอบอาชีพ การศึกษา การบำบัดพื้นฐานทางจิตใจของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง คนในชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับการติดยาเสพติดด้วย

ตารางที่ 20 : หน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม

หน่วยงานสนับสนุน	จำนวน	ร้อยละ
เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร	68	17.0
องค์กรทุนต่างๆ เช่น สสส. สกว. สสย.	48	12.0
โรงเรียน วิทยาลัย/มหาวิทยาลัย สำนักงานเขตการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	24	6.0
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กรมกิจการเด็กและเยาวชน สภาเด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งส่วนกลางและในภาคต่างๆ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	39	9.75
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	9	2.25
องค์กรเอกชน	27	6.75
ภาคธุรกิจ	4	1.0
ขอรับบริจาคจากบุคคลทั่วไปที่สนใจในท้องถิ่น พื้นที่ หมู่บ้าน และกลุ่มตนเอง	8	2.0
ไม่ตอบ	173	43.25
รวม	400	100.0

- จากตารางที่ 20 ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ข้อมูลหน่วยงานที่สนับสนุนให้ทุนในการทำกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม (เป็นคำถามปลายเปิด) พบว่า หน่วยงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบเหมือนกันมีลำดับดังนี้ ลำดับแรกเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร 17.0 % ลำดับที่สององค์กรทุนต่างๆ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน 12.0 % ลำดับที่สามสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กรมกิจการเด็กและเยาวชน สภาเด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั้งส่วนกลางและในภาคต่างๆ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ 9.75 % ลำดับที่สี่องค์กรเอกชน 6.75 % ลำดับที่ห้าโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย 6.0% นอกจากนี้ มีภาคธุรกิจ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ภาคประชาชน องค์กรระหว่างประเทศ ที่เป็นหน่วยสนับสนุนทุน และมีผู้ไม่ตอบ 43.25% แต่ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าแม้จะมีหน่วยงาน องค์กรที่ให้การสนับสนุนทุนทำประเด็นที่หน่วยงานกำหนดแล้วก็ตาม

ตาม กลุ่มยังขอรับการสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆด้วยเพราะไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรม อีกทั้งพบว่า มีหลายหน่วยงาน องค์กรที่ร่วมมือสนับสนุนกลุ่มเยาวชนกลุ่มเดียวกัน

- รายชื่อหน่วยงานที่สนับสนุนให้ทุนในการทำกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม ประกอบด้วยหลายภาคส่วน เช่น ภาครัฐ หน่วยงานรัฐที่มีลักษณะเฉพาะ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ องค์กรระหว่างประเทศ ประมาณ 64 แห่ง ดังนี้

หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 9 แห่ง

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โรงเรียน/วิทยาลัย/มหาวิทยาลัยของรัฐ /สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.)
2. กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด(สสจ.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข
4. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ส่วนกลางและในภาคต่างๆ)
5. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
6. หน่วยงานทหาร เช่น ทหารชุดสันติสุข หน่วยเฉพาะกิจยะลา (ฉก.) หน่วยงานเฉพาะกิจชุดควบคุมพื้นที่ 953
7. วัดต่างๆ
8. ที่ทำการหมู่บ้าน/ที่ทำการอำเภอ
9. สำนักงานกีฬา

องค์กรเอกชน องค์กรเครือข่ายเอกชน จำนวน 25 แห่ง

- 1) มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย
- 2) มูลนิธิเด็ก
- 3) มูลนิธิสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- 4) มูลนิธิอุทกพัฒน์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- 5) มูลนิธิกองทุนไทย
- 6) มูลนิธิรัฐบุรุษ
- 7) มูลนิธิป่าทะเลเพื่อชีวิต
- 8) มูลนิธิสยามกัมมาจล
- 9) เครือข่ายเยาวชนปลอดเหล้าของแต่ละจังหวัด
- 10) สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)

- 11) สำนักงานสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล (สม.ม.)
- 12) สถาบันดินลแห่งเอเชีย
- 13) สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพ กลุ่มลูกเหรียญ
- 14) โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์
- 15) สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) เช่น โครงการพื้นที่นี้ดีจัง สสส.
- 16) โครงการนกสีขาว
- 17) โครงการ Miracle of Life
- 18) YSEAL 1
- 19) ชมรมตะกระป๋อง
- 20) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด/อำเภอ/ตำบล
- 21) โรตารีเมืองพัทยา ศูนย์กิจกรรมเยาวชนเมืองพัทยา
- 22) วัดต่างๆ
- 23) บ้านธรรมรักษ์
- 24) เครือข่ายสืบสานภูมิปัญญา 4 ภาค
- 25) ชุมชนกล้าตะวัน

ภาคธุรกิจ จำนวน 6 บริษัท

- 1) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (SCG)
- 2) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
- 3) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
- 4) ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร
- 5) สโมสรโรตารี
- 6) บริษัทห้างร้านต่างๆ เช่น บริษัท Coca - cola

หน่วยงานรัฐที่มีลักษณะเฉพาะ จำนวน 5 แห่ง

- 1) สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- 2) องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน องค์การมหาชน (อพท.)
- 3) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- 4) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- 5) อุทยานการเรียนรู้ (Thailand Knowledge Park : TK park)

ภาคท้องถิ่น จำนวน 4 แห่ง

- 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
- 2) เทศบาลนคร(ทน.) เทศบาลเมือง (ทม.) /เทศบาลตำบล (ทต.)/เทศบาลเมืองพัทยา
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- 4) กรุงเทพมหานคร(กทม.) /สำนักงานเขตต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร

ภาคประชาชน จำนวน 9 แห่ง

- 1) กลุ่มยุวชนสร้างสรรค์
- 2) กลุ่มรักษ์เขาใหญ่
- 3) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- 4) ประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชน บ้าน
- 5) สงขลาฟอรั่ม
- 6) กลุ่มนกพิราบขาว
- 7) สมิชชาเด็กและเยาวชน
- 8) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด อำเภอบางบาล
- 9) บุคคลทั่วไปผู้มีประสบการณ์ในประเด็นที่กลุ่มเด็กและเยาวชนกำลังดำเนินการอยู่

รัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 แห่ง

- 1) การไฟฟ้าฝ่ายผลิต เช่น ที่ทำการเขื่อนภูมิพล
- 2) ธนาคารออมสิน
- 3) สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรส.)
- 4) การประปานครหลวง

องค์กรระหว่างประเทศ จำนวน 2 แห่ง

- 1) กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA)
- 2) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

- ในส่วนของรายชื่อ จะมีทั้งรายชื่อเฉพาะเจาะจง และรายชื่อของประเภทหน่วยงาน เช่น มหาวิทยาลัย องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล

แนวความคิดมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สัมผัสกับกลุ่มอื่นๆ และข้อเสนอแนะของวัยรุ่น และเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 21 : ความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มที่ยังไม่เคยเข้าร่วม

ความสนใจ	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
ความสนใจ		
ไม่สนใจ	20	5.0
สนใจ	222	55.5
ไม่ตอบ	158	39.5
ประเด็นที่สนใจ		
สิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ธรรมชาติ ปลุกป่า	44	11.0
ยาเสพติด	16	4.0

ความสนใจ	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
ความรุนแรงทุกรูปแบบ	12	3.0
การป้องกันและแก้ปัญหาตั้งครรรภ์วัยรุ่น	17	4.25
การคุ้มครองเด็ก การช่วยเหลือเด็ก ผู้ด้อยโอกาสในครอบครัว ชุมชน	36	9.0
สาธารณสุข การเมือง (เพื่อต่อยอดกิจกรรมเดิม)	77	19.25
ไม่ตอบ	198	49.5
เหตุผลที่สนใจ		
อยากแลกเปลี่ยนเรียนรู้สังคมภายนอก นอกห้องเรียน	30	7.5
พัฒนาศักยภาพตนเอง พัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชน	14	3.5
อยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	55	13.75
ความสนใจส่วนตัว	35	8.75
กระจายโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาส	47	11.75
ไม่ตอบ	219	54.75
เหตุผลที่ไม่สนใจ		
ไม่ถนัด ไม่ชอบ	6	1.5
ทำหมดแล้ว/เคยเข้าร่วมมาหมดแล้ว	2	0.5
เป็นความรับผิดชอบของหน่วยงาน	1	0.25
ทำหลายประเด็นแล้วคุณภาพไม่ดี	1	0.25
ไม่ตอบ	390	97.5

- จากตาราง 21 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจเข้าร่วมกลุ่มที่ทำประเด็นอื่นๆและยังไม่เคยเข้าร่วมมีถึง 55.5 % ในขณะที่ผู้ตอบที่ไม่สนใจเข้าร่วมกลุ่มประเด็นอื่นๆ มีน้อยมากคือ 5.0 % เท่านั้น และมีผู้ไม่ตอบร้อยละ 39.5 สำหรับประเด็นที่สนใจเข้าร่วมกลุ่มอื่นๆ ที่ยังไม่เคยเข้าร่วม พบว่าลำดับแรกคือ กลุ่มที่ทำงานด้านสาธารณสุข การเมือง ทั้งนี้ให้เหตุผลว่าเพื่อต่อยอดกิจกรรมเดิม 19.25 % ลำดับที่สองสิ่งแวดล้อม/อนุรักษ์ธรรมชาติ/ปลูกป่า 11.0 % ลำดับที่สามการคุ้มครองเด็ก การช่วยเหลือเด็ก คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ในชุมชน 9.0 % ลำดับที่สี่การป้องกันและแก้ปัญหาตั้งครรรภ์วัยรุ่น 4.25 % ลำดับที่ห้าสารเสพติด เช่น บุหรี่ 4.0% ลำดับที่หกความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนทุกรูปแบบ 3.0 % และมีผู้ไม่ตอบ 49.5 %
- เหตุผลที่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มที่ยังไม่เคยเข้าร่วม ลำดับแรก คืออยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม 13.75 % ลำดับที่สองคือกระจายโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาส 11.75 % ลำดับที่สามความสนใจ

ส่วนตัว 8.75 % ลำดับที่สี่ต้องการเรียนรู้สังคมภายนอก นอกห้องเรียน 7.5 % ลำดับที่ห้าพัฒนาศักยภาพตนเอง และพัฒนาเด็ก เยาวชนในชุมชน 3.5 %

- เหตุผลของผู้ที่ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอื่นอีก ลำดับที่หนึ่งไม่ถนัด ไม่ชอบ 1.5 % ลำดับที่สองเคยทำทุกอย่างมาแล้ว เคยเข้าร่วมมาหมดแล้ว 0.5 % ลำดับที่สามมีสองเหตุผลคือ ควรเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานมากกว่า และทำหลายประเด็น/ทำมากขึ้นจะทำให้คุณภาพงานอาจจะไม่ดี 0.25 % และมีผู้ไม่ตอบ 97.5 %

บทที่ 6 : บทบาทภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ เป็นจำนวนมากมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งในด้านทรัพยากร วิชาการ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และอื่นๆ ในจำนวนหน่วยงานเหล่านี้มีจำนวนหนึ่งซึ่งเน้นการทำงานหรือสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนโดยตรง ในรูปแบบของการส่งเสริมด้านจิตอาสา ด้านการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และการสร้างและสนับสนุนกลุ่มและเครือข่ายเด็กและเยาวชน หรือโดยทางอ้อม เช่น การพัฒนาทักษะชีวิต การส่งเสริมด้านกิจกรรม/กีฬา นันทนาการ/ศิลปะ การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน การสร้างแกนนำเด็กและเยาวชนหรือการสร้างและพัฒนาสำนักความเป็นพลเมือง เป็นต้น

ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะในด้านการส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนของหน่วยภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ กรมกิจการเด็กและเยาวชน และสภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงเป็นแกนนำในการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว โดยการสุ่มตัวอย่างจากหน่วยงานภาครัฐ 27 หน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน 73 องค์กร และภาคธุรกิจ 48 บริษัท ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ทำการศึกษาเรื่องสถานภาพการสร้างและสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม โดยเน้นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนที่เน้นการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม และกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นตัวอย่างของความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม สำหรับหน่วยงานภาครัฐที่ให้ข้อมูลในการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 : หน่วยงานภาครัฐทั่วไป

1. กระทรวงกลาโหม : กรมกิจการพลเรือนทหารเรือ และกรมกิจการพลเรือนทหารอากาศ
2. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : กรมกิจการเด็กและเยาวชน และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : กรมส่งเสริมการเกษตร
4. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา : สถาบันพลศึกษาวิทยาเขตกรุงเทพฯ

6. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม : สำนักส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
7. กระทรวงพลังงาน : การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
8. กระทรวงมหาดไทย : กรมการพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
9. กระทรวงยุติธรรม : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
10. กระทรวงวัฒนธรรม : สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม
11. กระทรวงศึกษาธิการ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักพัฒนาส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
12. สำนักนายกรัฐมนตรี : กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
13. กระทรวงสาธารณสุข : สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานโครงการ To Be Number One
14. กระทรวงอุตสาหกรรม : การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ประเภทที่ 2 : หน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎหมายเฉพาะ

1. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
3. ศูนย์คุณธรรม
4. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ผลการศึกษาข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มเด็กและเยาวชนมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 22 : ลักษณะของหน่วยงาน

ลักษณะของหน่วยงาน	จำนวนหน่วยงาน	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
มีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย นโยบายของกระทรวง หรือ กำหนดเป็นนโยบายและภารกิจหลักของหน่วยงานชัดเจน	7	25.9
มีหน้าที่รับผิดชอบเชิงประเด็น และกำหนดให้เด็กและเยาวชน เป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน	20	74.1
รวม	27	100.0

- ในจำนวนหน่วยงานภาครัฐ 27 หน่วยงานที่ให้ข้อมูลมีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการสร้างและสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมโดยตรง 7 หน่วยงาน คือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และ 6 หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักพัฒนาส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- อีก 20 หน่วยงานมีหน้าที่รับผิดชอบเชิงประเด็นโดยไม่มีหน้าที่ตามกฎหมาย และไม่มีนโยบายอย่างชัดเจนในเรื่องการสร้างและสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม แต่พิจารณาว่าเด็กและเยาวชนคือผู้ที่ควรได้รับการพัฒนาและการถ่ายทอด จึงกำหนดให้เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานด้วย โดยที่บางหน่วยงานได้พัฒนาและสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมอย่างต่อเนื่องยาวนาน เช่น กลุ่มเยาวชนสัมพันธ์ของกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งดำเนินการเป็นเวลา 40 ปี
- ในด้านกลไกรับผิดชอบโดยตรงของภาครัฐ ในการสร้างและสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงทั้ง 7 หน่วยงาน มีกลไกรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ในลักษณะของสำนัก กอง ส่วนและกลุ่ม โดยมีเจ้าหน้าที่ 3 – 8 คน รับผิดชอบโดยตรงอย่างชัดเจนอย่างไรก็ตามในหน่วยงานที่ไม่ได้รับผิดชอบตามกฎหมายหรือนโยบายโดยตรง ไม่มีกลไกในโครงสร้างของหน่วยงาน แต่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานโดยเฉพาะ ซึ่งมีคำสั่งแต่งตั้งของหน่วยงานรองรับ
- ในด้านการสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมนั้น แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ องค์ความรู้ด้านเนื้อหาสาระที่ใช้ถ่ายทอด สร้างความตระหนัก ซึ่งแตกต่างกันไปตามประเด็นของหน่วยงาน และองค์ความรู้ด้านกระบวนการทำงานซึ่งมีการสรุปถอดบทเรียน จัดทำต้นแบบ คู่มือ แนวทางพร้อมสื่อเพื่อใช้เผยแพร่ขยายผล โดยหน่วยงานที่ดำเนินการสร้างองค์ความรู้ประเภทนี้ คือ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรมกิจการเด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตารางที่ 23 : งบประมาณ – เงินอุดหนุนที่ให้เด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรม

จำนวนเงินอุดหนุน	จำนวนหน่วยงาน	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
200,000 – 500,000 บาท	4	14.8
1,000,000 – 5,000,000 บาท	9	33.4

จำนวนเงินอุดหนุน	จำนวนหน่วยงาน	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
10,000,000 – 15,000,000 บาท	7	25.9
50,000,000 – 80,000,000 บาท	2	7.4
245,000,000 – 280,000,000 บาท	1	3.7
ไม่ระบุ	4	14.8
รวม	27	100.0

- จำนวนหน่วยงานมากที่สุด คือ 9 หน่วยงานหรือร้อยละ 33.4 มีงบประมาณอุดหนุนในระหว่าง 1,000,000 บาท ถึง 5,000,000 บาท
- มีข้อค้นพบว่างบประมาณอุดหนุนของหน่วยงานภาครัฐทั้ง 27 หน่วยงาน มักจะถูกตัดให้น้อยลง และหากหน่วยงานใดมีกิจกรรมเพิ่มเติมตามประสบการณ์และความจำเป็น จะได้รับอนุมัติให้ดำเนินการแต่ให้ปรับใช้จากวงเงินที่ได้รับการอนุมัติแล้ว ไม่มีการเพิ่มงบประมาณ
- ประเมินการว่าในปี 2559 มีเงินอุดหนุนรวมของทุกหน่วยงาน (27 หน่วยงาน) ที่ให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อทำกิจกรรมทั้งสิ้น 68,290,000 บาท

ตารางที่ 24 : ตัวอย่างการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน (12 หน่วยงาน)

หน่วยงาน	กิจกรรมที่อุดหนุน	จำนวนเงินอุดหนุน
กรมกิจการเด็กและเยาวชน	• กิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ทุกระดับด้านเอดส์และยาเสพติด	42,280,000
สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา	• กิจกรรมชมรมด้านจิตอาสาพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์	8,000,000-10,000,000
สำนักพัฒนาส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถ พิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	• กิจกรรมด้านค่ายอาสาของกลุ่ม นักศึกษาทุน สสวท.	300,000
การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	• กิจกรรมโรงเรียนเชิงอนุรักษ์ (Eco School)	1,800,000
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	• กิจกรรมชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของมหาวิทยาลัยต่างๆ	1,000,000
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	• กิจกรรมของกลุ่มยุวทูต ป.ป.ช. ใน ระดับภาค	200,000
สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม	• กิจกรรมของกลุ่มเด็กและเยาวชน อาสาสมัครเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม	12,000,000
การไฟฟ้าฝ่ายผลิต	• โครงการของกลุ่มเด็กและเยาวชน	2,000,000

หน่วยงาน	กิจกรรมที่อุดหนุน	จำนวนเงินอุดหนุน
	• รางวัลการประกวดโครงการค่าย ดีเด่น	150,000
มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	• โครงการของกลุ่มเด็กและเยาวชน	560,000
ศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน	• โครงการเพื่อป้องกัน แก่ไขและเฝ้า ระวังปัญหายาเสพติด	ไม่ระบุจำนวน
สำนักโครงการ To Be Number One	• กิจกรรมกลุ่ม To Be Number One ในท้องถิ่น	ไม่ระบุจำนวน
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้าง เสริมสุขภาพ	• โครงการของกลุ่มเด็กและเยาวชน ในแผนงานสุขภาวะเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว	ไม่ระบุจำนวน
	• โครงการขนาดเล็กและกิจกรรม อย่างง่ายของกลุ่มเด็กและเยาวชน ในแผนสร้างสรรค์โอกาสและ นวัตกรรมสุขภาวะ	ไม่ระบุจำนวน

- สำหรับหน่วยงานที่มีงบประมาณที่จัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้แก่เด็กและเยาวชนมากที่สุด คือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นั้น ได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สภาเด็กและเยาวชนในระดับต่างๆ ดังนี้
 - สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย 573,200.00 บาท
 - สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร 300,000.00 บาท
 - สภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด 13,693,000.00 บาท
 - สภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ 17,560,000.00 บาท
 - สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล 10,975,000.00 บาท
 - พื้นที่สร้างสรรค์ต้นแบบ 51,800,00 บาท

กระบวนการสร้างและสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนของหน่วยงานภาครัฐ

ในด้านกระบวนการสร้างและสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนของหน่วยงานภาครัฐนั้นมี 3 ขั้นตอน คือ กระบวนการก่อนการสร้างและสนับสนุน/เตรียมสร้าง กระบวนการระหว่างการสร้างและสนับสนุน/พัฒนาศักยภาพและให้ทุน และกระบวนการหลังจากการสร้างและสนับสนุน/ติดตามเสริมให้เข้มแข็ง ดังปรากฏในแผนภูมิต่อไปนี้

- สำรวจสถานการณ์ในพื้นที่เป้าหมาย
- กำหนดกรอบเกณฑ์คุณสมบัติสมาชิกกลุ่มและประกาศรับสมัคร
- กำหนดประเด็นในการถ่ายทอด เรียนรู้ สร้างความตระหนัก จัดเตรียมโครงการ งบประมาณ
- ประสานความร่วมมือกับต้นสังกัด
- ตอบรับวิทยากรและสมาชิกกลุ่ม
- จัดประชุมชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เด็กและเยาวชนที่เข้ากลุ่ม
- จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ
- จัดเจ้าหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง รุ่นพี่ให้คำปรึกษาแนะนำ
- สนับสนุนให้คิดและพัฒนากิจกรรม/โครงการตามความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม
- จัดเวที พื้นที่ให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงโครงการ/กิจกรรม
- จัดแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
- ให้ทุน/แสวงหาทุนให้กลุ่มทำกิจกรรม
- สนับสนุนให้มีการสื่อสารผ่าน Social Media เพื่อการแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่น
- จัดกิจกรรมติดตามผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการเป็นระยะ และสนับสนุนให้คำปรึกษาในการพัฒนาคุณภาพหรือขยายผล
- ให้ข่าวสารข้อมูลการสร้างและสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนในภาพรวม เพื่อให้เกิดการรับรู้และยอมรับ
- ให้กลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมในเวทีสาธารณะตามความสนใจ
- ประสานเชื่อมโยงให้เข้าสู่ระบบการเรียนการสอน โดยจัดทำเป็นหลักสูตรสำหรับการประยุกต์ใช้
- ติดตามให้คำแนะนำปรึกษา
- จัดเวทีสรุปผลงาน/เวทีถอดบทเรียน
- จัดหาและมอบรางวัลโครงการ/กิจกรรมดีเด่นเป็นตัวอย่าง และมอบเครื่องหมายแสดงความเป็นกลุ่ม
- จัดทำสื่อเพื่อการถ่ายทอดความรู้

อย่างไรก็ตามมีข้อค้นพบว่าหน่วยงานส่วนใหญ่จะเน้นที่การพัฒนา ศักยภาพและให้ทุน และไม่มีกระบวนการเตรียมความพร้อมและการติดตามเสริมพลังให้เข้มแข็ง

กลุ่มเด็กและเยาวชนและกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการสร้างและสนับสนุนของภาครัฐ

การจำแนกประเภทของกลุ่มเด็กและเยาวชนและกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการสร้างและสนับสนุนของภาครัฐนั้นกระทำได้โดยพิจารณาจากการสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวของเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มใหม่ แล้วมีการพัฒนา

ศักยภาพ และส่งเสริมให้ทำกิจกรรม หรือการแสวงหากลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีลักษณะเป็นกลุ่มก้อนหรือรวมตัวกันอยู่แล้ว และพัฒนาศักยภาพรวมทั้งสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมใหม่ๆขึ้น ดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวของเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มใหม่ โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีเด็กและเยาวชนอยู่ในสังกัด ให้ส่งผู้แทนเด็กและเยาวชนเข้ามาเพื่อรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และพัฒนาศักยภาพรวมทั้งสนับสนุนให้ทำกิจกรรมตามประเด็นที่หน่วยงานต้องการ
2. การนำประเด็นที่หน่วยงานต้องการถ่ายทอดเข้าไปยังสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันแล้วพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนให้ทำกิจกรรม
3. การนำประเด็นที่หน่วยงานต้องการถ่ายทอดเข้าไปในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งมีการรวมกลุ่มกันอยู่แล้วหรือมีลักษณะเป็นกลุ่มก้อน โดยมีภารกิจเฉพาะในสถานศึกษา เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และขอให้ผนวกองค์ความรู้/กิจกรรม ตามประเด็นเข้าไปกับกิจกรรมที่มีอยู่แล้ว และสนับสนุนให้ทำกิจกรรมใหม่ตามประเด็นนั้นๆ
4. การร่วมมือกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีอยู่แล้วทั้งที่เป็นทางการและเป็นกลุ่มอิสระ และพัฒนาศักยภาพรวมทั้งสนับสนุนให้ทำกิจกรรมตามประเด็นที่ต้องการ

บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ในปี 2557 และปี 2558 สภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลจากองค์กรพัฒนาเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในด้านระดับการดำเนินงาน พื้นที่การดำเนินงาน ประเด็นกิจกรรมของการพัฒนาเด็กและเยาวชน และงบประมาณดำเนินงาน จากการวิเคราะห์ข้อมูลมีส่วนที่บ่งชี้ถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ดังนี้

ตารางที่ 25 : ระดับการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

ระดับการดำเนินงาน	ปี 2557		ปี 2558	
	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
ระดับประเทศ	40	62.5	46	63.0
ระดับจังหวัด	10	15.7	12	16.4
ระดับชุมชน	7	10.9	10	13.7
ไม่ระบุ	7	10.9	5	6.9
รวม	64	100.0	73	100.0

- องค์กรพัฒนาเอกชนที่ตอบแบบสอบถามในปี 2558 เพิ่มขึ้นจากปี 2557 จำนวน 9 องค์กร ซึ่งในจำนวนที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นองค์กรระดับประเทศ 6 องค์กร ระดับจังหวัด 2 องค์กร และระดับชุมชน 3 องค์กร และจำนวนองค์กรที่ไม่ได้ระบุระดับการดำเนินงานลดลง 2 องค์กร

ตารางที่ 26 : พื้นที่การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

พื้นที่ดำเนินงาน	ปี 2557 (N = 64)		ปี 2558 (N = 73)	
	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
ภาคเหนือ	37	57.8	39	53.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	33	51.6	35	48.0
ภาคกลาง	34	53.1	38	52.0
ภาคตะวันออก	18	28.1	21	28.8
ภาคตะวันตก	16	25.0	16	21.9
กรุงเทพฯและปริมณฑล	44	68.8	49	67.1
ภาคใต้	32	50.0	39	53.4

- มากกว่าครึ่งหนึ่งขององค์กรที่ตอบแบบสอบถามในปี 2557 และ 2558 ดำเนินการในหลายพื้นที่ ในปี 2557 มีจำนวนขององค์กรที่ดำเนินการในพื้นที่ภาคเหนือ และกรุงเทพฯและปริมณฑลมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนองค์กรที่ตอบแบบสอบถาม 64 องค์กร คือ ภาคเหนือ 37 องค์กร หรือร้อยละ 57.8 และ กรุงเทพฯและปริมณฑล 44 องค์กรหรือร้อยละ 68.8 ในทำนองเดียวกันในปี 2558 มีจำนวนองค์กรที่ดำเนินการในพื้นที่ภาคเหนือและกรุงเทพฯและปริมณฑลมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนองค์กรที่ตอบแบบสอบถาม 73 องค์กร คือ ภาคเหนือ 39 องค์กรหรือร้อยละ 53.4 และกรุงเทพฯและปริมณฑล 49 องค์กรหรือร้อยละ 67.1
- นอกจากนี้พบว่าจำนวนองค์กรที่ดำเนินงานในแต่ละพื้นที่เพิ่มขึ้นทุกภาค ยกเว้นภาคตะวันตกที่มีจำนวนองค์กรเท่าเดิม คือ 16 องค์กรหรือร้อยละ 25.0 ในปี 2557 ซึ่งมีจำนวนองค์กรที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 64 องค์กร และร้อยละ 21.9 ในปี 2558 ซึ่งมีจำนวนองค์กรที่ตอบแบบสอบถามเพิ่มขึ้นเป็น 73 องค์กร

ตารางที่ 27 : ประเด็นการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชน

ประเด็นการดำเนินงาน	ปี 2557 (N = 64)		ปี 2558 (N = 73)	
	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
การส่งเสริมครอบครัว	34	53.1	35	47.9
การส่งเสริมด้านโภชนาการ	27	42.2	26	35.6
การส่งเสริมด้านความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บ	19	29.7	17	23.3
การสนับสนุนด้านที่พักอาศัยและสภาพความเป็นอยู่	11	17.2	11	15.1

การสนับสนุนทุนการศึกษา/อุปกรณ์การศึกษา	46	71.1	52	71.2
การส่งเสริมด้านศาสนา/วัฒนธรรม/ภูมิปัญญาท้องถิ่น	24	37.5	27	37.0
การส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	9	14.1	12	16.4
การส่งเสริมทักษะอาชีพ	26	40.6	28	38.4
การส่งเสริมด้านจิตอาสา	38	59.4	48	65.8
การส่งเสริมด้านสิทธิเด็ก	33	51.6	33	45.2
การคุ้มครองแรงงานเด็ก	14	21.9	12	16.4
การต่อต้านการล่วงละเมิดต่อเด็ก	23	35.9	22	30.1
การต่อต้านสิ่งเสพติด/อบายมุข	22	34.4	25	34.2
การสนับสนุนในการออกระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวกับเด็ก	20	31.3	15	20.5
การช่วยเหลือเด็กพิการ/เด็กกลุ่มพิเศษ/เด็กด้อยโอกาส	33	51.6	37	50.7
การช่วยเหลือดูแลเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์	18	28.1	16	21.9
การช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ	12	18.8	10	13.7
การช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากอุบัติเหตุ	6	9.4	6	8.2
การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	21	32.8	27	37.0
ประเด็นการดำเนินงาน	ปี 2557 (N = 64)		ปี 2558 (N = 73)	
	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
การผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน	25	39.1	25	34.2
การพัฒนาความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมให้เด็กและเยาวชนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	18	28.1	15	20.5
จัดตั้งสายด่วนให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชน	4	6.3	4	5.5

การส่งเสริมสุขภาพกาย/สุขภาพจิต	24	37.5	28	38.4
การสนับสนุนด้านสาธารณสุข	21	32.8	15	20.5
การส่งเสริมสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์/ เพศวิถี	21	32.8	23	31.5
การสนับสนุนด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ อาชีวศึกษา/การศึกษานอกระบบ	26	40.6	30	41.1
การส่งเสริมด้านกิจกรรม/กีฬา/ นันทนาการ/ศิลปะ	24	37.5	29	39.7
การส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	23	35.9	20	27.4
การส่งเสริมทักษะชีวิต	33	51.6	33	45.2
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและ เยาวชน	42	65.6	50	68.5
การสนับสนุนเครือข่ายเด็กและเยาวชน	26	40.6	29	39.7
การปกป้องและคุ้มครองเด็ก	30	46.9	25	34.2
การต่อต้านการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก	20	31.3	18	24.7
การต่อต้านการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก	26	40.6	25	34.2
การควบคุมดูแลด้านสื่อ/เทคโนโลยีที่ เหมาะสมกับเด็ก	13	20.3	15	20.5
การสนับสนุนด้านสังคมสงเคราะห์	29	45.3	29	39.7
การช่วยเหลือดูแลเด็กและเยาวชนที่ ต้องคดี	5	7.8	7	9.6
ประเด็นการดำเนินงาน	ปี 2557 (N = 64)		ปี 2558 (N = 73)	
	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
การช่วยเหลือดูแลเด็กต่างชาติ/ ไร้สัญชาติ/ชาติพันธุ์/อพยพลี้ภัย	21	32.8	18	24.7
การช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	9	14.1	10	13.7
การสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้	18	28.1	18	24.7
การพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเด็ก/	27	42.2	29	39.7

ดูแลเด็ก/คุ้มครองเด็ก				
การสร้างครอบครัวทดแทนสำหรับเด็กที่สูญเสียผู้ปกครอง	6	9.4	5	6.8
อื่นๆ	12	18.8	10	13.7

จากปี 2557 ถึงปี 2558 องค์การพัฒนาเอกชนที่ตอบแบบสอบถามซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 64 องค์การ เป็น 73 องค์การได้ระบุประเด็นที่ดำเนินการหลากหลาย โดยเมื่อเปรียบเทียบกับกันระหว่างปี 2557 และ 2558 แล้วมีนัยยะสำคัญ ดังนี้

- ประเด็นที่มีจำนวนองค์กรเพิ่มขึ้นมี 18 ประเด็น และมีจำนวนองค์กรเพิ่มขึ้น 5 องค์การขึ้นไป มี 4 ประเด็น คือ การสนับสนุนทุนการศึกษา/อุปกรณ์การศึกษา การส่งเสริมด้านจิตอาสา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน การส่งเสริมด้านกิจกรรม/กีฬา/นันทนาการ/ศิลปะ
- ประเด็นที่มีจำนวนองค์กรลดลงมี 17 ประเด็นและมีจำนวนองค์กรลดลง 5 องค์การขึ้นไปมี 3 ประเด็น คือ การสนับสนุนการออกระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก การปกป้องคุ้มครองเด็กและความสุข สนับสนุนด้านสาธารณสุข
- ประเด็นที่มีจำนวนองค์กรคงที่มี 8 ประเด็น คือ การสนับสนุนด้านที่อยู่พักอาศัยและสภาพความเป็นอยู่ การส่งเสริมด้านสิทธิเด็ก การช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากอุบัติเหตุ การผลิตสื่อการเรียนรู้เพื่อเด็กและเยาวชน การจัดตั้งสายด่วนให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชน การพัฒนาทักษะชีวิต การสนับสนุนด้านสังคมสงเคราะห์ การสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้
- สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน คือ การส่งเสริมด้านจิตอาสา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนนั้น มีจำนวนองค์กรที่ดำเนินการเกินครึ่งหนึ่งและมากเป็นที่ 2 รองจากเรื่องการสนับสนุนทุนการศึกษา/อุปกรณ์การศึกษาทั้งในปี 2557 และ 2558 รวมทั้งในปี 2558 มีการเพิ่มจำนวนองค์กรจากปี 2557 ถึง 10 องค์กรในประเด็นการส่งเสริมจิตอาสา และ 8 องค์กรในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
- การสนับสนุนเครือข่ายเด็กและเยาวชนและการส่งเสริมทักษะชีวิตเป็นอีก 2 ประเด็น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และในปี 2558 มีจำนวนองค์กรที่ดำเนินงานในประเด็นนี้เพิ่มขึ้นจาก 26 เป็น 29 องค์กร ในการสนับสนุนเครือข่ายเด็กและเยาวชน และจำนวนคงที่ คือ 33 องค์กรในการพัฒนาทักษะชีวิต

ตารางที่ 28 : งบประมาณดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

งบประมาณการดำเนินงาน	ปี 2557		ปี 2558	
	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
น้อยกว่า 100,000	1	1.6	2	2.7

100,000 – 500,000	6	9.4	15	20.6
500,501 – 1,000,000	4	6.2	15	20.6
1,000,001 – 5,000,000	12	18.8	10	13.7
5,000,001 – 10,000,000	11	17.2	7	9.5
มากกว่า 10,000,000	20	31.3	15	20.6
มากกว่า 50,000,000	2	3.1	2	2.7
มากกว่า 100,000,000	4	6.2	3	4.1
ไม่ระบุ	4	6.2	4	5.5
รวม	64	100.0	73	100.0

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลในด้านงบประมาณดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในปี 2557 กับปี 2558 มีข้อสังเกต ดังนี้

- จำนวนองค์กรที่มีงบประมาณตั้งแต่ 1,000,000 บาท ลงมาเพิ่มขึ้นจาก 11 องค์กร ในปี 2557 เป็น 32 องค์กร ในปี 2558
- จำนวนองค์กรที่มีงบประมาณตั้งแต่ 1,000,001 บาท ถึงมากกว่า 10,000,000 บาท ลดลงจาก 43 องค์กร ในปี 2557 เป็น 32 องค์กร ในปี 2558
- จำนวนองค์กรที่มีงบประมาณมากกว่า 50,000,000 บาท คงเดิมคือ 2 องค์กร
- จำนวนองค์กรที่มีงบประมาณมากกว่า 100,000,000 บาท ลดลงจาก 4 องค์กร ในปี 2557 เป็น 3 องค์กร ในปี 2558
- 39 องค์กร หรือร้อยละ 53.4 ของจำนวนองค์กรที่ตอบแบบสอบถามระบุว่าเนื่องจากมีวิกฤตทางเศรษฐกิจ ในปี 2558 จึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณน้อยลงกว่าเดิม และไม่สามารถระดมทรัพยากรได้มากเท่า ปี 2557

บทบาทภาคธุรกิจในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ข้อมูลที่สำรวจจากภาคธุรกิจจำนวน 42 บริษัทในปี 2557 และ 48 บริษัทในปี 2558 ในเรื่องบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ประเภทของธุรกิจ จุดเน้นการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พื้นที่การสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนและงบประมาณสนับสนุน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจทั้ง 4 ด้านแล้ว มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ดังนี้

ตารางที่ 29 : ประเภทของธุรกิจ

ประเภทของธุรกิจ	ปี 2557		ปี 2558	
	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
อุตสาหกรรมหลัก	12	28.6	12	25.0

ประเภทของธุรกิจ	ปี 2557		ปี 2558	
	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
การเงิน	13	30.9	13	27.1
บริการ	3	7.1	8	16.7
ขายปลีก/ขายส่ง	8	19.0	5	10.4
ผลิตสื่อ	2	4.8	3	6.2
ผลิต/จำหน่ายเครื่องอุปโภค/บริโภค	2	4.8	7	14.6
ไม่ตอบ	2	4.8	-	-
รวม	42	100.0	48	100.0

- จำนวนบริษัทในประเภทธุรกิจด้านอุตสาหกรรมหลักและการเงินในปี 2557 และ 2558 คงเดิม คือ ด้านอุตสาหกรรมหลัก 12 บริษัท และด้านการเงิน 13 บริษัท
- ทั้งในปี 2557 และปี 2558 จำนวนธุรกิจด้านการเงินมีมากที่สุด คือ 13 บริษัท
- ในปี 2557 จำนวนธุรกิจที่น้อยที่สุด คือ ด้านการผลิตสื่อและการผลิต/จำหน่ายเครื่องอุปโภค/บริโภค คือ 2 บริษัท ในขณะที่ในปี 2558 จำนวนธุรกิจด้านการผลิตสื่อเพิ่มขึ้น 1 บริษัท และการผลิต/จำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น 5 บริษัท
- จำนวนธุรกิจด้านการให้บริการเพิ่มขึ้นจากปี 2557 คือ จาก 3 บริษัทเป็น 8 บริษัทในปี 2558 ในขณะที่จำนวนธุรกิจด้านขายปลีก/ขายส่งลดลงจาก 8 บริษัทในปี 2557 เป็น 5 บริษัทในปี 2558

ตารางที่ 30 : พื้นที่การสนับสนุน

พื้นที่การดำเนินงาน	ปี 2557 (N = 42)		ปี 2558 (N = 48)	
	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
ภาคเหนือ	16	38.1	17	35.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	16	38.1	18	37.5
ภาคตะวันออก	15	35.7	13	29.2
ภาคกลาง	21	50.0	18	37.5
ภาคตะวันตก	14	33.3	12	25.0
กรุงเทพฯและปริมณฑล	30	71.4	19	39.4
ภาคใต้	12	28.6	15	31.2

- เมื่อเปรียบเทียบพื้นที่การสนับสนุนของภาครัฐกิจในปี 2557 กับปี 2558 จะเห็นความแตกต่างกันชัดเจนในการกระจายตัวของพื้นที่ ในปี 2557 มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนบริษัทที่ตอบแบบสอบถามสนับสนุนการทำงานในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล คือ 30 บริษัทหรือร้อยละ 71.4 ในขณะที่ในปี 2558 มีการกระจายตัวของพื้นที่ทำให้ความแตกต่างในด้านจำนวนของบริษัทที่สนับสนุนในแต่ละพื้นที่ไม่ต่างกันมาก และถึงแม้ว่าจำนวนบริษัทที่สนับสนุนในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑลจะมากที่สุด คือ 19 บริษัท แต่ก็ยังเป็นเพียงร้อยละ 39.4 ของบริษัทที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557 ในปี 2558 มีการกระชับจำนวนพื้นที่การสนับสนุนและการกระจายตัวลงสู่ท้องถิ่น โดยไม่กระจุกอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑลของบริษัทที่ตอบแบบสอบถามอย่างเห็นได้ชัดเจน
- นอกจากจำนวนบริษัทที่สนับสนุนการดำเนินงานในกรุงเทพและปริมณฑลในปี 2558 จะลดลงจากปี 2557 ถึง 11 บริษัทแล้ว ยังมีภาคตะวันออกและภาคตะวันตกที่มีจำนวนบริษัทลดลงภาคละ 2 บริษัท ส่วนภาคกลางจำนวนลดลง 3 บริษัท

ตารางที่ 31 : จุดเน้นการสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชน (ตั้งแต่ 10 บริษัทขึ้นไป)

จุดเน้นการสนับสนุน	ปี 2557 (N = 42)		ปี 2558 (N = 48)	
	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
ทุนการศึกษา	31	73.8	35	72.9
กิจกรรม/กีฬา/นันทนาการ/ศิลปะ	19	45.2	21	43.7
ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส	17	40.5	20	41.7
ทักษะอาชีพ	15	35.7	15	31.2
จิตอาสา	15	35.7	15	37.5
อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	14	33.3	16	33.3
สื่อการเรียนรู้	12	28.6	13	27.1
การมีส่วนร่วม	10	23.8	14	29.1
วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี	10	23.8	15	31.2

- จากข้อมูลในปี 2557 และ 2558 เห็นได้ชัดว่ามีการเพิ่มจำนวนบริษัทที่มีจุดเน้นในการสนับสนุนถึง 7 ใน 8 ด้าน และมีเพียงด้านทักษะด้านอาชีพที่มีจำนวนบริษัทคงที่ คือ 15 บริษัททั้งในปี 2557 และ 2558
- จุดเน้นที่มีจำนวนบริษัทสนับสนุนมากที่สุด คือ ทุนการศึกษา ซึ่งในปี 2557 มีจำนวน 31 บริษัท หรือร้อยละ 73.8 ของจำนวนบริษัทที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด คือ 42 บริษัทและในปี 2558 มีจำนวน 35 บริษัท หรือร้อยละ 72.9 ของจำนวนบริษัทที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด คือ 48 บริษัท

- สำหรับจุดเน้นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนมี 2 ด้าน คือ ด้านจิตอาสาและด้านการมีส่วนร่วม นั้นในปี 2558 มีจำนวนบริษัทที่สนับสนุนเพิ่มขึ้นจากปี 2557 โดยด้านจิตอาสาเพิ่มจาก 15 บริษัทเป็น 18 บริษัทและการมีส่วนร่วมเพิ่มจาก 10 บริษัท เป็น 14 บริษัท อย่างไรก็ตามจำนวนบริษัทที่มีจุดเน้นในด้านที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของทั้ง 2 ปี ยังไม่ถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนบริษัทที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด
- ประเด็นการสนับสนุนอีก 2 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม คือ การสนับสนุนเครือข่ายเด็กและเยาวชน ซึ่งมีจำนวนบริษัทที่สนับสนุนด้านนี้น้อยมาก คือ 6 บริษัทในปี 2557 และ 7 บริษัทในปี 2558 ในขณะที่การส่งเสริมทักษะชีวิต มีจำนวนบริษัทที่สนับสนุนคงที่ทั้งในปี 2557 และปี 2558 คือ 7 บริษัท

ตารางที่ 32 : งบประมาณสนับสนุน

งบประมาณสนับสนุน	ปี 2557		ปี 2558	
	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
น้อยกว่า 100,000	5	11.9	6	12.5
100,000 – 500,000	10	23.8	20	41.7
500,501 – 1,000,000	3	7.1	8	16.7
1,000,001 – 5,000,000	11	26.2	6	12.5
5,000,001 – 10,000,000	3	7.1	2	4.2
มากกว่า 10,000,000	6	14.4	4	8.3
มากกว่า 50,000,000	3	7.1	2	4.1
มากกว่า 100,000,000	1	2.4	0	0.0
รวม	42	100.0	48	100.0

- ในปี 2558 บริษัทที่สนับสนุนงบประมาณต่ำกว่า 100,000 บาท 100,000 – 500,000 บาท และ 500,001 – 1,000,000 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2557 จาก 5 เป็น 6 บริษัท จาก 10 เป็น 20 บริษัท และจาก 3 เป็น 8 บริษัท ตามลำดับ
- บริษัทที่สนับสนุนงบประมาณในปี 2558 ตั้งแต่ 1,000,001 บาทขึ้นไป จนถึงมากกว่า 50,000,000 บาท มีจำนวนลดลงจากปี 2557 โดยลดลงจาก 23 เป็น 14 บริษัท
- ไม่มีบริษัทใดที่ตอบแบบสอบถามในปี 2558 ที่มีงบประมาณสนับสนุนมากกว่า 100,000,000 บาท ในขณะที่ในปี 2557 มี 1 บริษัท

บทที่ 7 : สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชน ด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม” มีวัตถุประสงค์ในการรวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่นและเยาวชน และบริบทของชุมชน/โครงการ และสังคม/นโยบาย เพื่อให้ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย และปฏิบัติการ ที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน สามารถนำไปจัดทำเป็นเอกสารประกอบในการนำเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

วิธีการศึกษาข้อมูลประกอบด้วย

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับสากล ภูมิภาคและประเทศ ใน 7 มิติ คือ 1.หลักการ 2.ทฤษฎี 3.นโยบาย 4.ยุทธศาสตร์และแผน 5.งานวิจัย 6.กรณีศึกษา 7.และคู่มือปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ความรู้ด้านวิชาการที่เป็นองค์รวมและครอบคลุมอย่างกว้างขวาง
2. การศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการจัดการประชุมกลุ่มย่อยของวัยรุ่น เยาวชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ และการประชุมหรือสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้เสียงสะท้อนและข้อเสนอแนะจากวัยรุ่นและเยาวชน และข้อมูลจากภาครัฐที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
3. การศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นแกนนำในพื้นที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในการมีส่วนร่วม รวมทั้งองค์กรเอกชนและภาคธุรกิจ ในด้านการให้ความสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ผลของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล คือ สารสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน 5 เรื่อง คือ ความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน สถานการณ์การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย กระบวนการและประสบการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม และบทบาทของภาคส่วนของสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญของแต่ละเรื่อง ดังนี้

1. ความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ในระดับสากล ภูมิภาคและประเทศ ระบุว่าการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสิทธิของเด็กและเยาวชนทุกคน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติที่จะแสดงออก แสวงหาและได้รับข้อมูลข่าวสารและรวมกลุ่มทำกิจกรรม โดยเป็นไปด้วยความเต็มใจ ไม่มีการบังคับหรือทำพ้อเป็นพิธีหรือหาประโยชน์ และผู้ใหญ่ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในบริบทของครอบครัว สถานศึกษา โครงการ องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศและนานาชาติ ตามความเหมาะสมของวัยวุฒิและคุณวุฒิ โดยเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้คิดริเริ่มลงมือทำ และติดตามประเมินผล ส่วนวัยรุ่นและเยาวชนที่เข้าร่วมการศึกษาข้อมูล

เน้นการมีส่วนร่วมในระดับชุมชนและสังคม และให้ความหมายและขอบเขตไว้ว่าเป็น การมีส่วนร่วมทุก
ขั้นตอนของวงจรกิจการพัฒนาชุมชนและสังคมได้แก่ ขั้นตอนคิดริเริ่มวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอน
ติดตามประเมินผล ขั้นตอนเผยแพร่ข้อมูลและรณรงค์ และขั้นตอนการขยายผลงาน

2. สถานการณ์การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

- มีกลุ่มเด็กและเยาวชนจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศที่ทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม และสามารถแบ่งกลุ่มได้เป็นกลุ่มที่เป็นทางการ คือ สภาดูแลเด็กและเยาวชน กลุ่มอิสระที่รวมตัวกันเอง กลุ่มในสถานศึกษา และกลุ่มที่หน่วยงานจัดตั้งขึ้น แต่กลุ่มเหล่านี้ยังไม่เชื่อมโยงให้เป็นปึกแผ่น และสภาดูแลเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลไกหลักที่เป็นทางการก็ยังไม่สามารถเป็นแกนนำได้อย่างแท้จริง เนื่องจากมีข้อจำกัดในการทำงานตามกรอบนโยบายของรัฐ ซึ่งกำหนดบทบาทและประเด็นที่ต้องดำเนินการ ทำให้ไม่สามารถประสานงานและร่วมมือกับกลุ่มเยาวชนอื่นๆ ได้อย่างเต็มที่ บทบาทของเด็กและเยาวชนในการมีส่วนร่วมจึงยังไม่มีพลังพอที่จะขับเคลื่อนงานอย่างเป็นองค์รวม หรือผลักดันข้อเสนอแนะให้เกิดเป็นนโยบายหรือการปฏิบัติได้อย่างเป็นทางการ
- ยังไม่มีกลไกที่รับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนที่ชัดเจน ถึงแม้ว่าจะมีคณะอนุกรรมการส่งเสริมกิจการสภาเด็กและเยาวชน และมีกลุ่มงานที่รับผิดชอบดูแลงานของสภาเด็กและเยาวชนและกลุ่มเยาวชนอื่นๆ อยู่ในโครงสร้างของกรมกิจการเด็กและเยาวชน แต่การทำงานไม่ครอบคลุมเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มและมีข้อจำกัดด้านศักยภาพในการทำงาน
- มีการกำหนดการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในด้านยุทธศาสตร์และแผนงานของบางหน่วยงาน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ แต่ยังไม่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งหมด รวมทั้งการดำเนินงานยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร เนื่องจากข้อคิดเห็นของเด็กและเยาวชนยังไม่ได้รับการยอมรับและนำไปพิจารณาอย่างจริงจัง
- ภาคส่วนของสังคมตระหนักและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่จึงดำเนินการตามความต้องการของหน่วยงานในลักษณะกิจกรรมจิตอาสาเป็นครั้งคราว ซึ่งไม่มีความเข้มข้นในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่มีส่วนร่วม และไม่มีความต่อเนื่องของการทำงาน อีกทั้งไม่ได้มีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการกันจึงเกิดความซ้ำซ้อนหรือแย้งกันทำงานในที่สุด
- มีการพัฒนาระบบพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ทำงานเพื่อสังคม แต่พี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาไม่ได้รับการพัฒนาทักษะอย่างเพียงพอและเหมาะสม จึงไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการมีส่วนร่วม คือ โอกาสการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนไม่เท่าเทียมกัน และโอกาสในระดับนโยบายมีจำกัด มีการหาประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการที่แท้จริงของการมีส่วนร่วม ทศนคติทางลบของผู้ใหญ่

เรื่องบทบาทของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาสังคม ความอ่อนด้อยประสบการณ์ของเด็กและเยาวชน และการขาดพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาที่มีคุณภาพ

3. กระบวนการและประสบการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลของวัยรุ่นและเยาวชนที่เข้าร่วมการศึกษาพบว่า

- ประเด็นที่สำคัญ ซึ่งวัยรุ่นและเยาวชนได้มีส่วนร่วมและดำเนินการเป็นลำดับต้นๆ คือ กิจกรรมและพื้นที่สร้างสรรค์ นันทนาการ วัฒนธรรม กีฬา สิ่งแวดล้อมและอาสาพัฒนาชุมชนมีมากที่สุด ส่วนในเรื่องการป้องกันแก้ไขปัญหานั้นเรื่องยาเสพติด เพศ เอดส์ ความรุนแรง และสิทธิเด็ก ในขณะที่กิจกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมีน้อยที่สุด
- ขั้นตอนการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ คือ การร่วมคิด ร่วมทำ ส่วนขั้นการติดตามประเมินผล เผยแพร่ข้อมูลและขยายผลมีน้อย โดยเฉพาะในระดับพื้นที่ซึ่งเป็นการรับคำสั่งจากผู้ใหญ่ให้ทำงานมากที่สุด
- แม้ว่าจะมีการเปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นในระดับนโยบายแต่ความคิดเห็นดังกล่าวมักไม่ได้รับการพิจารณา หรือส่งต่อข้อมูลไปยังระดับสูงหรือนำไปใช้อย่างจริงจังโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- หน่วยงานที่ให้ความสนับสนุนแก่กลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ องค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรทุน หน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน สถานศึกษา และภาคธุรกิจ
- ความแตกต่างระหว่างบทบาทและการได้รับความสนับสนุนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นทางการกับกลุ่มอิสระ คือ กลุ่มที่เป็นทางการจะได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของเด็กและเยาวชนและได้รับความสนับสนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง แต่กลุ่มอิสระมีบทบาทในระดับชาติบ้าง ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับของสังคมและต้องพิสูจน์ตนเองด้วยผลงานที่เป็นรูปธรรมจึงจะได้รับการยอมรับและการสนับสนุน

4. การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม

มีแนวคิดที่ชัดเจนทั้งในระดับสากล ภูมิภาค และประเทศ รวมทั้งความคิดเห็นของวัยรุ่นและเยาวชนที่ให้ข้อมูลว่าต้องมีระบบการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม โดยมีข้อคำนึงถึง ดังนี้

- เนื้อหาการพัฒนาศักยภาพต้องครอบคลุมทั้งทักษะส่วนบุคคล ทักษะวิชาการ และทักษะการทำงาน
- กระบวนการพัฒนาศักยภาพต้องต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนทำงาน ระหว่างทำงาน และหลังงานสิ้นสุดแล้ว
- ต้องจัดระบบการพัฒนาศักยภาพให้ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชน โดยจัดระดับความเข้มข้นและเนื้อหาให้เหมาะสมกับบทบาท ระดับ และบริบทการมีส่วนร่วม รวมทั้งมีการติดตามสนับสนุน หรือเพิ่มเติมความรู้และทักษะของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง
- ปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ใหญ่ และพัฒนาทักษะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนให้กับพี่เลี้ยง ที่ปรึกษาและผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

- คุณสมบัติ คุณค่าและแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วม 8 ประการ ที่วัยรุ่นและเยาวชนที่เข้าร่วมการศึกษาข้อมูลครั้งนี้กำหนด คือ
 - มีความรู้เกี่ยวกับประเด็นที่ทำงาน/สถานการณ์ในพื้นที่ และความรู้รอบตัวทั่วไป
 - มีทัศนคติในด้านจิตอาสา เสียสละเพื่อส่วนรวม
 - มีคุณธรรมจริยธรรม และซื่อสัตย์ อดทน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - มีพฤติกรรมในด้านวินัย ตรงต่อเวลา กล้าแสดงออก
 - มีทักษะในการสื่อสาร การบริหารจัดการโครงการ การคิดเป็นระบบ
 - เข้าใจปัญหาในพื้นที่และต้องการสร้างการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์
 - เห็นคุณค่าของตนเองในการทำงาน
 - ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ฝึกฝนเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา
- ทักษะที่วัยรุ่นและเยาวชนที่เข้าร่วมการศึกษาข้อมูลครั้งนี้ต้องการพัฒนาเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วม คือ
 - ทักษะการแสดงออก การพูด นันทนาการ และการสื่อสารสาธารณะ
 - ทักษะการเข้าถึงสังคมและการหาประสบการณ์จากภายนอก
 - ทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน
 - ทักษะการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
 - ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ
 - ทักษะการเป็นผู้นำ
 - ทักษะการเจรจาต่อรองเพื่อเสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่
 - ทักษะการต่อสู้ การป้องกันตัวในสถานการณ์ฉุกเฉิน
 - ทักษะการทำงานในระบบเครือข่าย/การสร้างเครือข่าย
 - ทักษะการพัฒนาโครงการและการบริหารจัดการองค์กร/โครงการ/งบประมาณ
 - ทักษะการทำธุรกิจเพื่อสังคม
 - ทักษะด้านอาชีพ
 - การสร้างทัศนคติด้านจิตอาสา

5. บทบาทของภาคส่วนของสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ภาคส่วนของสังคมที่ร่วมในการศึกษาข้อมูลครั้งนี้ คือ ภาครัฐ องค์กรเอกชน และภาคธุรกิจ

- ภาครัฐที่ให้ข้อมูลมีทั้งสิ้น 27 หน่วยงาน ซึ่งมีทั้งที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และไม่ได้รับผิดชอบโดยตรงแต่มีการดำเนินงานโดยอาศัยโครงสร้างภายในรองรับ โดยจัดสรรงบประมาณสำหรับการสนับสนุนกลุ่มเยาวชน ให้ทำกิจกรรมเพื่อชุมชนและสังคม ตั้งแต่ปีละ 200,000 บาท จนถึงปีละ 280,000,000 บาท มีการสนับสนุนให้รวมกลุ่มหรือสนับสนุนการทำงานของกลุ่มที่มีอยู่แล้ว โดยการ

พัฒนาความรู้ในประเด็นของหน่วยงาน และสนับสนุนทรัพยากรในการทำงานเท่านั้น มีหน่วยงานจำนวนมากที่จัดการเตรียมความพร้อมก่อนการทำงานและติดตามเสริมพลังให้กลุ่มเข้มแข็ง หลังจากทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประเด็นของการทำงานส่วนใหญ่มักจะกำหนดโดยหน่วยงาน และเปิดโอกาสให้เด็กคิดริเริ่มเองน้อยมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการสนับสนุนเช่นนี้เป็นการให้กลุ่มเด็กและเยาวชนทำงานสนองภารกิจของหน่วยงานมากกว่าการสนับสนุนให้กลุ่มเด็กและเยาวชนได้มีโอกาสคิดริเริ่มและดำเนินงานของตนเอง และพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นเพื่อความก้าวหน้าของการทำงาน

- องค์กรเอกชน 73 องค์กรที่ให้ข้อมูลในปี 2558 มีระดับการดำเนินงานทั้งในระดับประเทศ จังหวัด และชุมชน และกระจายกันอยู่ทุกภาค มากกว่าครึ่งหนึ่งที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยตรง คือ การพัฒนาจิตอาสา การพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในชุมชน และการพัฒนาเครือข่ายเด็กและเยาวชน และร้อยละ 40 ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยการพัฒนาทักษะชีวิตในด้านที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม งบประมาณขององค์กรเอกชนที่ใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนแต่ละปีมีตั้งแต่น้อยกว่า 100,000 บาท จนถึงมากกว่า 100,000,000 บาท แต่ไม่ได้มีการจำแนกว่าใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะเท่าใด
- ภาคธุรกิจที่ให้ข้อมูลในปี 2558 มี 48 บริษัท ซึ่งครอบคลุมประเภทของธุรกิจตั้งแต่อุตสาหกรรมหลัก การเงิน การให้บริการ การขายปลีก/ขายส่ง การผลิตสื่อ การผลิตและจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภค และพื้นที่ที่ให้ความสนับสนุนงานด้านเด็กและเยาวชนกระจายตัวอยู่ในทุกภาค อย่างไรก็ตามมีจำนวนบริษัทที่สนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านจิตอาสา และการพัฒนาชุมชนไม่ถึงครึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ในจำนวนงบประมาณการสนับสนุนในแต่ละปี ซึ่งมีตั้งแต่น้อยกว่า 100,000 บาท จนถึงมากกว่า 100,000,000 บาท ไม่ได้มีการแยกประเด็นการสนับสนุนว่าเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมเท่าใด

ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนนี้เป็นผลมาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทำให้สามารถถ่วงถ่วงจนตกผลึกเป็นสาระสำคัญ 2 ระดับ คือ ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ดังนี้

ระดับนโยบาย

1. รัฐต้องจัดให้มีกลไกรับผิดชอบเรื่องการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดเอกภาพและพลังในการทำงาน เนื่องจากในปัจจุบันกระแสการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นที่แพร่หลายทำให้เกิดกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย ซับซ้อน ไม่เป็นไปในทิศทางที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นองค์รวม และในหลายครั้งเป็นการบั่นทอนศักยภาพและพลังของเด็กและเยาวชน

2. รัฐและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมยาวนานในด้านการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ต้องร่วมมือกันในการรณรงค์อย่างเป็นระบบเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแก่สังคม และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเด็กและเยาวชนในเรื่องความหมายและขอบเขตที่แท้จริงของการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณค่าของเด็กและเยาวชน
3. หน่วยงานที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชน รวมทั้งสถานศึกษาทุกระดับ ต้องสนับสนุนการรวมกลุ่มของเด็กและเยาวชนเพื่อทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนและสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้รวมตัวกันเป็นเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มอย่างต่อเนื่องจริงจัง
4. รัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันสร้างระบบการพัฒนาศักยภาพเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยครอบคลุมเด็กและเยาวชน พี่เลี้ยง ที่ปรึกษา และผู้รับผิดชอบการพัฒนาเด็กและเยาวชน
5. ต้องมีการจัดระบบการสนับสนุนทรัพยากรสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนในการทำงานพัฒนาให้เพียงพอเหมาะสมและต่อเนื่อง รวมทั้งครอบคลุมกลุ่มเยาวชนทุกประเภทและทุกระดับ
6. รัฐและองค์กรเอกชนด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งเครือข่ายเยาวชน ควรมีแผนการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนระดับชาติให้เข้มแข็งและยกระดับสถานะให้เป็นส่วนหนึ่งของ **จุดภาคีการพัฒนา** ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเศรษฐกิจ และเครือข่ายเยาวชน รวมทั้งเป็นตัวแทนอย่างเป็นทางการที่มีคุณภาพของเยาวชนไทยในเวทีระดับภูมิภาค และระดับโลกในอนาคต

ระดับปฏิบัติการ

1. พิจารณาโครงสร้างเดิมในกรมกิจการเด็กและเยาวชนทั้งในระดับกลุ่มงานและระดับอนุกรรมการ และปรับปรุงโครงสร้าง และองค์กร กรรมการ/บุคลากร ให้ครอบคลุมกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกประเภท และเพิ่มเติมบทบาทในการเชื่อมประสานการทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายเด็กและเยาวชนให้เข้มแข็ง สามารถเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนไทยในเวทีทุกระดับได้ รวมทั้งรับผิดชอบในการจัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนด้วย
2. พัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล โดยเริ่มตั้งแต่การสนับสนุนการรวมกลุ่มและการพัฒนาเครือข่ายระหว่างกลุ่ม → การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเพื่อเพิ่มพลัง → การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมทุกระดับและทุกขั้นตอนของการทำงาน → การจัดระบบพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาที่มีคุณภาพ → การสนับสนุนทรัพยากรอย่างทั่วถึงต่อเนื่อง → และการยอมรับสถานะของเครือข่ายเยาวชนระดับชาติในการเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันของจุดภาคีการพัฒนา รวมทั้งรณรงค์ผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางนี้ไปใช้ตามความเหมาะสม
3. พัฒนาชุดหลักสูตร/คู่มือการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย และครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงบริบทของการมีส่วนร่วม

และเน้นทักษะส่วนบุคคล ทักษะวิชาการ และทักษะการทำงาน แล้วจัดกระบวนการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4. กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อการทำงานพัฒนาของนักเรียนนักศึกษา และจัดสรรทรัพยากรเพื่อกิจกรรมของกลุ่มดังกล่าวอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง
5. พัฒนาระบบการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมแบบเป็นขั้นบันได ตั้งแต่สนับสนุนกิจกรรมย่อยของกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ที่มีอยู่เดิมหรือกลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่ → โครงการขนาดเล็กของกลุ่มเยาวชนที่ทำงานประสบผลสำเร็จและต้องการขยายผล หรือกลุ่มเยาวชนที่มีประสบการณ์และศักยภาพในการบริหารจัดการโครงการ → โครงการขนาดใหญ่เพื่อการทำงานแบบเครือข่ายกลุ่มเยาวชนโดยแกนนำของกลุ่มเยาวชน ทั้งในมิติของพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายหรือประเด็นที่มีการเชื่อมประสานการทำงานของกลุ่มเยาวชนหลายกลุ่ม และรณรงค์ให้หน่วยงานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนนำระบบดังกล่าวไปใช้ตามความเหมาะสม
6. กำหนดให้ภาครัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากเครือข่ายเยาวชนระดับชาติได้เข้าร่วมในคณะกรรมการระดับนโยบาย เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของเด็กและเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรเพื่อให้ผู้แทนของเครือข่ายเยาวชนระดับชาติได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนเด็กและเยาวชนไทยในเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลกได้อย่างภาคภูมิใจและมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก

กรมกิจการเด็กและเยาวชน.(2559).รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2558. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กองอาเซียน สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). อาเซียน 2025: มุ่งหน้าไปด้วยกัน ASEAN 2025 : Forging Ahead Together. โรงพิมพ์อาสาธาติดินแดน กรมการปกครอง.

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิตราภรณ์ วนัสพงศ์. (2558).รายงานสรุป A Way Forward : Empowering the Youth in Thailand. การวิเคราะห์ศักยภาพและกรอบยุทธศาสตร์ เรื่องการมีส่วนร่วม & การทำงานแบบเสริมพลังเด็กและเยาวชนในแผนงานและนโยบายเกี่ยวกับเรื่องเพศเชิงบวกในประเทศไทย. กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA).

มูลนิธิเพื่อคนไทย. (2557). รายงาน“คนไทย”มอนิเตอร์ 2557: เสียงเยาวชนไทย(Youth Today). แหล่งที่มา: http://khonthaifoundation.org/wp-content/files/5___Full_version_2557.pdf. ค้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน, 2559.

สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2545).การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย ฉบับปรับปรุง Young People Participation in Thai Context. 2012.

_____(2555). วิสัยทัศน์แห่งชาติสำหรับเด็กและเยาวชน ปี 2570.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.(2559). แผนการดำเนินงานประจำปี 2560. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์สุขภาพ.

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก. (2550). โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก (A World Fit for Children) แปลจากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ (ฉบับที่ 27) (UNGASS) ว่าด้วยโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ระหว่างวันที่ 8 – 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 ณ นครนิวยอร์ก. สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและ

พิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

____ (2550). พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550. สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

____ (2550). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก Convention on the Rights of the Child. สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

Adolescent Development and Participation Unit and Commonwealth Youth Program.(2014).
Tool Kit on Promoting Meaningful Children’s and Young People’s Participation.
UNICEF.

ASEAN Division. (2015). The ASEAN Regional Plan of Action on the Elimination of Violence against Children (ASEAN RPA on EVAC). Ministry of Social Development and Human Security.

____ (2016). ASEAN Guidelines for a Non-Violent Approach to Nurture , Care and Development of Children in All Settings. Ministry of Social Development and Human Security.

ASEAN Secretariat. (2016). ASEAN 5 – Year Workplan on Youth (2016-2020).

Hart, Roger A. (1992). Child Participation : from Tokenism to Citizenship. UNICEF International Child Development Center.

International Youth Foundation. (2002). What Works in Youth Participation : Case Studies from Around the World.

Save the Children. (2005). Practice Standards in Children’s Participation. Online at:
<http://resourcecentre.savethechildren.se/sites/default/files/documents/3043.pdf>
(accessed Sep 19, 2016).

Search Institute. (2553). Developmental Assets. Online at : <http://www.searchinstitute.org/research/developmental-assets> (accessed September 19,2016).

UNDP.(2014).UNDP Youth Strategy 2014-2017 : Empower Youth, Sustainable Future. Online at : <http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/democratic-governance/youthstrategy.html> (accessed Sep 27,2016).

UNICEF. (2006). Child and Youth Participation Resource Guide. Online at:
http://www.unicef.org/ceecis/Child_Youth_Resource_Guide.pdf (accessed Sep 19, 2016)

World Vision. (2009). World Vision's Guidelines for Child Participation. Online at:
http://www.wvi.org/sites/default/files/WV_Guidelines_on_Child_Participation.pdf
(accessed sep 19,2016).

แบบสอบถามการศึกษาเรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชน
ด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน”

จัดโดย ทีมงานกลาง (core team) การศึกษา ฯ

โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนกลไกระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านเด็กและเยาวชน

กรุณากรอกข้อมูลตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง ทางเลือก
2. อายุ ต่ำกว่า 15 ปี อายุ 15-18 ปี 19-25 ปี
3. ที่อยู่ปัจจุบัน จังหวัด ภาค.....
4. การศึกษา กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ระดับชั้น
 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ
 มัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีวศึกษา อุดมศึกษา
 กำลังศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับชั้น
 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ
 มัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีวศึกษา
 จบการศึกษาในระดับ และทำงานแล้ว
 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ
 มัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีวศึกษา
 ทำงาน ระบุ (อาชีพ)

5. ประสบการณ์การรวมกลุ่ม

5.1 ปัจจุบันท่านเป็นกลุ่ม/ชมรม ศูนย์ สภา หรือเรียกเป็นอย่างอื่น หรือไม่

- เป็นกลุ่ม/ชมรม ศูนย์ สภา หรือเรียกเป็นอย่างอื่น จำนวน แห่ง ได้แก่ (ระบุอย่างน้อย 3 ชื่อ)

5.1.1จำนวนเวลาที่ทำ..... ปี ของหน่วยงาน (ระบุ)

และมีบทบาทหน้าที่ในกลุ่มดังกล่าว คือ

- เป็นสมาชิกไม่มีตำแหน่งเฉพาะของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นชื่ออื่นระบุ.....
- ประธาน /หัวหน้า ของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- รองประธาน รองหัวหน้า ของกลุ่ม/ชมรม หรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- เหนรัญญิกของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....

- เลขานุการ ของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- ประชาสัมพันธ์/โฆษกของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- ข้อมูลสารสนเทศของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- อื่นๆ ระบุ.....ของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นชื่ออื่นระบุ.....

5.1.2จำนวนเวลาที่ทำ..... ปี ของหน่วยงาน (ระบุ)

และมีบทบาทหน้าที่ในกลุ่มดังกล่าว คือ

- เป็นสมาชิกไม่มีตำแหน่งเฉพาะของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นชื่ออื่นระบุ.....
- ประธาน /หัวหน้า ของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- รองประธาน รองหัวหน้า ของกลุ่ม/ชมรม หรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- เภรัญญิกของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- เลขานุการ ของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- ประชาสัมพันธ์/โฆษกของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- ข้อมูลสารสนเทศของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- อื่นๆ ระบุ.....ของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นชื่ออื่นระบุ.....

5.1.3จำนวนเวลาที่ทำ..... ปี ของหน่วยงาน (ระบุ)

และมีบทบาทหน้าที่ในกลุ่มดังกล่าว คือ

- เป็นสมาชิกไม่มีตำแหน่งเฉพาะของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นชื่ออื่นระบุ.....
- ประธาน /หัวหน้า ของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- รองประธาน รองหัวหน้า ของกลุ่ม/ชมรม หรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- เภรัญญิกของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- เลขานุการ ของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- ประชาสัมพันธ์/โฆษกของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- ข้อมูลสารสนเทศของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นอื่น ระบุ.....
- อื่นๆ ระบุ.....ของกลุ่ม/ชมรมหรือเรียกเป็นชื่ออื่นระบุ.....

5.2 ท่านคิดว่า ที่ท่านเข้ามาร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มดังกล่าวมา เพราะเหตุใด

สนใจประเด็นที่กลุ่มทำ จึงสมัครเข้าร่วม ได้แก่ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

☐ ยาเสพติด	☐ การศึกษา ภาษา
☐ เพศ อนามัยเจริญพันธุ์ เอดส์	☐ ศิลปวัฒนธรรม การแสดง
☐ การเมืองการปกครอง ประชาธิปไตย	☐ กฎหมาย สิทธิเด็ก /เยาวชน
☐ นันทนาการ	☐ สื่อเทคโนโลยี
☐ ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน	☐ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
☐ กิจกรรมสร้างสรรค์ /พื้นที่สร้างสรรค์	☐ อื่นๆ ระบุ.....

ผู้แนะนำชักชวนให้เข้าร่วมกลุ่ม คือ

☐ อาจารย์ ครู	☐ รุ่นพี่	☐ เพื่อน	☐ ผู้ปกครอง
☐ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน องค์กร (ระบุหน่วยงาน).....			
☐ อื่นๆ ระบุ.....			

5.3 ในการเข้าร่วมกลุ่มดังกล่าว ท่านได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมในขั้นตอนใดบ้างในภาพรวมจากทุกประเด็น ที่กล่าวมา ท่านมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดบ้างของการทำกิจกรรม (ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

☐ ร่วมคิด/วางแผน เตรียมการ	☐ ร่วมทำ
☐ ร่วมตัดสินใจ	☐ ร่วมรับผิดชอบ
☐ ร่วมนำเสนอ สื่อสารให้ชุมชน สังคม ได้รู้	☐ ติดตาม
☐ ประเมินผล	☐ อื่นๆ ระบุ.....

5.4 การเข้าร่วมกลุ่มดังกล่าว ท่านได้รับการพัฒนาศักยภาพตัวเอง ด้านความรู้ ทักษะความชำนาญ ทักษะคิด หรือไม่ ถ้าเคยได้รับ กรุณาให้ข้อมูลตามตารางข้างท้ายนี้ ถ้าไม่ได้รับ ไม่ต้องให้ข้อมูลในตาราง

เคยได้รับ *** จากหน่วยงาน องค์กรใด ระบุ 3 หน่วย ได้แก่

1. ชื่อหน่วยงานที่จัดให้
โดยรูปแบบ/วิธีการ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)
☐ เข้าอบรมก่อนการลงมือทำ ☐ การให้สื่อไปเรียนรู้ ☐ จัดให้มีรุ่นพี่ เพื่อนแนะนำ
☐ ลงมือทำจริงๆในพื้นที่ ☐ จัดให้มีการทบทวน สิ่งที่ทำ สรุปผล ถอดบทเรียน
☐ นำเสนอ บอกเล่าให้หน่วยงานจัด ☐ นำเสนอให้ชุมชน หรือนอกหน่วยงานที่จัด
☐ ติดตามผลสิ่งที่ทำ ☐ ประเมินผลสิ่งที่ทำ ☐ อื่นๆระบุ.....
☐ จัดเจ้าหน้าที่เฉพาะชั้น เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา เป็นพี่เลี้ยง

2. ชื่อหน่วยงานที่จัดให้

โดยรูปแบบ วิธีการ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

- เข้าอบรมก่อนการลงมือทำ การให้สื่อไปเรียนรู้ จัดให้มีรุ่นพี่ เพื่อนแนะนำ
- ลงมือทำจริงๆในพื้นที่ จัดให้มีการทบทวน สิ่งที่ทำ สรุปผล ถอดบทเรียน
- นำเสนอ บอกเล่าให้หน่วยงานจัด นำเสนอให้ชุมชน หรือนอกหน่วยงานที่จัด
- ติดตามผลสิ่งที่ทำ ประเมินผลสิ่งที่ทำ อื่นๆระบุ.....
- จัดเจ้าหน้าที่เฉพาะชั้น เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา เป็นพี่เลี้ยง

3. ชื่อหน่วยงานที่จัดให้

โดยรูปแบบ วิธีการ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

- เข้าอบรมก่อนการลงมือทำ การให้สื่อไปเรียนรู้ จัดให้มีรุ่นพี่ เพื่อนแนะนำ
- ลงมือทำจริงๆในพื้นที่ จัดให้มีการทบทวน สิ่งที่ทำ สรุปผล ถอดบทเรียน
- นำเสนอ บอกเล่าให้หน่วยงานจัด นำเสนอให้ชุมชน หรือนอกหน่วยงานที่จัด
- ติดตามผลสิ่งที่ทำ ประเมินผลสิ่งที่ทำ อื่นๆระบุ.....
- จัดเจ้าหน้าที่เฉพาะชั้น เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา เป็นพี่เลี้ยง

5.5 หากท่านเคยได้รับ ตามข้อ 5.4 ท่านมีความพึงพอใจ ประทับใจ และคิดว่ามีประสิทธิภาพมาก

- เข้าอบรมก่อนการลงมือทำ การให้สื่อไปเรียนรู้ จัดให้มีรุ่นพี่ เพื่อนแนะนำ
- ลงมือทำจริงๆในพื้นที่ จัดให้มีการทบทวน สิ่งที่ทำ สรุปผล ถอดบทเรียน
- นำเสนอ บอกเล่าให้หน่วยงานจัด นำเสนอให้ชุมชน หรือนอกหน่วยงานที่จัด
- ติดตามผลสิ่งที่ทำ ประเมินผลสิ่งที่ทำ อื่นๆระบุ.....

ไม่เคยได้รับ * แต่ท่านพัฒนาศักยภาพตัวเอง ในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ

ทัศนคติ

โดยรูปแบบ วิธีการ ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง ปรึกษา แนะนำ จากรุ่นพี่

- ปรึกษา แนะนำจากเพื่อน ปรึกษา แนะนำจากผู้ปกครอง
- ปรึกษา แนะนำจาก เจ้าหน้าที่ ผู้นำท้องถิ่น (ระบุหน่วยงาน).....

5.6 ท่านสนใจและต้องการพัฒนาศักยภาพตัวเอง ด้านใด (ความสามารถเฉพาะตัว/ประเด็น/การจัดการ)

.....

.....

.....

6. กลุ่มท่านได้รับการสนับสนุนทุน งบประมาณในการพัฒนาชุมชน สังคม จากหน่วยงานใดบ้าง (ระบุชื่อ

6.1

6.2

6.3

7. ท่านมีความสนใจ และคิดว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มประเด็นสังคมใด (ที่ท่านยังไม่เคยเข้าร่วม) อีกหรือไม่

สนใจกลุ่มที่ทำประเด็น (ระบุ).....

เพราะเหตุใด.....

ไม่สนใจ

เพราะเหตุใด.....

8. ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

ด้วยความขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ภาพกิจกรรม

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการศึกษา

เรื่อง “ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนในการพัฒนาศักยภาพ

เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม”

ที่ปรึกษา

นายวิทัศน์ เตชะบุญ	อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน
นายมานิตย์ มณีธรรม	รองอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน
นางสาวอรพินท์ ศักดิ์เอี่ยม	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน (พ.ศ.2558-2560)
นางศิริทิพย์ ภาศรีสมบัติ	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน (พ.ศ.2561-ปัจจุบัน)

ผู้เขียนเรียบเรียง

นางศรีศักดิ์ ไทยอารี	ผู้อำนวยการสภากงศ์การพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
----------------------	--

ผู้สนับสนุนข้อมูล (บทที่ 5 บทที่ 6 : ข้อมูลหน่วยงานภาครัฐ)

นางสุกัญญา เวชศิลป์	ผู้จัดการโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนกลไกระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านเด็กและเยาวชน (พจน.) กรมกิจการเด็กและเยาวชน
นางสาวอาจารย์ แสงชั้น	เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการ พจน.

.....